

Adroddiad Cyllid a Pherfformiad Blaenau Gwent

2022-23

Cyflwyniad	3
Blaenau Gwent mewn rhifau	4
Llwyddiannau Allweddol / Buddsoddi ym Mlaenau Gwent	5
Ein Cyngor, ein gweledigaeth a'n blaenoriaethau	8
Ffeithlun - Eich treth gyngor 2022/23	9
Cysylltiadau Strategol	10
Arian a Chyllid	11
Nodau Llesiant Cenedlaethol a Datblygu Cynaliadwy	13
Llais Defnyddwyr Gwasanaethau	14
Cynyddu dysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus a chadarn	15
- Ein cyfraniad at y Nodau Llesiant Cenedlaethol	16
- Ein cyfraniad at Ddatblygu Cynaliadwy	17
- Astudiaethau Achos	22
- Sut mae llais y defnyddiwr gwasanaethau wedi llywio cyflenwi gwasanaethau	25
Grymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, yn annibynnol ac yn wydn	26
- Ein cyfraniad at y Nodau Llesiant Cenedlaethol	27
- Ein cyfraniad at Ddatblygu Cynaliadwy	28
- Astudiaethau Achos	33
- Sut mae llais y defnyddiwr gwasanaethau wedi llywio cyflenwi gwasanaethau	36
Ymateb i'r argyfwng newid yn yr hinsawdd a natur a galluogi cymunedau cysylltiedig	37
- Ein cyfraniad at y Nodau Llesiant Cenedlaethol	38
- Ein cyfraniad at Ddatblygu Cynaliadwy	39
- Astudiaethau Achos	43
- Sut mae llais y defnyddiwr gwasanaethau wedi llywio cyflenwi gwasanaethau	47
Cyngor uchelgeisiol ac arloesol yn darparu gwasanaethau o ansawdd ar yr amser iawn ac yn y lle iawn	48
- Ein cyfraniad at y Nodau Llesiant Cenedlaethol	49
- Ein cyfraniad at Ddatblygu Cynaliadwy	50
- Astudiaethau Achos	56
- Sut mae llais y defnyddiwr gwasanaethau wedi llywio cyflenwi gwasanaethau	58
Rheoli ein Perfformiad a'r hyn a ddywedodd ein rheolyddion wrthym	59
Risg	61
Ein ffocws ar gyfer y dyfodol	68

Cyflwyniad i Flaenau Gwent

Mae Blaenau Gwent, fel ardal, yn gymharol fach yn ddaearyddol. Mae'n 42.09 milltir sgwâr, ar y mwyaf, 15 milltir o'r gogledd i'r de ac 8 milltir o'r dwyrain i'r gorllewin. Mae'n lle o dreftadaeth a newid dramatig, gydag ymdeimlad o'i orffennol ond ei lygaid yn gadarn ar y dyfodol. Gan gwmpasu ardal o tua 10,900 hectar a chyda phoblogaeth o 66,900, mae Blaenau Gwent wedi'i rhannu'n 14 ward wleidyddol, a gynrychiolir gan 33 o aelodau etholedig.

Diffinnir Blaenau Gwent yn ffisegol gan y copaon hardd sy'n rhannu ac yn gwyllo dros ei dyffrynnoedd bywiog, prysur. Mae'r tair prif afon, y Sirhywi, yr Ebwy a'r Tyleri, yn llithro i'r de trwy drefi a phentrefi sydd, i'r llygad diddysg, yn aml i'w gweld yn uno â'i gilydd yn un. Peidiwch â chael eich cafflo, fodd bynnag - mae pob cymuned yn falch o gynnal ei chymeriad a'i thraddodiadau ei hun.

Er bod y trefi yn rhoi naws brysur, drefol i'r fwrdeistref sirol, ardal wledig i raddau helaeth yw Blaenau Gwent mewn gwirionedd. Mae pedwar deg pump y cant o'r arwynebedd tir heb ei ddatblygu, a diffinnir y rhan fwyaf ohono fel cefn gwlad agored. Ble bynnag yr ydych yn y Sir, nid yw cefn gwlad hardd byth yn bell i ffwrdd.

Mae Cyngor Blaenau Gwent yn ymdrechu i ddarparu cyfleusterau o ansawdd uchel i'w drigolion sy'n cynnig cyfleoedd i bob person wella ansawdd eu bywyd. Trwy ganolbwyntio ar gyflawni yn erbyn ein blaenoriaethau allweddol, fel y nodir yn y Cynllun Corfforaethol, gallwn barhau i drawsnewid Blaenau Gwent yn ardal fwy llewyrchus a chroesawgar sy'n chwarae rhan ar y llwyfan rhanbarthol a chenedlaethol.

Mae Blaenau Gwent yn newid o bwerdy diwydiant trwm yr oedd yn haeddiannol enwog amdano, i fod yn rhanbarth modern, gwyrdd ac economaidd ddeinamig, wedi'i gysylltu gan reilffyrdd a ffyrdd i gyfleoedd masnachol y dyfodol, a chan dreftadaeth a chymuned i'w gwreiddiau.

Gweledigaeth Cyngor Blaenau Gwent:

Blaenau Gwent - lle sy'n deg, yn agored ac yn groesawgar i bawb drwy weithio gyda'n cymunedau ac ar eu cyfer

Cefnogir Gweledigaeth y Cyngor gan bum Gwerth Craidd sy'n adlewyrchu pwy ydym ni fel Cyngor, sut rydym yn gwneud pethau a sut rydym yn siapio'r dyfodol trwy sicrhau bod y rhain yn berthnasol i bopeth a wnawn: Y Gwerthoedd Craidd yw:

Parchus, Cynhwysol, Cydweithredol, Atebol a Chefnogol

Cabinet Blaenau Gwent

Mae Cabinet Cyngor Blaenau Gwent yn cynnwys Arweinydd y Cyngor a phedwar Aelod Etholedig arall, a elwir yn Aelodau Cabinet. Mae pob Aelod Cabinet yn gofalu am faes cyfrifoldeb unigol, a elwir yn bortffolio. Maen nhw'n gwneud penderfyniadau ar sut mae'ch arian yn cael ei wario a sut mae gwasanaethau'n cael eu darparu. Mae'r Cabinet yn gyfrifol am gyflawni'r Cynllun Corfforaethol. Mae rhestr lawn o'r holl Aelodau Etholedig, gan gynnwys gwybodaeth am sut i ddod o hyd i'ch Aelod Lleol, ar gael ar ein gwefan:

[Cynghorwyr a Phwyllgorau](#) | [CBS Blaenau Gwent \(blaenau-gwent.gov.uk\)](#)

CABINET BLAENAU GWENT

Cllr Steve Thomas
Arweinydd y
Cyngor
Aelod Cabinet
Trosolwg
Corfforaethol a
Pherfformiad

Cllr Helen
Cunningham
Dirprwy
Arweinydd y
Cyngor
Aelod Cabinet
Lleoedd a'r
Amgylchedd

Cllr John C
Morgan
Aelod Cabinet
Lleoedd ac
Adfywio

Cllr Sue
Edmunds
Aelod Cabinet
Pobl ac Addysg

Cllr Hadyn
Trollope
Aelod Cabinet
Pobl a
Gwasanaethau
Cymdeithasol

- Nododd Cyfrifiad 2021 fod gan Flaenau Gwent **ostyngiad yn y boblogaeth** o tua 69,800 yn 2011 i 66,900 yn 2021, sy'n cyfateb i **ostyngiad o 4.2%**, sy'n golygu mai Blaenau Gwent oedd yr ail **boblogaeth leiaf yng Nghymru**. Yn gyffredinol, mae Cymru wedi gweld cynnydd o 1.4% yn y boblogaeth.

- Er mai Blaenau Gwent sydd â'r boblogaeth leiaf ond un, dyma'r chweched **ardal fwyaf poblog** o'r 22 ardal awdurdod lleol yng Nghymru, gyda **615 o drigolion fesul cilomedr** sgwâr i fyny o 148 o drigolion fesul cilomedr sgwâr yn 2011.

- Ym Mlaenau Gwent, mae **un o bob pump o bobl (20.3%) yn 65 oed a throsodd**. Ar draws Cymru, mae hyn yn 21.3%, canran uwch nag erioed o'r blaen. Mae Blaenau Gwent hefyd wedi gweld cynnydd o 9.0% yn nifer y bobl 65 oed a throsodd, gostyngiad o 7.5% mewn pobl 15 i 64 oed, a gostyngiad o 5.4% mewn plant o dan 15 oed.

- Rhwyng y ddau gyfrifiad diwethaf, cynyddodd **oedran cyfartalog (canolrifol)** Blaenau Gwent ddwy flynedd, o 41 i **43 oed**.

- Syrthiodd **canran y siaradwyr Cymraeg** ym Mlaenau Gwent o **7.8% yn 2011 i 6.2% yn 2021**. Yn 2021, roedd tua 1,200 yn llai o drigolion Cymraeg Blaenau Gwent (dros dair blwydd oed) o gymharu â 2011. Gostyngodd nifer y siaradwyr nad oeddent yn siarad Cymraeg gan 1,300. Ar draws Cymru, disgynnodd canran y siaradwyr Cymraeg o 19.0% i 17.8%.

- Yn y cyfrifiad diweddaraf, dywedodd tua **58,900** o drigolion Blaenau Gwent eu bod wedi eu **geni yng Nghymru**. Roedd hyn yn cynrychioli **88.0%** o'r boblogaeth leol. Mae'r ffigur wedi gostwng o ychydig dros 63,000 yn 2011, a oedd, ar y pryd, yn cynrychioli 90.3% o boblogaeth Blaenau Gwent. Lloegr oedd y nesaf a gynrychiolir fwyaf, gyda thua 5,600 o drigolion Blaenau Gwent yn adrodd y wlad enedigol hon (8.4%). Roedd y ffigur hwn i fyny o tua 4,900 yn 2011, a oedd, ar y pryd, yn cynrychioli 7.1% o boblogaeth Blaenau Gwent. Cododd nifer trigolion Blaenau Gwent a aned yng Ngwlad Pwyl o tua 350 yn 2011 (0.5% o'r boblogaeth leol) i tua 650 yn 2021 (0.9%).

- Yn 2021, nododd **56.4%** o drigolion Blaenau Gwent "**dim crefydd**", sy'n golygu mai dyma'r ymateb mwyaf cyffredin yn yr ardal awdurdod lleol hon (i fyny o 41.1% yn 2011). Ar draws Cymru, **cynyddodd** canran y trigolion a ddisgrifiodd eu hunain fel rhai heb grefydd o **32.1% i 46.5%**.

- Yn 2021, Blaenau Gwent sydd â'r **gyfran uchaf o blant mewn teuluoedd incwm isel** yng Nghymru gyda **32.2% yn byw mewn tldi cymharol** a **21.9% mewn tldi absoliwt**.

BLAENAU GWENT MEWN RHIFAU

66,900
pobl

43
Oedran
cyfartalog

30,300
aelwydydd

4,239
Plant sy'n byw
mewn tldi

25 ysgolion
ar draws

9000+
o ddisgyblion

31 safleoedd

416km
o ffyrdd cyhoeddus yn
cael eu cynnal gan y cyngor

300km
o hawliau tramwy cyhoeddus

1,490
mentrau
gweithredol

4,035
o drigolion Cymraeg eu hiaith

BUDDSODDI YM MLAENAU GWENT

Mae Pwyllgor Cynllunio Cyngor Blaenau Gwent wedi cymeradwyo i'r datblygwr eiddo, Mercia Real Estates, newid y defnydd o hen safle canolfan siopa ym Mharc yr Wyl, Glynabwy yn ganolfan fusnes defnydd cymysg. Bydd y newidiadau yn y pen draw yn darparu naw adeilad a fyddai'n cynnwys 28 uned o arwynebedd llawr amrywiol o 89 i 790 metr sgwâr. Ystyrir bod y cais cyffredinol yn ddatblygiad mawr gan fod arwynebedd y safle yn fwy nag 1 hectar.

Bydd PCI Pharma Services, sefydliad datblygu contractau a gweithgynhyrchu byd-eang blaenllaw, yn ehangu eu cyfleuster o safon fyd-eang yn Nhredegar. Bydd yr ehangu yn mynd i'r afael â'r angen cynyddol a brys am wasanaethau gweithgynhyrchu byd-eang arbenigol o fewn yr arena oncoleg.

Mae rhagor o seilwaith Cerbydau Trydan wedi'i osod ar draws y rhanbarth ac mae wedi parhau i gael ei gyflwyno'n helaeth yn 22/23. Mae hyn wedi cynnwys gosod seilwaith Cerbydau Trydan mewn 12 safle pellach ar draws Blaenau Gwent.

Mae arian o gronfa Strydoedd Mwy Diogel y Swyddfa Gartref yn cael ei fuddsoddi mewn gwasanaethau ieuenctid ym Mrynmawr a Thredegar i gefnogi pobl ifanc sydd mewn perygl o ddod yn rhan o droseddau neu ymddygiad gwrthgymdeithasol. Bydd gweithiwr ieuenctid ymroddedig yn cael ei benodi i ymgysylltu â phobl ifanc ac mae lloches ieuenctid pwrpasol wedi'i adeiladu yn y Parc Lles, Brynmawr. Ymgynghorwyd â phobl ifanc o Frynmawr fel rhan o'r cais am arian a dywedasant y byddent yn teimlo'n fwy diogel pe bai ganddynt le penodol i'w alw'n le iddyn nhw eu hunain. Fe wnaethon nhw helpu i ddylunio'r lloches a fydd yn gweithredu fel canolbwynt ar gyfer allgymorth ieuenctid.

Cyngor uchelgeisiol ac arloesol yn darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn

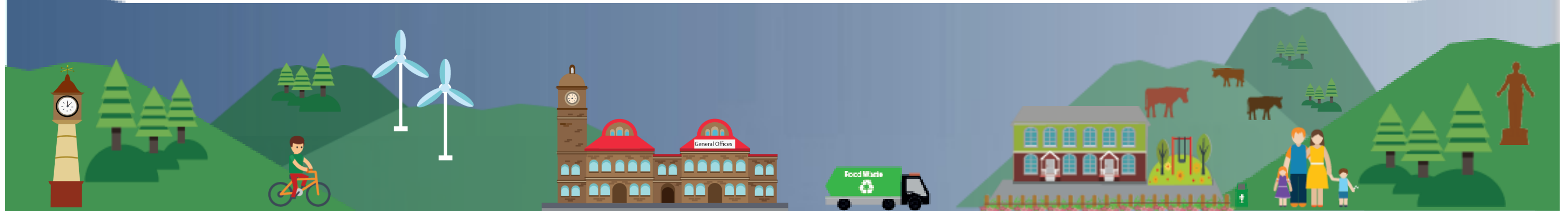
Cynyddu dysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus a chydnerth

Ymateb i'r argyfwng natur a newid hinsawdd a galluogi cymunedau cysylltiedig

Grymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, annibynnol a chydnerth

Llwyddiannau Allweddol

51.1%

O'r **bobl 16 oed** a hŷn a **gyflogwyd** yn 2021, mae hyn yn gynnydd o 48.2% yn 2011 a dyma'r cynnydd **mwyaf yng Nghymru**.

£3.9
M

Darparwyd mwy o gyllid yn **uniongyrchol i ysgolion** yn 2022. Derbyniodd y portffolio Addysg gynnydd o 17.17% yn y cyllid yn gyffredinol.

91%

O'r **unedau busnes** ar bortffolio'r Cyngor yn cael eu **meddiannu**.

210

210 o leoedd i'w darparu fel rhan o'r ddarpariaeth eginblanhigion cyfrwng Cymraeg newydd i'w hagor ym Mlaenau Gwent ym mis Medi 2023.

£4.75
M

Gwariwyd ar ein rhwydwaith ffyrdd rhwng 2017 a 2022.

400+

O **wirfoddolwyr sy'n codi sbwriel cymunedol ym Mlaenau Gwent** wedi casglu **2,471 o fagiau o wastraff cyffredinol** a **248 o fagiau ailgylchu** dros y flwyddyn.

Mae data'n dangos bod y Cyngor yn **lleihau ei allyriadau carbon** yn flynyddol.

Mae'r Cyngor yn gweithio gyda Cadwch Gymru'n Daclus i gefnogi ymgyrch genedlaethol newydd i fynd i'r **afael â Thipio Anghyfreithlon 'Nid ar fy stryd i'**.

LLWYDDIANNAU ALLWEDDOL

2

Mae **eiddo preswyl** wedi'u prynu eleni i ddarparu gofal preswyl i **blant ag anghenion mwy cymhleth**, gan arbed arian a chaniatáu iddynt dderbyn gofal yn nes adref.

Drwy gydol 22/23 **cynyddodd cyfraddau atgyfeirio** i'r Timau **IAA** plant ac oedolion, er gwaethaf hyn, deliwyd â mwyafrif yr atgyfeiriadau o fewn yr amserlenni statudol.

Mae **cyllid wedi'i ddarparu** i drigolion i wella effeithlonrwydd ynni a **lleihau flodi tanwydd** cartrefi rhent cymdeithasol.

Mae **diogelu dinasyddion** yn ganolog i waith y Cyngor ac mae **gwaith wedi mynd rhagddo i gryfhau'r trefniadau** hyn ymhellach.

£127,527

Rhoddodd cyllidebu **cyfranogol arian i 16 o grwpiau cymunedol** i gyflawni **prosiect llesiant** lleol yn ei ail raglen cyllidebu cyfranogol, Llais Cymunedol, Dewis Cymunedol

6,132

Mae cwsmeriaid wedi cael eu **cefnogi** wyneb yn wyneb yn ein **Hybiau Cymunedol** ar draws y fwrdeistref ers mis Ebrill 2022

3,736

Cwblhawyd holiaduron gan aelodau'r cyhoedd ar yr ymgynghoriad ar y gyllideb a ddefnyddiwyd i lywio cyllideb y Cyngor ar gyfer 2023/24. Mae hyn yn cyfateb i dros **5.5% o boblogaeth yr ardal.**

Mae **Mynegai Cystadlerwydd y DU** wedi nodi bod ein **cystadleurwydd wedi cynyddu** o gymharu ag ardaloedd awdurdodau lleol eraill.

Ein cyngor, ein cenhadaeth a'n blaenoriaethau

Yn 2022 cyhoeddwyd ein Cynllun Corfforaethol newydd ar gyfer 2022-2027 sy'n cynnwys pedair blaenoriaeth hirdymor i Gyngor Blaenau Gwent eu cyflawni. Mae'r blaenoriaethau hyn, a elwir hefyd yn amcanion llesiant, yn nodi rhaglen uchelgeisiol o weithgarwch ar gyfer y Cyngor dros y pum mlynedd nesaf a thu hwnt, ac maent wedi'u datblygu er mwyn cefnogi ein cymunedau i ffynnu. Mae pobl Blaenau Gwent wrth galon popeth a wnawn a'r Cynllun Corfforaethol yw ein hymrwymiad i gymunedau Blaenau Gwent i ddarparu gwasanaethau modern o ansawdd uchel sy'n cefnogi twf economaidd a llesiant ac sy'n gofyn i'r Cyngor, cymunedau a phartneriaid weithio mewn ffyrdd newydd ac arloesol i ysgogi newid a thrawsnewid yr ardal er mwyn cael effaith gadarnhaol ar fywydau a llesiant cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol.

Ein blaenoriaethau Cynllun Corfforaethol yw:

- **Hyrwyddo dysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus a chadarn** - Y canlyniad o gyflawni hyn yn effeithiol fydd cynyddu gwydnwch y gymuned, gan ddarparu cyfleoedd addysg a sgiliau o ansawdd uchel i greu economi ffyniannus o enedigaeth ymlaen, lleihau dibyniaeth a chynyddu annibyniaeth
- **Ymateb i'r argyfwng newid yn yr hinsawdd a natur a galluogi cymunedau cysylltiedig** - Y canlyniad o gyflawni hyn yn effeithiol fydd bod Cyngor Blaenau Gwent yn lleihau ei allyriadau carbon yn sylweddol, yn darparu amgylchedd sy'n cefnogi twf a llesiant ac yn cysylltu cymunedau
- **Cyngor uchelgeisiol ac arloesol sy'n darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn** - Y canlyniad o gyflawni hyn yn effeithiol fydd bod Cyngor Blaenau Gwent yn gweithio mewn partneriaeth i ddarparu gwasanaethau o ansawdd uchel i ddiwallu angen lleol, a gwella ansawdd bywyd a lles yn y gymuned
- **Grymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, yn annibynnol ac yn wydn** - Canlyniad cyflawni hyn yn effeithiol fydd cynnydd yng ngwydnwch cymunedau, lle mae croeso i bawb a phawb yn ddiogel, llai o ddibyniaeth a chynnydd mewn annibyniaeth

Gallwch weld y Cynllun Corfforaethol llawn ar y ddolen yma. . <https://www.blaenau-gwent.gov.uk/media/1teddyur/final-corporate-plan-2022.pdf>

Cynnydd y Cynllun Corfforaethol - Bydd rhan nesaf yr adroddiad hwn yn dweud wrthyich sut rydym yn perfformio yn erbyn yr Amcanion Llesiant hyn. Bydd ein hasesiad dros dudalennau 16 –59 yn dweud wrthyich sut rydym wedi perfformio yn ystod y flwyddyn 2022/23, gan roi cipolwg ar gynnydd, pa wahaniaeth rydym wedi'i wneud, beth aeth yn dda, beth rydym wedi'i ddysgu a ble mae angen i ni wella. Trwy ganolbwyntio ar gyflawni yn erbyn y prif flaenoriaethau a nodir yn y Cynllun Corfforaethol gallwn ddechrau trawsnewid Blaenau Gwent yn ardal fwy lewyrchus a chroesawgar sy'n chwarae rhan ar lwyfan rhanbarthol a chenedlaethol. Mae'n ymwneud â chyflawni canlyniadau gwirioneddol i bobl Blaenau Gwent ac mae wedi'i ategu gan gynlluniau busnes cadarn a chynaliadwy, gan sicrhau y gellir dwyn y Cyngor i gyfrif am yr hyn y mae wedi addo ei gyflawni.

Cynllun Corfforaethol 2022/27

Hyrwyddo dysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus a chadarn

Ymateb i'r argyfwng newid yn yr hinsawdd a natur a galluogi cymunedau cysylltiedig

Cyngor uchelgeisiol ac arloesol sy'n darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn

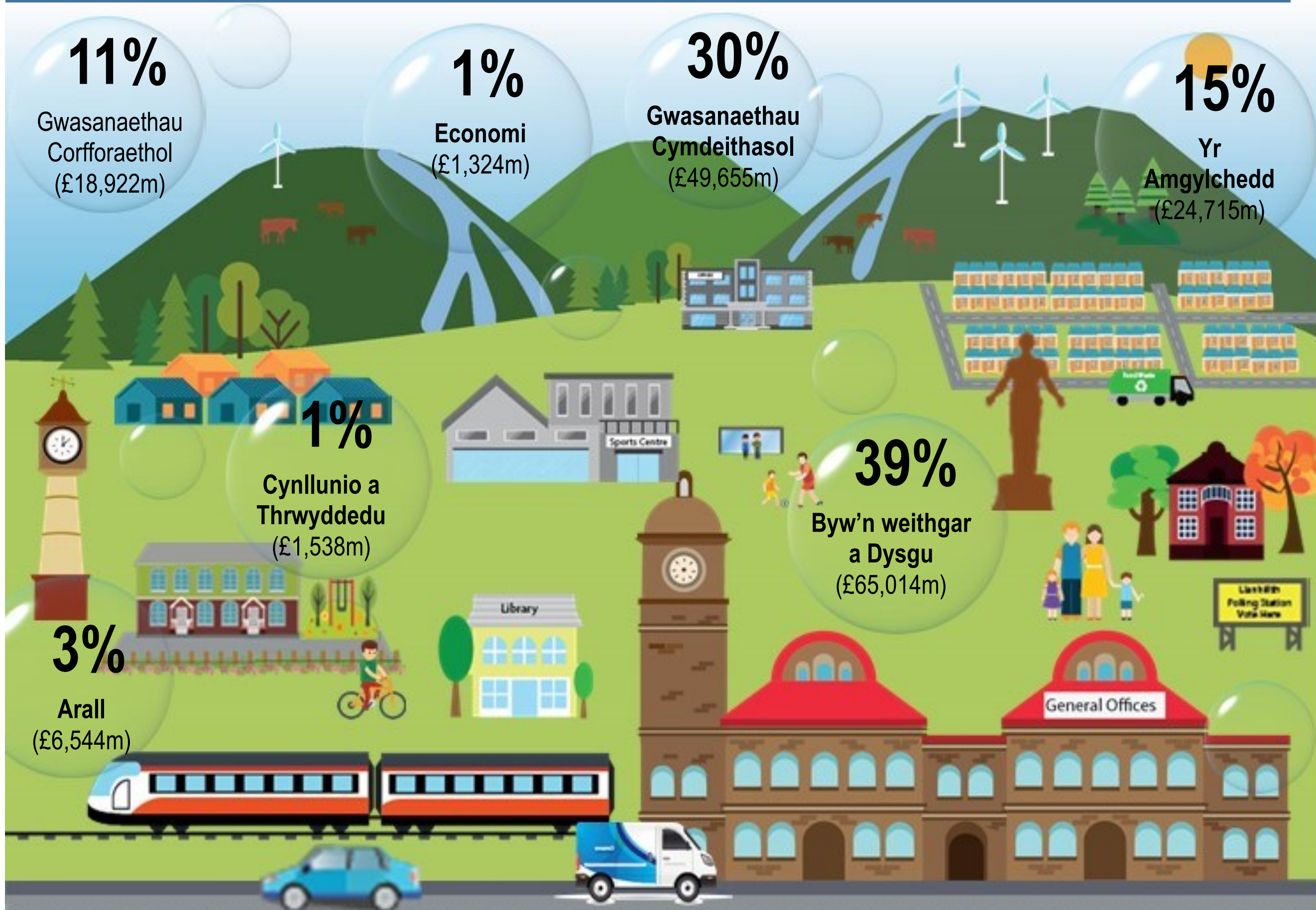

Grymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, yn annibynnol ac yn wydn

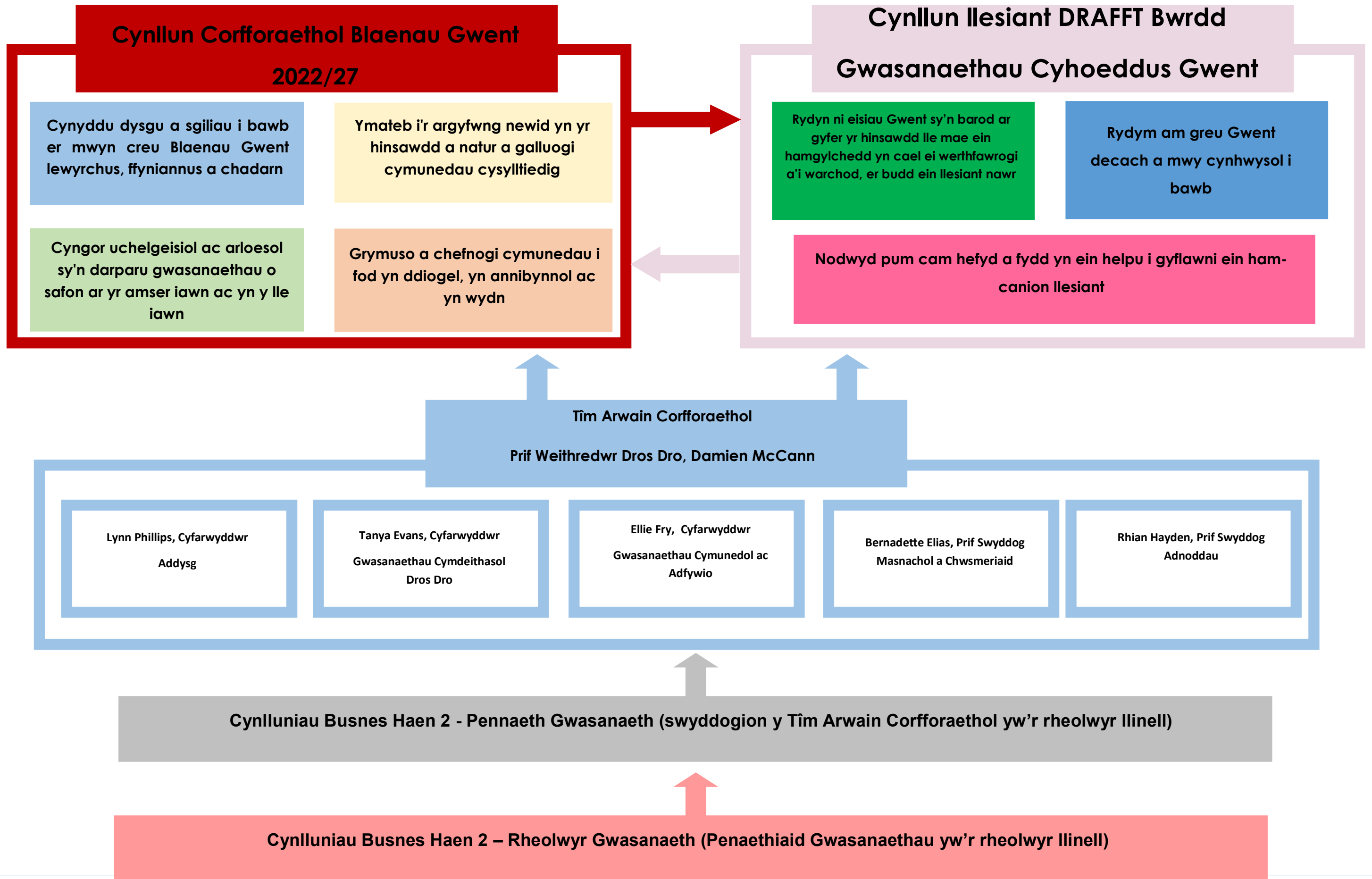
EICH TRETH GYNGOR 2022/23.

Mae'r Dreth Gyngor yn cyfrif am 20.9% o'r cyllid, daw 79.1% o ffynonellau ariannol eraill.

Sut y defnyddiwyd eich treth gyngor i gefnogi'r gwasanaethau a ddarparwyd gennym

Ein Cysylltiadau Strategol

Arian a chyllid

Yr alldro cyffredinol a ragwelir ar draws yr holl bortffolios ar 31 Rhagfyr 2022, yw amrywiad anffafriol o £1.568. Dangosir y sefyllfa ariannol gyffredinol a ragwelir ar draws yr holl bortffolios ar 31 Rhagfyr 2022 yn y tabl isod:

Portffolio/Pwyllgor	2022/2023 Cyllideb Refeniw Diwygiedig	2022/2023 rhagolygon alldro @ 31 Rhagfyr 2022	Amrywiant Ffatriol (Andwyol)	Amrywiant Ffatriol (Andwyol) (Ar ôl Trosglwyddiad au Net o Refeniw Penodol)
	£m	£m	£m	£m
Gwasanaethau Corfforaethol a Rheolaeth a Strategaeth Ariannol	17.92	16.77	1.15	1.65
Gwasanaethau Cymdeithasol	49.94	51.05	(1.07)	(0.54)
Addysg a Hamdden	68.31	69.22	(0.91)	(0.37)
Economi	1.79	1.76	0.03	0.04
Amgylched	29.66	30.42	(0.76)	(0.64)
Cynllunio	1.44	1.45	(0.01)	0.01
Trwyddedu	0.13	0.13	0	0
Cyfanswm	169.19	170.76	(1.57)	0.15

Yn ystod 2022/23 mae'r Cyngor hwn wedi wynebu heriau ariannol sylweddol o ganlyniad i'r argyfwng costau byw a'r effaith ar lefelau cyflog a chostau cynyddol nwyddau a gwasanaethau. Os na fydd y Cyngor yn defnyddio dulliau amgen o ddarparu gwasanaethau a dulliau eraill o liniaru effaith pwysau ariannol, bydd hyn yn arwain at ostyngiadau mewn gwasanaethau sy'n effeithio'n sylweddol ar eu hargaeledd a'u hansawdd. Mae hyn wedi'i nodi fel risg corfforaethol ac wedi'i sgorio fel critigol.

Roedd y codiad cyflog cyfartalog i lywodraeth leol am y flwyddyn yn cyfateb i 6.3% sydd gryn dipyn yn uwch na'r 4% y cyllidebwyd ar ei gyfer, gan arwain at bwysau cost o £1.1m.

Mae chwyddiant wedi bod yn uwch na 10% drwy gydol y flwyddyn wedi'i ysgogi gan amrywiaeth o ffactorau gan gynnwys materion cadwyn gyflenwi byd-eang, effaith y DU yn gadael yr UE ar recriwtio a chadw staff a rhyfel Wcráin ac anawsterau cyflenwi dilynol (a chostau cynyddol) nwyddau (nwy, gwenith ac ati).

Amlygir isod enghreifftiau o'r pwysau cost mwy sylweddol a brofwyd yn ystod 2022/23.

Gellir dod o hyd i ragor o fanylion trwy gyrchu'r adroddiadau monitro cyllideb chwarterol a ystyriwyd gan y Pwyllgor Craffu Trosolwg a Pherfformiad Corfforaethol a'r Cabinet.

I weld yr adroddiad llawn ynghyd â'r atodiadau cysylltiedig, cliciwch ar y ddolen ganlynol: [Agenda ar gyfer Pwyllgor Craffu Corfforaethol a Pherfformiad, Dydd Iau, 16eg Mawrth, 2023, 10.00 am](#)

- Gwasanaethau Corfforaethol – Casglu'r Dreth Gyngor (£0.3m) - Mae'r argyfwng costau byw yn effeithio ar allu unigolion i dalu'r Dreth Gyngor a disgwylir y bydd darpariaethau dyledion drwg y Cyngor yn cynyddu yn ystod 2022/23.
- Addysg - Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol (£0.608m) - Effeithiodd costau tanwydd cynyddol yn ystod y flwyddyn ar gyflenwyr gyda'r Cyngor mewn perygl o ildio cytundebau o'r Cartref i'r Ysgol. I liniaru'r risg hwn cytunodd y Cyngor ar godiad dros dro o 20% i werthoedd contractau am y flwyddyn.
- Gwasanaethau Cymdeithasol - Ffioedd Cyfreithiol (£0.313m) - Ar gyfer 2022/23 mae ffioedd cyfreithiol ar gyfer gwasanaethau plant yn rhagweld pwysau o £0.7m, mae hyn yn cael ei wrthbwysu'n rhannol gan ddefnyddio cronfa benodol o £0.4m.
- Gwasanaethau Cymdeithasol - Lleoliadau Preswyl i Blant (£0.745m) - Er bod nifer y plant sy'n derbyn gofal yn parhau'n sefydlog, mae lleoliadau preswyl y tu allan i'r sir yn ddarpariaeth cost uchel ac mae nifer fach o leoliadau ychwanegol (2) ar gyfer plant ag anghenion cymhleth ynghyd ag un lleoliad diogel wedi cynyddu costau'n sylweddol o gymharu â'r gyllideb.

Arian a chyllid (parhad)

Tybir bod yr amrywiant anffafriol ar gyfer 2022/23 yn cael ei ariannu drwy ddefnyddio cronfeydd wrth gefn penodol fel a ganlyn:

- £237,280 o'r Gronfa Capasiti Ychwanegol Atodol (sy'n cynnwys adnoddau ychwanegol ar gyfer meysydd megis lechyd a Diogelwch, Argyfyngau Sifil Posibl, y Gyflogres, Datgarboneiddio a Digidol).
- £110,329 o'r Gronfa Wrth Gefn ar gyfer yr Etholiad i dalu am gost Etholiadau Lleol Mai 2022.
- £47,940 o'r Gronfa Diogelwch Cymunedol a CCTV (i gefnogi Swyddog Polisi newydd ar gyfer CCTV hyd nes y bydd y Cytundeb Lefel Gwasanaeth gyda CBS Caerffili wedi'i sefydlu).
- £30,000 o'r Gronfa Taliadau Tai yn ôl Disgresiwn (i gefnogi talu Taliadau Tai yn ôl Disgresiwn i breswylwyr sy'n fwy na dyraniad 2022/23 DWP).
- £72,479 mewn perthynas â'r Gwasanaeth Profi, Orlhain a Diogelu (TTP) (Swyddogion lechyd yr Amgylchedd) - wedi'i ariannu'n rhannol o'r balans ar y Gronfa Wrth Gefn Taliadau Tai yn ôl Disgresiwn £4,514 a £67,965 o Gronfa wrth Gefn Ymateb ac Adfer COVID-19.
- £56,298 o'r Gronfa wrth Gefn Seilwaith ar gyfer Staffio (i gefnogi gofynion Deddfwriaeth newydd Llywodraeth Cymru).
- £48,455 o'r Gronfa Wrth Gefn Cyllid Trosiannol Digartrefedd (i ariannu Swyddog lechyd yr Amgylchedd arbenigol ar gyfer eiddo gwag).
- £523,418 gan y Gwasanaethau Cymdeithasol (yn ymwneud â gwariant grant wedi'i ddadleoli, codiadau costau byw yn fwy na'r dyraniad grant mewn perthynas â Gofal Plant Blynyddoedd Cynnar a Ffioedd Cyfreithiol).
- £545,000 o'r Gronfa Chwyddiant a Phwysau Costau Gwasanaeth mewn perthynas â'r cynnydd o 20% mewn Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol.

Rhagwelir y bydd y Gronfa Gyffredinol Wrth Gefn yn cynyddu £0.148m, sef effaith net defnyddio cronfeydd wrth gefn penodol.

Y Nodau Llesiant Cenedlaethol

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ddeddfwriaeth sy'n torri tir newydd gyda'r nod o wella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mynegir gweledigaeth y ddeddfwriaeth hon yn y saith nod llesiant Cenedlaethol.

Mae pob un o'n blaenoriaethau corfforaethol, fel y disgrifir ar dudalen 6, wedi'u blaenoriaethu er mwyn cyflawni'r saith nod hyn ar y cyd. Dangosir hyn yn unigol isod:

'Cynyddu dysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus a chydnerth, gan arwain at Gymru lewyrchus, Cymru gydnherth, Cymru iachach a Chymru fwy cyfartal.

'Ymateb i'r argyfwng newid yn yr hinsawdd a natur a galluogi cymunedau cysylltiedig' gan arwain at Gymru sy'n gyfrifol yn fyd-eang, Cymru lewyrchus, Cymru gydnherth a Chymru iachach.

'Cyngor uchelgeisiol ac arloesol sy'n darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn' gan arwain at Gymru lewyrchus, Cymru gydnherth, Cymru fwy cyfartal a Chymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu

'Grymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, yn annibynnol ac yn wydn' gan arwain at Gymru lewyrchus, Cymru gydnherth, Cymru fwy cyfartal a Chymru o gymunedau cydlynus.

Egwyddorion datblygu cynaliadwy

Mae'r Ddeddf hefyd yn gosod dyletswydd ar gyrfff cyhoeddus i gymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy sy'n datgan 'bod yn rhaid iddynt ddiwallu anghenion y presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain'. Mae'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn cynnwys y pum ffordd o weithio, yn y llun ar y dde:

Integreiddio

Cydweithio

Cynnwys

Hirdymor

Atal

Llais y defnyddiwr gwasanaeth

Mae llais ein dinasyddion yn hanfodol i sicrhau bod y gwasanaethau a ddarparwn yn seiliedig ar eu hanghenion ac yn cael effaith gadarnhaol ar ein cymunedau.

Ar hyn o bryd mae gennym amrywiaeth o gyfleoedd i bobl fod yn rhan o wneud penderfyniadau a chael dweud eu dweud am y gwasanaethau rydym yn eu rhedeg. Darperir rhai enghreifftiau trwy gydol yr adroddiad ac maent yn cysylltu â'n hamcanion corfforaethol.

Enghraifft ddiweddar fu ein hymgyngoriad ymgysylltu â'r gyllideb a oedd yn canolbwyntio ar ymgysylltu â phreswylwyr ar bennu cyllideb a blaenoriaethau'r cyngor ar gyfer y flwyddyn i ddod.

Dychwelwyd cyfanswm o 3,740 o holiaduron arolwg cyllideb i'r cyngor, gyda phob un ond pedwar yn ddilys i'w dadansoddi. Mae hyn yn golygu ymateb dilys o 3,736, sy'n cyfateb i dros 5.5% o boblogaeth yr ardal.

Er bod gennym opsiynau ar hyn o bryd i bobl gymryd rhan, gwyddom y gallwn wneud yn well, bydd hyn yn flaenoriaeth i'r sefydliad ar gyfer y flwyddyn i ddod trwy ddatblygu ein Strategaeth Ymgysylltu a Chyfranogiad. Gellir dod o hyd i ymgynghoriadau blaenorol a chyfredol yma:

[Ymgynghoriadau | CBS Blaenau Gwent \(blaenau-gwent.gov.uk\)](http://blaenau-gwent.gov.uk)

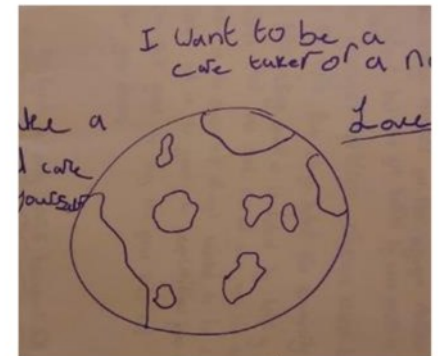
Mae'r ffyrdd presennol y gall pobl gymryd rhan i'w gweld yma:

[Fforymau Ymgysylltu | CBS Blaenau Gwent \(blaenau-gwent.gov.uk\)](http://blaenau-gwent.gov.uk)

Ymdrinnir â hyn yn yr adran blaenoriaethau ar gyfer blwyddyn yr adroddiad.

Yr hyn a ddywedasochn wrthym...

Yn yr adran ganlynol, tudalennau 16 i 26, fe welwch fanylion y gwaith a gyflawnwyd dros y flwyddyn ddiwethaf i '**Cynyddu dysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus, gydnerth**'. Mae'r gwaith hwn yn dangos ymrwymiad y cyngor i gynyddu gwydnwch y gymuned a gwneud Blaenau Gwent yn economi ffyniannus i fyw, dysgu a gweithio ynddi. Ceir enghreifftiau lle'r ydym yn darparu cyfleoedd i ddinasyddion o bob oed gael addysg a sgiliau o ansawdd uchel, a fydd, dros amser, yn cefnogi creu economi ffyniannus o enedigaeth ymlaen. Nod ein gwaith yw lliniaru effeithiau tlodi a sicrhau bod pob unigolyn yn ein cymuned yn cael pob cyfle i fyw a gweithio'n annibynnol.

Mae'r adran yn cynnwys:

- **Ein cyfraniad at y Nodau Llesiant Cenedlaethol** - Crynodeb o sut y buom yn gweithio tuag at gyflawni'r flaenoriaeth hon a chyfrannu at wneud Cymru'n fwy llewyrchus, gwydn, iachach a chyfartal.
- **Ein cyfraniad at Ddatblygu Cynaliadwy** - Enghreifftiau o sut rydym wedi canolbwyntio ar y tymor hir; cyflawni gwaith ataliol; gweithio ar y cyd; gweithio mewn modd integredig; ac yn ymgysylltu'n effeithiol.
- **Ein cyfraniad at Wella Canlyniadau** - Data a thystiolaeth i gefnogi'r crynodeb myfyrio.
- **Astudiaethau Achos** - Uchafbwyntiau rhai meysydd gwaith perthnasol a gyflawnwyd.
- **Llais Defnyddwyr Gwasanaeth** - Enghreifftiau o ymgysylltu, sy'n galluogi llais ein dinasyddion i lywio'r gwasanaethau a ddarparwn yn seiliedig ar eu hanghenion.

Mae'r uchod i gyd yn rhoi cipolwg ar gynnydd yn ystod y flwyddyn.

WYDDECH CHI'N GWYBOD...

Ym Mlaenau Gwent y gwelwyd y cynnydd pwynt canran mwyaf yng Nghymru yng nghyfran y bobl 16 oed a hŷn a oedd yn gyflogedig.

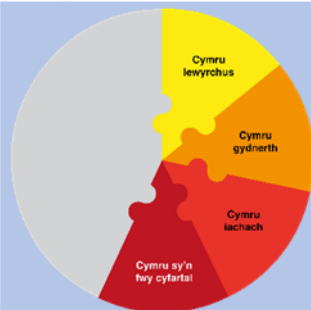
48.2% yn 2011 i 51.1% yn 2021.

Yn ystod y cyfnod hwn (2011 i 2021) gwelodd Blaenau Gwent welliant yng nghanran y bobl 16 oed a hŷn a oedd yn gyflogedig (ac eithrio myfyrwyr amser llawn).

Yn 2021, Blaenau Gwent oedd â'r ganran isaf o oedolion mewn cyflogaeth yn gweithio 15 awr neu lai (allan o bob un o'r 22 ardal awdurdod lleol yng Nghymru).

Ein Cyfraniad at y Nodau Llesiant Cenedlaethol

Dros y flwyddyn ddiwethaf, mae gwaith wedi'i gyflawni fel rhan o'r flaenoriaeth **'Cynyddu dysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus a chadarn'**.

Nod yr awdurdod yw sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn cael y dechrau gorau mewn bywyd, gan eu galluogi i dyfu'n oedolion ffrwythlon gan fyw bywyd iach a boddhaus tra'n cyfrannu at gymdeithas a ffurfio rhan werthfawr o'u cymuned. Mae cynnydd da wedi'i wneud o fewn ein gwasanaethau addysg ers iddo gael ei arolygu ddiwethaf gan Estyn tua deng mlynedd yn ôl. Aethpwyd i'r afael â'r meysydd a nodwyd ar gyfer gwelliant i raddau helaeth a chydabyddir bod gan uwch swyddogion ac aelodau etholedig ymrwymiad cryf i addysg, a adlewyrchir yn y cyllid a roddir i ysgolion a gwasanaethau addysg.

Mae'r awdurdod lleol yn gweithio i wneud yn siŵr bod darpariaeth addysg addas yn cael ei darparu er mwyn bodloni anghenion pob plentyn a pherson ifanc. Dros y degawd diwethaf, mae'r awdurdod lleol wedi llwyddo i leihau lleoedd dros ben mewn ysgolion ac wedi gwella cyflwr ei adeiladau ysgol gyda gwaith parhaus yn cael ei gwblhau i sicrhau bod addasrwydd, cyflwr a hygyrchedd yr ystâd ysgol gyfan yn addas i'r diben.

Mae darpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg yn cael ei datblygu gydag adeiladau ychwanegol yn y cyfnodau datblygu. Bydd yr ysgol newydd yn cael ei datblygu trwy fodel twf eginblanhigyn o fis Medi 2023. Bu rhai datblygiadau cadarnhaol hefyd yn y ddarpariaeth ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol, gyda'r ddarpariaeth bresennol yn derbyn gwaith gwella helaeth.

Mae llawer o gryfderau yng ngwaith yr awdurdod lleol i leihau'r effaith a gaiff amddifadedd ar ddeilliannau addysgol drwy ddarparu cymorth i deuluoedd ac aelwydydd incwm isel. Mae'r gwaith hwn yn cynnwys darparu prydau ysgol am ddim, tegwch misglwyf, cymorth i ddysgwyr sy'n agored i niwed, y Gwasanaeth Ieuencid a gwasanaethau cymorth ieuencid, swyddogion ymgysylltu â theuluoedd, darpariaeth gwyliau ysgol a chludiant ôl-16. Mae llawer o gryfderau hefyd yn y gwasanaethau i gefnogi lles plant a phobl ifanc ac i hyrwyddo perthnasoedd cadarnhaol. Mae cymorth wedi'i roi i ysgolion i ddarparu amgylchedd lle mae iechyd a lles wrth galon y cwricwlwm, gan sicrhau bod cymorth ac ymyriadau priodol yn hygyrch i bawb, gyda phwyslais penodol ar gategoriau dysgwyr sy'n agored i niwed a difreintiedig. Mae cynllun peilot offeryn hunanwerthuso dull ysgol gyfan wedi'i gyflwyno sy'n annog ysgolion i asesu'r rhwystrau allweddol i ddysgu ac i ddarparu cymorth penodol yn ymwneud â llesiant emosiynol a meddyliol y plentyn. Mae'n annog ysgolion i gwestiynu sut y gall anghydraddoldeb effeithio ar ddeilliannau dysgu a bywyd plentyn ac mae'n meithrin amgylchedd cynhwysol a gofalgarg.

Mae monitro agos o gynnydd ysgol/dysgwr a chanlyniadau addysgol wedi parhau ac mae nifer yr ysgolion sydd gennym sy'n peri pryder wedi lleihau. Roedd canlyniadau Cyfnod Allweddol 4 (CA4) yn dangos cynnydd a chanlyniadau dysgwyr prydau ysgol am ddim (eFSM) a lleihawyd y bwlch cyflawniad, er gwaethaf cynnydd mewn lefelau eFSM. Mae'r Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuencid wedi'i roi ar waith gan sicrhau bod pobl ifanc sydd mewn perygl o ddod yn unigolyn nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET) yn hysbys ac yn cael eu cefnogi a bod nifer y NEET yn parhau i fod yn isel.

Mae'r Mewnfuddsoddiad Technoleg yn parhau i gael ei hyrwyddo trwy Fenter y Cymoedd Technoleg. Mae hyn yn cefnogi ein gweledigaeth ar gyfer Cymoedd De Cymru i fod yn ganolfan a gydnabyddir yn fyd-eang ar gyfer datblygu technolegau newydd i gefnogi diwydiant sydd ar flaen y gad erbyn 2027. Mae unedau hybrid wedi'u cwblhau eleni ac maent bellach yn llawn cwmnïau technoleg ac mae ystafell ddsbarth trochi wedi'i datblygu ar gyfer datblygu addysg a sgiliau ar safle'r Gweithfeydd, Glynebwy.

I gynorthwyo gyda gwella ac ysgogi datblygiad economaidd ym Mlaenau Gwent, rydym wedi symud ymlaen i wella'r portffolio eiddo masnachol corfforaethol fel rhan o Fenter ar y Cyd gyda Llywodraeth Cymru, o dan fenter y Cymoedd Technoleg. Bydd cyfleuster o'r enw Regain II yn ein galluogi i gartrefu dwy Fenter Bach a Chanolig ar safle'r Gweithfeydd, un o'r mewnbynnau allweddol ar gyfer Mynegai Cystadleuol y DU, a darparu rhywfaint o le gwaith wedi'i reoli ar Gampws Thales ar Lime Avenue.

Mae'r cyngor wedi gweithio gyda Phrifddinas-ranbarth Caerdydd (CCR) i gyflawni dwy fargen fuddsoddi fawr ar gyfer cwmnïau ym Mlaenau Gwent ac, yn eu tro, gwella ein gallu i gystadlu. Mae Mynegai Cystadleuol y DU yn parhau i raddio Blaenau Gwent fel yr olaf, fodd bynnag, mae ein cystadleurwydd wedi cynyddu o gymharu ag ardaloedd awdurdodau lleol eraill. Roedd y Cyngor yn llwyddiannus gyda chais i Gronfa Ffyniant a Rennir HIVE - bydd y cyfleuster yn costio tua £12M a bydd yn cefnogi amcanion rhaglen y Cymoedd Technoleg a nodau Cynllun Gweithredu Gweithgynhyrchu Llywodraeth Cymru (2021) sy'n amlygu camau sydd eu hangen i ddatblygu sector gweithgynhyrchu gwydn, gwerth uchel gyda gweithlu hynod fedrus a hyblyg sy'n gallu darparu'r cynnyrch, y gwasanaethau a'r technolegau sydd eu hangen ar gyfer ein heconomi yn y dyfodol. Cefnogir y cyfleuster gan y canfyddiadau mai gweithgynhyrchu yw'r bwlch sgiliau mwyaf fesul sector yng Nghymru (21%) a'r angen i wella addysg alwedigaethol a thechnegol uwch. Ar hyn o bryd nid oes cyfleuster peirianeg uwch o'r math hwn ar draws ranbarth Blaenau'r Cymoedd. Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn nodi dwy her hynod berthnasol ar gyfer lleoedd fel ein un ni, sef, arfogi pawb â'r sgiliau cywir ar gyfer byd sy'n newid a'r angen i feithrin gallu ar gyfer dysgu gydol oes.

Mae Rhaglen Aspire, Rhannu Prentisiaethau yn parhau i ddarparu prentisiaid yn effeithiol ar gyfer busnesau ym Mlaenau Gwent ac ar gyfer y Cyngor. Fe wnaethom hefyd gyflwyno cynllun Kick Start plus yn effeithiol am ran gyntaf y flwyddyn gan gefnogi busnesau newydd (o 6 mis i 3 blynedd) i ddatblygu ac ehangu gan ddefnyddio lleoliadau y gallant eu hyfforddi ac yna eu derbyn fel staff newydd. Mae'r cynllun hwn bellach wedi'i ddisodli gan y Rhaglen Quick start sy'n cynnig lleoliadau gwaith â thâl am 6 mis i unrhyw un 16+ oed sy'n ddi-waith neu'n economaidd anweithgar, i ennill profiad gwerthfawr a gwella sgiliau cyflogadwyedd er mwyn cynyddu eu siawns o ddod o hyd i waith llawn amser ar ôl i'r lleoliad ddod i ben.

Ein cyfraniad at ddatblygu cynaliadwy

Mae rhai enghreifftiau o'r gwaith sy'n cyd-fynd â'r Egwyddorion Datblygu Cynaliadwy dros y flwyddyn ddiwethaf, tra'n cyflawni ein nod o **'Cynyddu dysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent ffyniannus, gwydn'**, wedi cynnwys y canlynol:

- Gweithio mewn partneriaeth/cydweithio â Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwent, Bwrdd Diogelu Plant De-ddwyrain Cymru (SEWSCB), Fforymau Canol y Dref, Hyb Busnes, Bwrdd Menter, Partneriaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles Gwent Fwyaf, Eiddilwch Gwent, WAST, Is-grŵp Costau Byw, Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan, Gwasanaeth Cyflawni Addysg, Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol, Bargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd, Partneriaeth Natur Leol Blaenau Gwent a Thorfaen, y Cymoedd Technoleg, Tasglu'r Cymoedd, Bwrdd Diogelu Oedolion Gwent Gyfan (GWASB).

- Mae'r Strategaeth Cyflogaeth a Sgiliau wedi'i chynhyrchu a'i chytuno; Bydd y cynllun yn darparu cyfleoedd i godi dyheadau a chefnogi twf economaidd trwy weithio mewn partneriaeth. Mae'n amlinellu ystod o flaenoriaethau i sicrhau bod unigolion a busnesau yn gallu cael gafael ar y cymorth cywir o ran sgiliau a chyflogaeth.

- Mae'r awdurdod wedi gweithio gyda'i wasanaeth gwella ysgolion rhanbarthol i gryfhau'r her a'r cymorth y mae'n eu darparu i ysgolion. Mae'r gwaith hwn yn cael mwy o effaith ar blant mewn lleoliadau nas cynhelir a lleoliadau oedran cynradd nag ar gyfer pobl ifanc mewn lleoliadau oedran uwchradd.

- Er y cydnabyddir y bydd tystiolaeth i ddangos gwelliant hirdymor yn cymryd amser, gwyddom y bydd y gwaith a wneir nawr i sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn cael y dechrau gorau mewn bywyd yn eu galluogi i dyfu'n oedolion ffrwythlon sy'n byw bywyd iach, boddhaus wrth gyfrannu at gymdeithas a ffurfio rhan werthfawr o'u cymuned. Mae gwaith yn dangos ein bod yn cyflawni lefelau uwch o gaffael iaith a darllen yn gyffredinol, ac ar y cyfan yn galluogi canlyniadau a chyrrhaeddiad cadarnhaol.

- Rydym wedi parhau i gefnogi plant a phobl ifanc i fod mewn sefyllfa dda i ddod o hyd i sgiliau a chyflogaeth ar yr adegau priodol ac mae ein ffigurau NEET yn dangos ein cyflawniadau yn y maes hwn.

- Er mwyn gwella ac ysgogi datblygiad economaidd yn y Fwrdeistref, nodwyd ei bod yn flaenoriaeth i wella'r portffolio eiddo masnachol corfforaethol.

- Adeiladwyd Canolfan Addysg i roi cyfleoedd i blant ysgol a grwpiau cymunedol ddysgu am fanteision ailgylchu, beth sy'n digwydd i ddeunyddiau, manteision economi gylchol ac annog pobl i gymryd cyfrifoldeb am eu gwastraff.

- Rydym yn gweithio gyda ffocws ar integreiddio rhwng addysg ac adfywio ac rydym yn gwneud cynnydd da o ran cyflawni gostyngiad yng nghanran yr oedolion 16-24 oed heb unrhyw gymwysterau.

- Mae ein gwaith integredig rhwng addysg, adfywio a SRS yn sicrhau bod dulliau a systemau cyfathrebu digidol effeithiol yn eu lle er mwyn i'n cymuned dyfu. Bydd datblygiad digidol yn rhoi cyfleoedd i blant a phobl ifanc ddysgu yn y cyfnod digidol cyflym hwn yr ydym yn byw ynddo. Fel y dangosir yng nghorff yr adroddiad, mae systemau mewnol yn cael eu diweddarau i symud tuag at fwy o ddulliau cyfathrebu a TGCh ar-lein ar gyfer lleoliadau'r ysgol newydd a'r ysgol bresennol a ddarperir trwy ein Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer dysgu / Cynnydd mewn sgiliau.

- Gwaith i ddarparu gwasanaethau addysg o ansawdd da a chyfleoedd cyflogaeth lleol megis cymorth i Ddysgwyr Agored i Niwed, Gwasanaeth Ieuencid a Gwasanaethau Cymorth Ieuencid i atal effeithiau tlodi ac amddifadedd materol rhag gwaethygu.

- Mae Rhaglen Rhannu Prentisiaeth Aspire wedi parhau i wella datblygiad sgiliau o fewn y cwmnïau gweithgynhyrchu a pheirianeg i ddatblygu twf busnes; tra'n mynd i'r afael â diweithdra a darparu cyfleoedd uchelgeisiol i bobl ifanc ar draws yr awdurdod lleol.

- Daeth Blaenau Gwent yn ail yng ngwobrau'r Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol - Tomorrows Talent 2022.

- Mae'r Cyngor wedi ymgysylltu ag ysgolion dros y flwyddyn ddiwethaf i ddatblygu templed dwy dudalen i'w ddefnyddio fel eu Cynllun Cydraddoldeb Ysgol. Mae'r dull hwn yn alinio'n glir ag Amcanion Strategol y sefydliad ar gyfer 2020 i 2024, yn ogystal â chaniatáu iddynt gyflawni canlyniadau sy'n benodol i'w hysgol. Bydd hefyd yn caniatáu i astudiaethau achos ac arfer da gael eu nodi wrth inni symud ymlaen.

- Fel rhan o 'Gwneud y mwyaf o ddysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus a chadarn', mae gwaith ar ddatblygu Darpariaeth Eginblanhigyn Cyfrwng Cymraeg wedi dechrau.

Integreiddio

Cydweithio

Cynnwys

Hirdymor

Atal

GWELLA CANLYNIADAU

Mae **perfformiad Parth Dysgu Blaenau Gwent yn 2022** yn parhau i fod yn **dda** ac yn darparu **gwerth ychwanegol** clir i ystod o ddysgwyr ar draws rhai ardaloedd o amddifadedd uchel iawn. Mae trawsnewid darpariaeth ôl-16 ar draws y Fwrdeistref Sirol wedi cyflawni:

- mwy o ddysgwyr ôl-16.
- ystod ehangach o gyrsgiau, yn enwedig ar gyfer darpariaeth alwedigaethol.
- lefelau cyrhaeddiad gwell, yn y rhan fwyaf o fesurau.

Gwelodd perfformiad **Parth**

Dysgu Blaenau Gwent

gyfradd lwyddo

gyffredinol o

97.8% ar gyfer A*-E

sy'n undol â chyfartaledd Cymru.

Cyflawnodd pob dysgwr Safon Uwch sy'n astudio yn y Parth Dysgu eu dewis cyntaf o ran prifysgol.

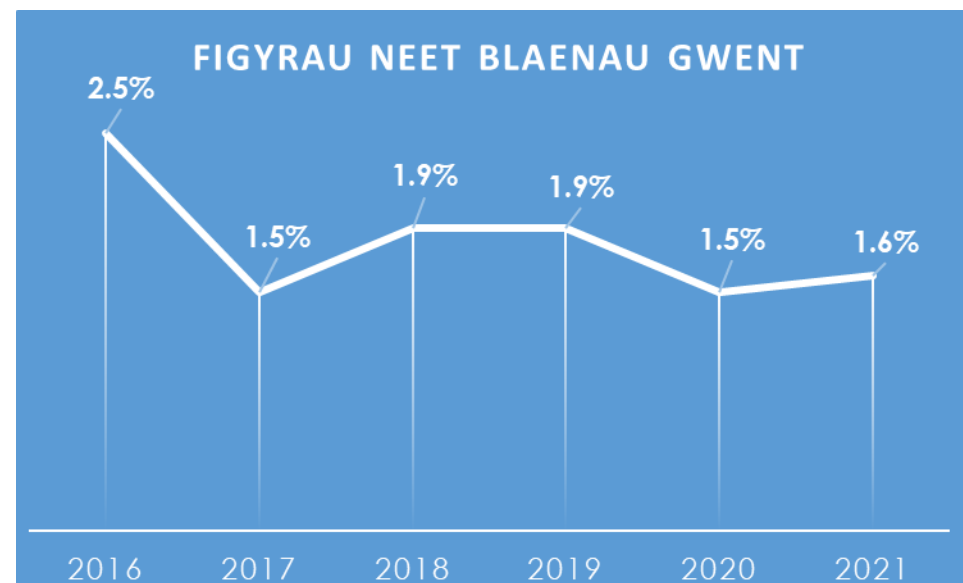

Cynyddu dysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent

Gweithgareddau Allweddol

Roedd nifer y bobl ifanc **NEET** (nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant) ar adael blwyddyn 11 yn **1.6% (9 person ifanc)** ar gyfer 2021. Mae hyn yn ostyngiad o 0.9% ers 2016. Yn ystod y cyfnod hwn, mae safle Blaenau Gwent yng Nghymru wedi gwella o fod â'r 4ydd lefel uchaf o NEETS yn 2016, y 10fed uchaf yn 2021.

Mae cyfran y disgyblion sy'n gymwys i **Prydau am Ddim** wedi cynyddu i tua **33%**, yr uchaf o holl Awdurdodau Lleol Cymru o gryn dipyn.

Mae **Aspire, Rhaglen Prentisiaethau a Rennir** yn parhau i ddarparu prentisiaid i fusnesau ym Mlaenau Gwent ac i'r Cyngor. Mae gennym gyfanswm o tua **40 o brentisiaid**

Roedd canlyniadau **Cyfnod Allweddol 4 (CA4)** ar gyfer 2022 yn **dangos cynnydd** ac yn unol â thargedau'r cynllun datblygu ysgol a osodwyd gan y pedwar lleoliad uwchradd. [Roedd gwelliannau mewn 29 allan o 32 o fesurau allweddol.](#)

Kick Start Plus

Plus yn cefnogi busnesau newydd o 6 mis hyd at 3 blynedd, i'w helpu i ddatblygu ac ehangu. Roedd gweithredu'r rhaglen yn llwyddiannus iawn gyda **thros 100 o leoliadau wedi'u darparu.**

Quickstart

Mae cynllun newydd Cychwyn Cyflym i'w lansio sy'n cynnig lleoliadau gwaith cyflogedig am 6 mis i drigolion di-waith ym Mlaenau Gwent.

Mae 32 o fusnesau wedi mynegi diddordeb mewn cymryd rhan yn y cynllun gan gynnig o leiaf 1 lleoliad yr un.

Mae dwy o'n Hysgolion Cynradd wedi cymryd rhan mewn hyfforddiant gwrth-wahaniaethu a gynigir gan ein Tîm Cydlyniant Cymunedol Gorllewin Gwent rhanbarthol. Gwelodd hyn dros **60 o ddisgyblion** (Blwyddyn Pump a Blwyddyn Chwech) yn archwilio themâu fel: Tebygrwydd a Gwahaniaethau; Hunaniaeth; Archwilio amrywiaeth; Cymunedau, Diwylliant a Chydlyniant; Perthyn a Chynhwysiad; a Rhagfarn.

Cynyddu dysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus a chydnerth

Mae dwy fargen fuddsoddi fawr o Brifddinas-Ranbarth Caerdydd wedi'u darparu eleni ar gyfer cwmnïau ym Mlaenau Gwent.

Mae archwiliad dwfn **Mynegai Cystadleurwydd y DU** (UKCI) wedi nodi bod Blaenau Gwent wedi cynyddu ei gystadleurwydd ac wedi symud i fyny'n gymharol i ardaloedd awdurdodau lleol eraill.

Safle Mynegai Cystadleuol CCR Mawrth

	2013	2016/17	2018/19	2021/22
1. Caerdydd	134	↑ 128	↓ 134	↑ 133
2. Sir Fynwy	167	↑ 162	↑ 158	↑ 147
3. Casnewydd	232	↑ 228	↑ 191	↓ 198
4. Bro Morgannwg	225	↓ 253	↓ 257	↓ 272
5. Pen-y-bont ar Ogwr	294	↑ 283	↑ 270	↓ 289
6. RhCT	367	↑ 355	↑ 282	↓ 323
7. Torfaen	366	↑ 352	↑ 341	↓ 342
8. Caerffili	374	→ 374	↑ 309	↓ 331
9. Merthyr	378	↑ 376	↑ 359	↑ 358
10. Blaenau Gwent	379	↓ 379	↓ 362	↑ 362*

Mae'r ffigurau i gyd yn gymharol, wedi'u rhestru ar draws yr holl awdurdodau lleol eraill. Roedd bwch cynhyrchiant BG rhwng y nesaf a'r olaf yn gwaethygu ac mae bellach wedi gwella

Er nad yw ein sefyllfa wedi newid yn y tabl cyffredinol, dyma'r **tro cyntaf i ni wneud symudiad cadarnhaol yn ystod y chwe blynedd diwethaf**

Mae gan y rhaglen y **Cymoedd Technoleg** weledigaeth. 'Yn 2027 bydd Cymoedd De Cymru a Blaenau Gwent yn arbennig, yn ganolfan a gydnabyddir yn fyd-eang ar gyfer datblygu technolegau newydd, i gefnogi diwydiant sydd ar flaen y gad'. I gefnogi'r weledigaeth hon:

Mae'r Cyngor a Choleg Gwent wedi cynnig datblygu **Canolfan**

Peirianeg Uwch a fydd yn

creu amgylchedd a fydd yn denu mewnfuddsoddwyr uwch-dechnoleg o fewn y sector Gweithgynhyrchu Uwch.

Mae hyn yn cynnwys ailwampio Hen Adeilad Monwell yn llawn ar Heol

Letchworth, Glynabwy i greu

cyfleuster addysg o'r radd flaenaf, carbon-niwtral a hollol ddigidol, gan hyfforddi gweithlu'r dyfodol mewn disgyblaethau peirianeg uwch fel roboteg, deallusrwydd artiffisial, seiberddiogelwch, gweithgynhyrchu

ymreolaethol, efelychu, a realiti estynedig.

Rhagwelir mai mis Medi 2024 fydd y dyddiad arfaethedig i fod yn weithredol a chroesawu'r myfyrwyr cyntaf. Bu'r achos busnes ar gyfer y gost adnewyddu yn llwyddiannus, mae cynlluniau bellach yn mynd rhagddynt i ddechrau'r cyfnod adeiladu.

Regain 2 -Mae'r tîm yn gweithio gyda'r Cymoedd Technoleg i ddatblygu Hwb Menter ar gyfer Blaenau Gwent. Bydd y cyfleuster yn cefnogi unigolion a busnesau newydd drwy greu man gwaith wedi'i reoli gyda gofodau desg boeth a chynnes a bydd hefyd yn cynnwys swyddfeydd ar wahân i'w llogi ar y llawr cyntaf.

Mae'r gwaith adeiladu'n mynd rhagddo'n dda a disgwylir ei gwblhau erbyn hydref 2023.

Disgwylir i swm contract REGAIN2 fod yn **£5,484,996.99**

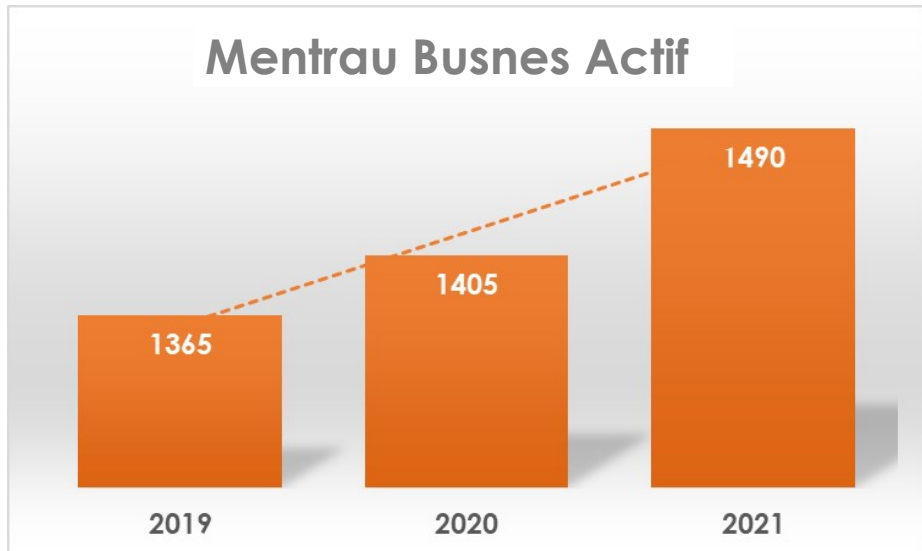

Cynyddu dysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus a chydnerth

Cymunedau Dysgu Cynaliadwy
Sustainable Communities for Learning

Mae'r gwaith o gyflwyno rhaglen **Band B Cymunedau Cynaliadwy** ar gyfer Dysgu wedi hen ddechrau gyda buddsoddiad o tua **£26m** yn yr ystad ysgolion. Mae addasrwydd a chyflwr yr ystad ysgolion yn gwella gyda thua 61% yn cael eu categorio fel A/B.

Roedd **1.2% yn fwy o fusnesau newydd** ym Mlaenau Gwent yn ystod mis Rhagfyr 2022 o gymharu â'r cyfnod cyfatebol yn 2021. Mae'r gyfradd twf hon yn gosod **Blaenau Gwent yn 5ed allan o'r 22 ardal yng Nghymru.**

Rydym wedi gweld **gostyngiad** mewn **Ysgolion sy'n Peri Pryder o 6 ysgol yn 2019 i ddim ond 2 ysgol yn 2022.**

Mae ailfodelu presennol **Campws Eilaidd Canolfan yr Afon** yn amodol ar fuddsoddiad o tua **£450,000.**

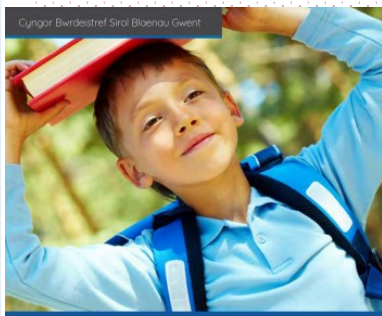
Ein Hunedau Hybrid:

Mae **9 allan o'r 9 uned bellach yn cael eu meddiannu** – Thales UK, Apex Additive Technologies Ltd a busnes newydd PNR Pharma Limited

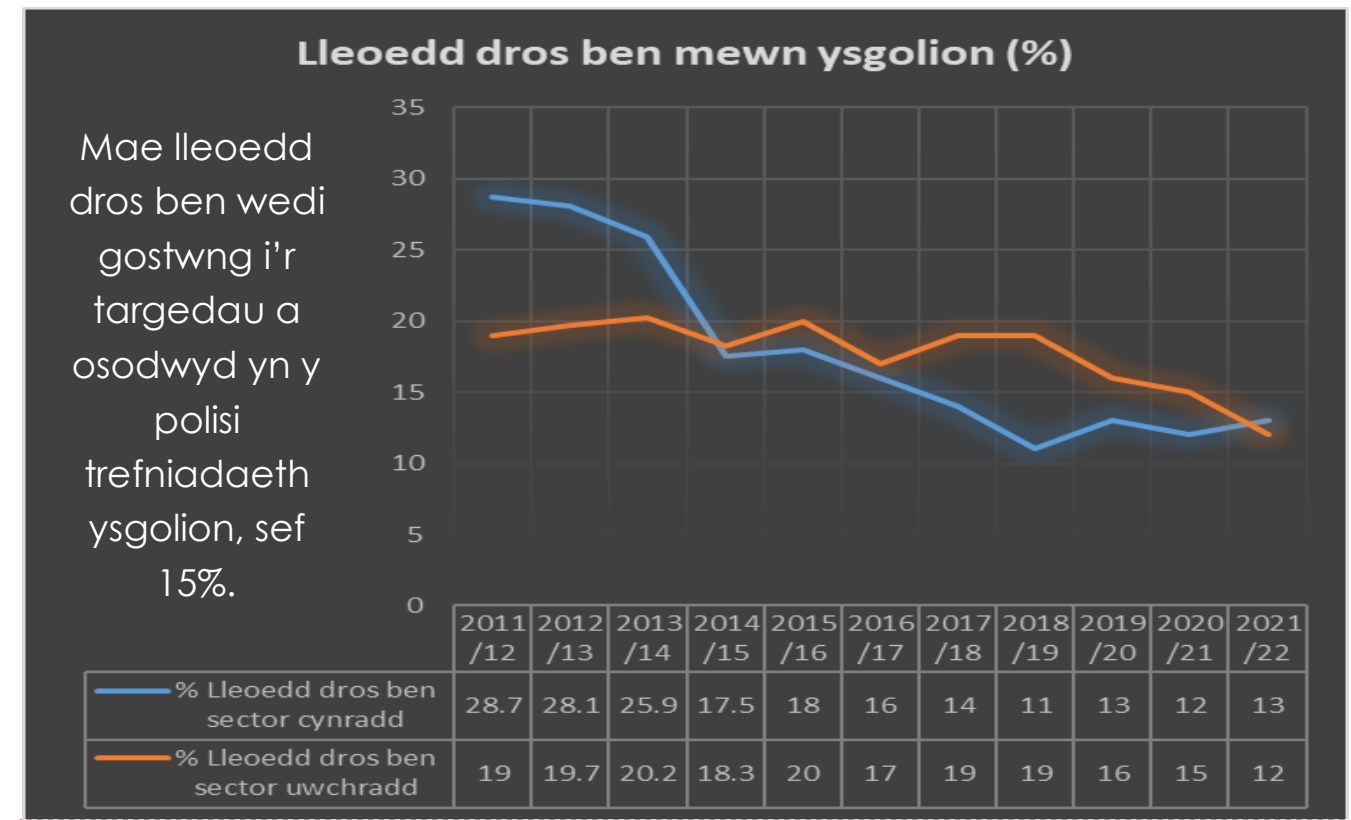
Lleoedd dros ben mewn Ysgolion

Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (WESP) — Mae'r cynllun yn nodi sut y bydd yr awdurdod lleol yn cyflawni ei swyddogaethau addysg i wella a chynyddu'r defnydd o'r Gymraeg mewn Addysg dros y deng mlynedd nesaf.

Bydd y cynllun yn cyfrannu at fenter Cymraeg 2050, lle mae Llywodraeth Cymru am gael 1 miliwn o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru erbyn 2050.

Mae gan yr Awdurdod Lleol rai elfennau o ddigonolrwydd lleoedd ysgol y bydd angen eu monitro'n ofalus, yn enwedig yn y sectorau uwchradd/ ysgolion arbennig.

Cynyddu dysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus a chydnerth

Canran y bobl 16-64 oed sydd mewn cyflogaeth
(O 21 Hydref - Medi 21)

roedd Blaenau Gwent yn 74.6% o gymharu â 73.4% yng Nghymru.

Mae **CiNER** yn parhau i symud ymlaen yn dilyn cymeradwyo cynllunio. Mae'r cyfleuster gweithgynhyrchu gwydr yn fuddsoddiad mawr a fydd yn dod â swyddi mawr eu hangen i Flaenau Gwent a'r rhanbarth, yn ystod y cyfnod adeiladu a phan fydd yn gwbl weithredol.

Mae'r Adran Gynllunio yn parhau i weithio gyda Thîm Ymgynghori Ciner i gyflawni'r prosiect buddsoddi nodedig hwn ar Ystad Ddiwydiannol Rasa.

Mae ymyrraeth gynnar ar gyfer digartrefedd wedi golygu bod **64%** o aelwydydd a allai fod yn ddigartref wedi cael eu hatal rhag dod yn ddigartref yn ystod y cyfnod Ebrill 2022 i Ragfyr 2022.

Canran yr oedolion 16-64 oed heb unrhyw gymwysterau (2021) ym Mlaenau Gwent - 16.3% , gyda chyfartaledd Cymru yn 8.1%.

Cyflog blynyddol gros cyfartalog pobl sy'n byw ym Mlaenau Gwent ac sy'n gweithio'n llawn amser (lonawr 2022) - **£28,040** sy'n is na chyfartaledd Cymru o £29,265.

Mae'r prosiect **Gwobr y Celfyddydau** ar gyfer plant 11-21 oed yn darparu cyfleoedd i ennill sgiliau newydd yn ogystal â chymhwyster academaidd. Mae'r prosiect o fudd i bob plentyn sy'n mynychu'r ysgol neu'n cael ei addysgu gartref.

Poblogaeth oedran gweithio (16-64) ym Mlaenau Gwent gyda NQF Lefel 4 ac uwch - 26.7%, o gymharu â 41.4% ar draws Cymru (lonawr 2021 i Rhagfyr 2021).

Canran y bobl o oedran gweithio sy'n economaidd weithgar (Hydref 2021 i Medi 2022) - **76.3.**

Dynion - 80.1
Merched - 72.8

Mae **91%** o'r unedau busnes ar bortffolio'r Cyngor wedi'u meddiannu.

Yn 2019 y gyfradd **goroesi busnes** ym Mlaenau Gwent oedd **92.1%** gyda ffigurwr Cymru yn 90.7%.

Fel rhan o 'Cynyddu dysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus a chydnerth' mae gwaith ar ddatblygu Darpariaeth Eginblanhigyn Cyfrwng Cymraeg wedi dechrau.

Mae'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2022-2032 yn gynllun 10 mlynedd, mae gan Flaenau Gwent darged uchelgeisiol o gynyddu cohort Blwyddyn 1 (750 o ddisgyblion) a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg i 75 o ddisgyblion -10% erbyn 2032 (llinell sylfaen yn unol â data PLASC 2021 29 disgybl - 4%). Fel rhan o'r cynllun hwn bydd Blaenau Gwent yn agor Ysgol Gynradd Cyfrwng Cymraeg 210 o leoedd ar Safle Chartist Way , yng Nghwm Tredegar/Sirhywi.

Datblygir yr ysgol trwy fodel twf eginblanhigion o fis Medi 2023. Mae'r Cyngor ar hyn o bryd yn y broses o osod y contract ar gyfer yr adeilad newydd a rhagwelir y bydd yr adeilad ysgol newydd wedi'i gwblhau i'w feddiannu erbyn Medi 2024. Bydd yr ysgol yn agor i ddechrau yn ei lleoliad dros dro yn Nhŷ Bedwellty, Tredegar ar gyfer disgyblion Meithrin a Derbyn, gyda grŵp blwyddyn newydd yn cael ei ychwanegu bob blwyddyn. Bydd trefniadau llywodraethu cychwynnol o dan Ysgol Gymraeg Bro Helyg gyda golwg ar adolygu hyn ar ôl cyfnod cychwynnol o 2/3 blynedd. Mae Trawsnewid Addysg ar hyn o bryd yn gweithio gyda'r Fforwm Cymraeg mewn Addysg (WEF) a RhAG er mwyn hyrwyddo'r ddarpariaeth newydd.

Er mwyn cefnogi'r ddarpariaeth eginblanhigyn a datblygu capasiti cynyddol ar draws lleoliadau gofal plant a blynyddoedd cynnar, mae 2 leoliad gofal plant cyfrwng Cymraeg arall yn cael eu sefydlu – ar safle adeiladu newydd Ysgol Gynradd Glyncoed, ac yn ddarpariaeth ysgol eginblanhigyn newydd Tredegar. Ar hyn o bryd mae 2 ddarpariaeth gofal plant sydd wedi hen ennill eu plwyf ym Mrynithel ac yn Ysgol Gymraeg Bro Helyg.

Astudiaeth Achos - Fel rhan o 'Gwneud y mwyaf o ddysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus a chadarn' rydym wedi gwella sgiliau drwy'r Cynllun Aspire.

WYTHNOS

GENEDLAETHOL

PRENTISIAETHAU 2023

Rhaglen Rhannu Prentisiaeth Aspire

Ffion Kelland
Peiriannydd Trydanol

Cyflogwr
PCI Pharma
Tredegar

CEFNDIR

Beth wnaethoch chi cyn y brentisiaeth?

Roeddwn yn y coleg yn astudio peirianeg Electronig/Trydanol Uwch Lefel 3, hefyd yn gweithio'n rhan-amser yn Morrison's.

Pam dewisoch chi wneud prentisiaeth?

I gael profiad ymarferol gyda chyflogwr. Ennill arian tra'n ennill safon dda o addysg.

Pam wnaethoch chi ddewis y maes gwaith hwn?

Mae gan fy rheulu hanes o beirianeg, rwy'n hoffi'r hyn sy'n ymarferol a gwneud gwaith ymarferol ac yn teimlo y byddai peirianeg yn gyfle gwych. Ni chefais unrhyw gyngor gyfa ond dilynodd fy mrawd y llwybr peirianeg a chefais gyngor da ganddo. Mynychais ddiwrnod agored yng Ngholeg y Cymoedd hefyd, lle gallwn siarad â'r tiwtoriaid a chael golwg o gwmpas y cyfleuster.

Pa rannau o'r swydd ydych chi'n eu mwynhau?

Beth mae eich rôl yn ei gynnwys?

Cynnal a chadw'r cyfleuster o ddydd i ddydd, gan weithio ochr yn ochr â chontractwyr. Unrhyw osodiadau neu addasiadau sydd eu hangen. Rydym yn gog hanfodol yn y peiriant i gadw popeth i weithio.

Beth yw eich hoff agwedd o'r rôl?

Rwy'n mwynhau agwedd gymdeithasol y rôl. Rwy'n hoffi bod yn ymarferol a dysgu sgiliau ymarferol. Rwy'n teimlo fy mod yn cael fy nghefnogi gan y fîm o'm cwmpas ac mae pawb bob amser yn fodlon fy helpu.

Heriau rydych chi wedi'u hwynebu

Roedd bod yr unig fenyw yn yr adran yn anodd i ddechrau, ond mae pawb wedi fy helpu i setlo i mewn a theimlo'n rhan o'r fîm.

Beth fydddech chi'n ei ddweud wrth ffrind a oedd eisiau gwneud Prentisiaeth?

Ewch amdani, mynychwch ddiwrnodau agored, gweithio'n galed yn yr ysgol i gael y cymwysterau. Siaradwch â chwmnïau fel Aspire a fydd yn eich cefnogi trwy'r broses gyfweled ac a fydd yn neilltuo mentor i chi, a fydd yn eich helpu a'ch arwain trwy'ch Prentisiaeth gyfan.

Heb Aspire fyddwn i byth wedi bod yn ymwybodol o'r cyfle PCI gwych hwn yn Nhredegar sydd wedi rhoi cymaint o help a chymorth i mi dros y 3 blynedd diwethaf.

Cynlluniau ar gyfer y dyfodol ar ôl i chi gwblhau Prentisiaeth

Cael fy nghyflogi gan PCI ac o bosibl gwneud mwy o gymwysterau yn y dyfodol.

Hoffwn hefyd hyrwyddo mwy o fenywod i fyd peirianeg gan fod cymaint o lwybrau i'w dilyn i gael gyfa werth chweil gyda'r diwydiant Peirianeg.

Prentisiaeth
yn geithio i chi...

Astudiaeth Achos - Fel rhan o 'Cynyddu dysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus, gydnerth' rydym wedi gwella cyfleoedd dysgu digidol

5G Wales Unlocked yw'r prosiect arloesi y tu ôl i'r amgylchedd trochi 360-gradd newydd yng Nglynebwy – dim ond un o nifer o dreialon sy'n dangos sut y gallai technoleg gwibgyswllt fel 5G drawsnewid cymunedau gwledig, o bweru arloesiadau technolegol mewn amaethyddiaeth, i wella trafndiaeth wledig ac addysg a hybu'r diwydiant twristiaeth. Gan ddefnyddio rhwydwaith 5G lleol gan y partneriaid prosiect BT, mae'r ystafell ddosbarth yn defnyddio'r cysylltedd cyflym i daflunio cynnwys fideo ysbrydoledig ac addysgol ar y pedair wal mewn fformat 360 gradd, gan ddarparu profiad trochi. Gellir cyflwyno gwersi ysgol ar draws amrywiaeth o themâu sy'n ymwneud â'r cwricwlwm — mynd â phlant a phobl ifanc ar daith y synhwyrau wrth iddynt 'blymio' i fanylion cell planhigyn neu archwilio wyneb planed.

Ar ben hynny, nid yw'r profiad yn gyfyngedig i'r disgyblion sy'n defnyddio'r Amgylchedd Trochi yn unig. Diolch i'r cysylltiad 5G gwibgyswllt, mae cysylltiadau byw hefyd wedi'u sefydlu — gan alluogi dysgwyr i ddarganfod hanes hynod ddiddorol safleoedd treftadaeth fel Castell Rhaglan, gyda thaith rithwir fyw gan geidwad Cadw sydd wedi'i leoli ar y safle. Gellir defnyddio'r cysylltiadau byw, gan ddefnyddio technoleg Cisco, hefyd i gysylltu ystafelloedd dosbarth ar draws y wlad — sy'n golygu y gall disgyblion weithio ar y cyd â dysgwyr eraill, a gall addysgwyr wella eu gwersi eu hunain mewn partneriaeth ag ysgolion eraill..

Bydd **strategaeth TGCh** ddrafft yn cael ei chyhoeddi i ysgolion ar gyfer ymgynghoriad yn ystod tymor y Gwanwyn 2023, ac mae'r Weledigaeth ar gyfer TGCh o fewn Addysg fel a ganlyn:

'To secure continued development to ensure all learners regardless of age or demographic have continued safe access to a blend of digital resources, hard ware and cloud based learning throughout the course of their education.'

Ffocyswyd yn helaeth ar y meysydd hyn drws y 2 flynedd ddiwethaf, byddwn yn parhau i ddatblygu'r rhain yn unol â'r fframwaith cymhwysedd Digidol.

- Seilwaith a chysylltedd
- Cynhwysiant digidol
- Cynaliadwyedd dyfais
- Mudo i HWB a'i ddefnyddio
- Offer ac adnoddau digidol
- Hyfforddiant a datblygiad
- Dioaelwch ar-lein
- Cymorth i ysgolion
- Systemau rheoli a chymorth addysg
- Dull corfforaethol Blaenau Gwent a throsolwg

SUT MAE LLAIS Y DEFNYDDIWR GWASANAETH WEDI LLWYIO DARPARIAETH

*Cynrychiolodd Fforwm
Ieuentid Blaenau
Gwent mewn
cynhadledd flynyddol
genedlaethol*

Mae fforwm ieuentid Blaenau Gwent yn darparu cyfleoedd i bobl ifanc sy'n byw ym Blaenau Gwent i gael llais ar faterion sy'n effeithio arnynt, ac i gymryd rhan weithredol mewn gwneud penderfyniadau lleol. Mae'r fforwm hefyd yn helpu i ddatblygu sgiliau a phrofiad pobl ifanc yn y gymuned mewn amrywiaeth o ffyrdd gan helpu i feithrin eu hyder, a datblygu eu sgiliau cyfathrebu a chymdeithasol.

Mae aelodau'r fforwm ieuentid yn ymwneud ag ystod o weithgareddau gan gynnwys bod yn rhan o sawl darn o waith sydd wedi cynrychioli Blaenau Gwent ar lefel genedlaethol.

Yn 2022, mynychodd cynrychiolydd senedd ieuentid Blaenau Gwent gynhadledd flynyddol 3 diwrnod a gynhaliwyd ym Mhrifysgol Hull ac a oedd yn cynnwys dros 200 o bobl ifanc o bob rhan o'r wlad.

Roedd y digwyddiad yn gyfle i bobl ifanc ddatblygu eu sgiliau dadlau trwy ymchwilio i bynciau penodol a defnyddio dadleuon perswadiol i rannu eu barn.

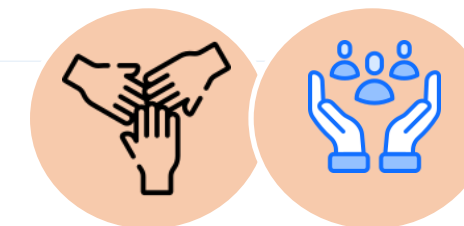
Ym mis Tachwedd mynychodd cynrychiolydd y senedd ieuentid, Rhianna Dŷ'r Cyffredin er mwyn dadlau ar nifer o bynciau. Roedd yr ymweliad â Thŷ'r Cyffredin yn cynnwys pobl ifanc o bob rhan o'r DU a Thiriogaethau Tramor yn dod at ei gilydd.

Roedd Rhianna'n gallu ymateb a rhoi ei barn ar yr Argyfwng Costau Byw a'r effaith a gaiff ar iechyd a gafodd groeso mawr.

[Rhianna Lewis - UK Youth Parliament member for Blaenau Gwent | Blaenau Gwent CBC \(blaenau-gwent.gov.uk\)](#)

Dolen i Astudiaeth Achos Tŷ'r Cyffredin [Tachwedd 2022 CBS Blaenau Gwent \(blaenau-gwent.gov.uk\)](#)

*Mynychodd
dros 200 o
bobl ifanc
o bob rhan
o'r wlad.*

Yn yr adran ganlynol, tudalennau 27 i 36, fe welwch fanylion y gwaith a gyflawnwyd dros y flwyddyn ddiwethaf i 'Rymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, yn annibynnol ac yn wydn'. Mae'r gwaith hwn yn dangos ymrwymiad y cyngor i greu ardal lle mae pawb yn annibynnol, yn groesawgar ac yn ddiogel. Ceir enghreifftiau o sut rydym yn sicrhau diogelwch cymunedol, yn hybu ymwybyddiaeth a dealltwriaeth tra'n annog a dathlu amrywiaeth sydd yn ei dro yn cryfhau ysbryd cymunedol a gwydnwch.

Mae'r adran yn cynnwys:-

- **Ein cyfraniad at y Nodau Llesiant Cenedlaethol** – Crynodeb o sut y buom yn gweithio tuag at gyflawni'r flaenoriaeth hon a chyfrannu at wneud Cymru'n ffyniannus, gwydn, yn fwy cydlynus a chyfartal.
- **Ein cyfraniad at Ddatblygu Cynaliadwy** - Enghreifftiau o sut rydym wedi canolbwyntio ar y tymor hir; cyflawni gwaith ataliol; gweithio ar y cyd; gweithio mewn modd integredig; ac ymgysylltu'n effeithiol.
- **Ein cyfraniad at Wella Canlyniadau** - Data a thystiolaeth i gefnogi'r crynodeb myfyrio.
- **Astudiaethau Achos** - Uchafbwyntiau rhai meysydd gwaith perthnasol a gyflawnwyd.
- **Llais Defnyddwyr Gwasanaeth** - Enghreifftiau o ymgysylltu, sy'n galluogi llais ein dinasyddion i lywio'r gwasanaethau a ddarparwn yn seiliedig ar eu hanghenion. Yn gyfan gwbl yn rhoi cipolwg ar gynnydd yn ystod y flwyddyn.

Mae'r uchod i gyd yn rhoi cipolwg ar gynnydd yn ystod y flwyddyn.

WYDDECH CHI'N GWYBOD...

Yn 2021, disgrifiodd **41.5%** o drigolion Blaenau Gwent eu **hiechyd fel "da iawn"**, gan gynyddu o 40.7% yn 2011.

Cododd y rhai sy'n disgrifio eu hiechyd fel "da" o 30.7% i 32.7%.

Gostyngodd y gyfran o drigolion Blaenau Gwent a **ddisgrifiodd eu hiechyd fel "gwael iawn" o 2.7% i 2.3%**, tra **gostyngodd y rhai sy'n disgrifio eu hiechyd fel "gwael" o 8.5% i 7.0%**.

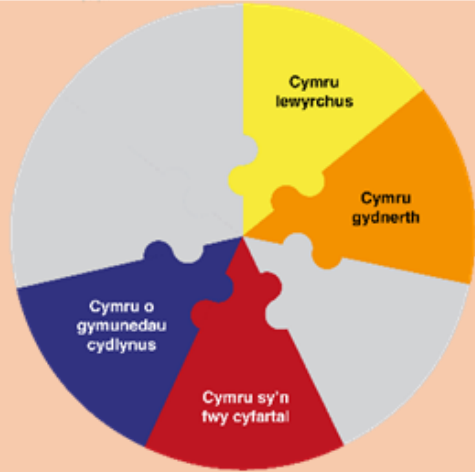
Gwelodd Blaenau Gwent y cynnydd mwyaf ond un yng Nghymru o ran pwyntiau canran (ochr yn ochr â Rhondda Cynon Taf a Chaerffili) **yng nghyfran y trigolion nad ydynt yn anabl o 71.6% yn 2011 i 75.4% yn 2021.**

Yn 2021, **dywedodd ychydig dros 1 o bob 40 o bobl (2.8%) eu bod yn darparu rhwng 20 a 49 awr o ofal di-dâl bob wythnos**, o gymharu â 2.5% yn 2011.

Gostyngodd cyfran trigolion Blaenau Gwent (pum mlwydd oed a throsodd) a oedd yn **darparu o leiaf 50 awr o ofal wythnosol di-dâl o 4.4% i 4.3%**.

EIN CYFRANIAD AT Y NODAU LLESIANT CENEDLAETHOL

Dros y flwyddyn ddiwethaf mae gwaith wedi'i gyflawni fel rhan o'r flaenoriaeth '**Grymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, yn annibynnol ac yn wydn**'.

Mae diogelu ein dinasyddion yn ganolog i waith y Cyngor ac mae cynnydd da wedi'i wneud i gryfhau'r trefniadau diogelu corfforaethol sydd ar waith. Mae hyn yn cynnwys datblygu fframwaith hyfforddi diogelu corfforaethol sy'n cael ei roi ar waith ar draws y cyngor ac mae cydymffurfiaid pob cyfarwyddiaeth yn cael ei fonitro. Mae gwefan Blaenau Gwent wedi'i diweddarau sy'n ei gwneud hi'n hawdd i'r cyhoedd gael mynediad at wybodaeth ddiogelu ac mae ein hadroddiad diogelu corfforaethol wedi'i wella i ddarparu darlun perfformiad y cyngor llawn, gan y cydnabyddir bod diogelu yn gyfrifoldeb i bawb. Adolygodd Archwilio Cymru y trefniadau diogelu a ganfu fod angen i'r Cyngor gymryd camau i gydymffurfio'n llawn ag argymhellion blaenorol a hefyd i gryfhau ei drefniadau monitro trydydd parti a fydd yn cael ei brofi gan Archwilio Mewnol i dystiolaethu a chryfhau trefniadau monitro a diogelu.

Mae'r ffordd y mae'r Cyngor yn gweithio gyda'i gilydd wedi cyfrannu'n dda at wella gweithio aml-asiantaeth a'r cymorth y mae ysgolion yn ei gael i reoli anghenion disgyblion a'u teuluoedd yn fwy effeithiol. Mae gwasanaethau cwnsela mewn ysgolion a gwasanaethau cymorth ieuenctid ar waith ac yn gweithio'n dda. Mae ein staff ymroddedig a gweithredu systemau a phrosesau integredig yn helpu i baratoi ein plant a phobl ifanc ar gyfer y byd fel aelodau

diogel, annibynnol a gwydn o gymdeithas.

Mae'r Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol yn parhau i fod â Thimau Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth penodol ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol Plant ac Oedolion. Y timau hyn yw'r pwynt cyswllt cyntaf ar gyfer y cyhoedd sy'n dymuno cael cyngor a chymorth ac ar gyfer gweithwyr proffesiynol sy'n atgyfeirio. Mae'r timau'n defnyddio dull ataliol i sicrhau bod anghenion yn cael eu diwallu cyn gynted â phosibl, drwy ddarparu'r gwasanaethau cywir i atal anghenion rhag gwaethygu.

Mae'r Cyngor yn sicrhau ei fod yn darparu ystod a lefel amrywiol o wasanaethau ataliol. Er mwyn sicrhau bod y gwasanaethau cywir yn eu lle, cwblhawyd asesiad anghenion poblogaeth ar gyfer 22/23. Ymgynghorwyd yn helaeth wrth gynnal yr asesiad hwn, ac, yn seiliedig ar y data, gosodwyd blaenoriaethau ar gyfer pob rhan o'r boblogaeth gan gynnwys plant a phobl ifanc, pobl hŷn, gan gynnwys y rhai â Dementia, pobl ag anableddau corfforol ac amhariad ar y synhwyr, pobl ag anawsterau dysgu, pobl ag Awstistiaeth, pobl â phroblemau iechyd meddwl a gofaluwr sydd angen cymorth. Mae cynllun gweithredu rhanbarthol bellach wedi'i ddatblygu i ddiwallu'r anghenion a nodwyd ar gyfer pob grŵp poblogaeth. Bydd y camau gweithredu hyn yn cael eu gyrru ymlaen gan y byrddau partneriaeth strategol amrywiol sy'n eistedd o dan y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol a'r Bwrdd Gwasanaethau Integredig.

Mae'r Cyngor wedi cyfrannu at Gynllun Gaeaf rhanbarthol gyda'r nod o atal pobl rhag mynd i'r ysbyty, a phan fyddant yn yr ysbyty, hwyluso rhyddhau cyn gynted â phosibl. Mae gwaith hefyd wedi'i wneud gyda darparwyr gofal preswyl i alluogi'r rhai ag anghenion nyrsio tymor byr i gael eu rhyddhau'n gynnar o'r ysbyty.

Eleni, prynwyd 2 eiddo preswyl i ddarparu gofal preswyl i blant ag anghenion mwy cymhleth fel y gellir gofalu amdanynt yn nes at adref yn hytrach na thu allan i Flaenau Gwent a hyd yn oed Cymru.

Mae hunanasesiad wedi'i gwblhau ar y broses amlinellol cyfraith gyhoeddus plant yn unol â chais Arolygiaeth Gofal Cymru. Digwyddodd chwe arolygiad archwiliad dwfn ar draws Cymru, ac rydym yn awr yn aros am ganlyniad yr adroddiad ac unrhyw wersi i'w dysgu o hyn.

Mae'r Cyngor yn chwarae rhan hanfodol gyda'i bartneriaid wrth gefnogi Partneriaeth Bwyd Blaenau Gwent, sy'n anelu at adeiladu system fwyd lleol sy'n iach, yn fforddiadwy, yn wydn ac yn deg. Mae wedi cefnogi cymunedau yn y fwrdeistref gyda phrosiectau tyfu cymunedol, sefydliadau bwyd a rhwydwaith siopau lleol. Wrth gefnogi pobl drwy'r argyfwng costau byw, mae ffocws ar hyn o bryd ar ddarparu cyfleoedd i bobl sy'n cael trafferth cael mynediad at fwyd drwy nifer o fanciau bwyd neu ddarparwyr cymorth bwyd. Yn 2022/23 darparodd y Cyngor gymorth drwy oruchwylio'r Grant Cymorth Dosbarthu Bwyd gyda dros £80,000 ar gael i grwpiau.

Sefydlodd yr awdurdod grŵp trawsbleidiol costau byw ym mis Medi 2022 a gefnogir gan grŵp gweithredu sy'n gyfrifol am roi cynllun gweithredu ar waith. Mae'r cynllun gweithredu yn canolbwyntio ar gymorth i drigolion, busnesau lleol ac yn hyrwyddo gweithio mewn partneriaeth. Mae'r gwaith ar yr argyfwng costau byw wedi'i gysylltu'n annatod â'r agenda tlodi. Fel Cyngor gwrthdlodi, byddwn yn gwneud popeth o fewn ein gallu i gefnogi pobl sy'n gaeth mewn tlodi a'r rhai sydd fwyaf agored i niwed. Trwy werthfawrogi a hybu iechyd, addysg a dysgu da gallwn helpu pobl i gyrraedd eu llawn botensial. Bydd hyn yn ei dro yn cyfrannu at greu cymunedau mwy gwybodus a chysyllfiedig ledled Blaenau Gwent sy'n deg, yn agored ac yn groesawgar i bawb; lle mae pawb yn cael chwarae rhan weithredol.

Ym mis Tachwedd 2022 anogwyd staff ar draws y cyngor i gymryd rhan yn Niwrnod y Rhuban Gwyn. Mae'r diwrnod hwn yn ceisio ymgysylltu â phobl i atal trais yn erbyn menywod a merched trwy fynd i'r afael â'i achosion sylfaenol. Bu'r rhai a gymerodd ran yn ystyried sut i greu byd o gydraddoldeb a diogelwch i fenywod.

EIN CYFRANIAD AT DDATBLYGU CYNALIADWY

Mae rhai enghreifftiau o'r gwaith sy'n cyd-fynd â'r Egwyddorion Datblygu Cynaliadwy dros y flwyddyn ddiwethaf, tra'n bodloni ein nod o **'Rymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, yn annibynnol ac yn gydnerth'** wedi cynnwys y canlynol:

- •Gweithio mewn partneriaeth/cydweithredu â BGC Gwent, Rhaglen Cydlyniant Cymunedol Gorllewin Gwent, Partneriaeth Diogelwch Cymunedol Leol, Gwent Mwy Diogel, Tîm Cydlyniant Cymunedol Gwent, Awdurdodau Lleol Eraill, blaenoriaethau Cynllun Heddlu a Throseddau'r Comisiynydd, Partneriaeth Ymfudo Strategol Cymru, Rhaglen Cynllun Ailsefydlu'r DU, Bwrdd Iechyd Aneurin Bevan.
- Mae'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol (BPRh) yn ei le i reoli a datblygu gwasanaethau i sicrhau cynllunio strategol a gweithio mewn partneriaeth rhwng awdurdodau lleol a Byrddau Iechyd Lleol ac i sicrhau bod gwasanaethau, gofal a chymorth effeithiol yn eu lle i ddiwallu anghenion eu poblogaeth yn y ffordd orau.
- Wrth weithio ar y cyd â Hamdden Aneurin ac Ymddiriedolaeth Awen mewn rôl swyddogaeth cleient y Cyngor, mae gwaith wedi parhau i sicrhau y darperir ar gyfer anghenion llesiant yr holl blant a phobl ifanc.
- Mae gwaith unigol, cydweithredol ac integredig yn cyfrannu at ein nod o gadw ein cymunedau'n ddiogel.
- •Mae'r Cyngor wedi parhau i gyflwyno ei fenter diogelwch cymunedol i gefnogi lleihau trosedd tra hefyd yn gweithredu mesurau ataliol i sicrhau gostyngiadau hirdymor mewn trosedd ac anhrefn.
 - Mae lles plant a phobl ifanc yn flaenoriaeth i ni ac mae rhan o hyn yn cynnwys codi proffil chwarae trwy wella ansawdd a thegwch darpariaeth chwarae ar draws y Fwrdeistref. Rydym wedi adnewyddu a chynnal y ddarpariaeth chwarae bresennol i lefelau derbyniol ac wedi datblygu mentrau newydd yn seiliedig ar angen a nodwyd.
 - Mae cynllunio olyniaeth hirdymor mewn perthynas â chynaliadwyedd ein gwasanaethau a'n staff yn barhaus ac o ran ein staff gofal cymdeithasol a datblygwyd Rhaglen Sefydlu a'i hysbysebu ar gyfer Gweithwyr Cymdeithasol Newydd Gymhwyso (NQSW). Dechreuodd y sesiynau cyntaf ym mis Mehefin 2022 ac roeddent yn parhau yn wythnosol. Datgelodd adborth o'r sesiynau fod y garfan o weithwyr cymdeithasol newydd gymhwyso yn gweld y sesiynau'n hynod fuddiol a'u bod yn teimlo'n llawer mwy parod i gyflawni eu rolau'n hyderus.
- •Mae mentrau atal wedi'u darparu er mwyn amddiffyn, cefnogi a grymuso'r rhai sy'n agored i niwed, megis cymorth a ddarperir fel rhan o Fenter Wcráin.
- Mae cyfeiriadau i'r gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth (IAA) wedi parhau i godi eleni ac rydym yn parhau i ymdrin ag atgyfeiriadau mewn modd canlyniadau trwy sefydlu beth sy'n bwysig i'r cwsmer.
- Mae grwpiau cymorth LGBTQ+ ar gyfer plant a phobl ifanc yn dal i weithredu ar draws Blaenau Gwent. Mae'r grwpiau cymorth yn darparu gwybodaeth briodol a chyfle i siarad am deimladau, gan rymuso pobl ifanc i sicrhau bod eu llais yn cael ei glywed mewn man diogel.
- Mae gweithgaredd Safonau Masnach yn cyfrannu at leihau trosedd ac amddiffyn pobl fregus rhag sgamiau a masnachwyr twyllodrus.
- •Rydym wedi mabwysiadu ymagwedd integredig at herio hiliaeth a throseddau casineb, a hefyd yn hyrwyddo cynhwysiant a dathlu amrywiaeth y rhanbarth.
 - Rydym yn darparu gwasanaethau integredig ar draws y cyngor o ran diogelu.
 - Rydym yn gweithio gyda'n cymunedau a'n partneriaid i ddarparu gofal a chymorth ymatebol integredig.
- •Rydym wedi llwyddo i godi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o nifer o Ymgyrchoedd Cydraddoldeb a Chydlyniant Rhyngwladol a Chenedlaethol trwy gyfryngau cymdeithasol, yn ogystal â chyflawni mentrau penodol gyda staff, cymunedau a rhanddeiliaid, er enghraifft, y Fforwm Ieuencid, y Panel Dinasyddion ac ati.
 - Fel cyngor mae'r holl waith yn rhoi pwyslais ar y defnyddiwr gwasanaeth ac mae sicrhau bod llais defnyddwyr gwasanaeth yn cael ei glywed yn hollbwysig er mwyn iddynt siapia'r gwasanaethau y maent yn eu derbyn.
 - Ar gyfer ein pobl ifanc a gefnogir gan ein cyfarwyddiaeth gwasanaethau cymdeithasol, mae ymgynghoriad gyda'n plant a'n teuluoedd yn digwydd fesul achos ac yn cael ei gynnwys yn nogfennau cynllunio gofal pob plentyn.
 - Rydym yn cyfathrebu'n rheolaidd ag Ysgolion ar Gydraddoldeb ac Amrywiaeth – Paratoir bwletinau addysgol rheolaidd i ddarparu gwybodaeth allweddol am gydraddoldeb ac amrywiaeth, adnoddau, gwybodaeth polisi, hyfforddiant a chymorth sy'n berthnasol i leoliadau addysgol.

Integreiddio

Cydweithio

Cynnwys

Hirdymor

Atal

GWELLA CANLYNIADAU

Mae **diogelu** yn cael ei gydnabod yn garfforaethol fel cyfrifoldeb pawb. Mae'r Polisi Diogelu wedi'i ddiweddar'u'n ddiweddar

Mae gweithgarwch Safonau Masnach yn cyfrannu at leihau trosedd ac amddiffyn pobl agored i niwed rhag sgamiau a masnachwyr twyllodrus. Cynhaliwyd ymweliadau ymyrraeth â **100%** o ddiodefwrwr sgamiau bregus posibl a nodwyd yn ystod y cyfnod.

Mae Gofal Cymdeithasol Cymru wedi cydnabod Blaenau Gwent am y dull canlyniadau a ddefnyddiwyd. Gofynnwyd i staff siarad mewn nifer o ddiwyddiadau cenedlaethol i rannu ein hymagwedd at y maes ymarfer hwn. Mae'r adran wedi derbyn nifer o ganmoliaethau gan bobl sy'n derbyn y dull hwn o ymarfer ac wedi dweud sut mae hyn wedi gwella eu canlyniadau.

Grymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, annibynnol a chydnerth

Gweithgareddau Allweddol

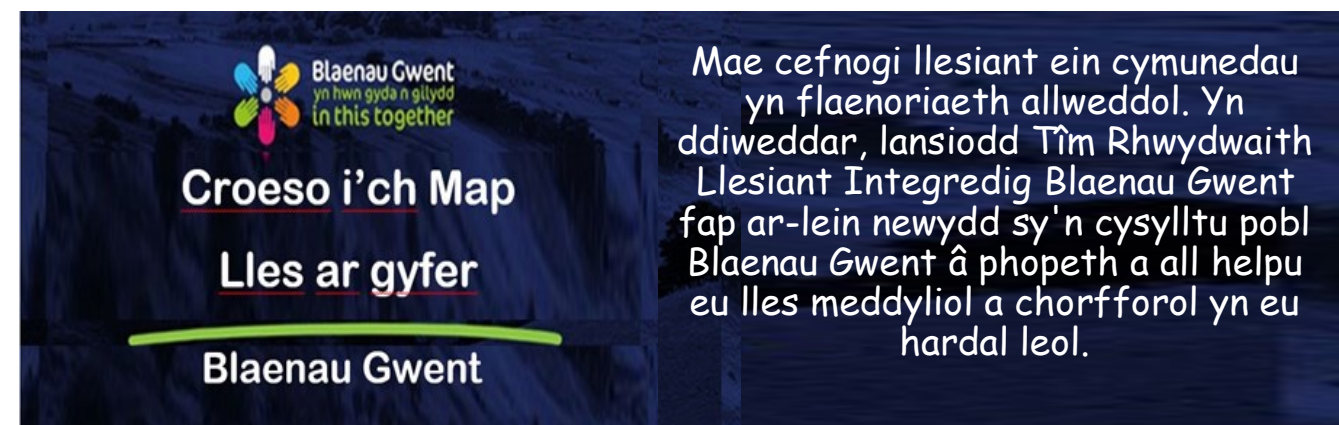
Eleni hyd yma rydym wedi gweld **cyynydd bychan** yn nifer y **Plant sy'n Derbyngofal**, gan symud o **198** ar ddiwedd **2021/22** i **204** o blant ar ddiwedd **chwarter 3 22/2023**.

Yn 2021, dywedodd **4.2% o drigolion Blaenau Gwent** (pum mlwydd oed a hŷn) eu bod yn darparu hyd at **19 awr o ofal di-dâl** bob wythnos. **Gostyngodd** y ffigur hwn o **6.6% yn 2011**.

Y Rhaglen Cyllid Cyfalaf Trosiannol – cefnogwyd Tai Calon a Linc Cymru gyda cheisiadau am arian i **adnewyddu 4 tŷ gwag ar gyfer Teuluoedd o Wcráin**.

Mae tlodi yn un o flaenoriaethau Partneriaeth Llesiant Blaenau Gwent felly bydd gwaith a wneir gan y grŵp costau byw yn cael ei adrodd i'r bartneriaeth hon. Rhai o lwyddiannau'r grŵp yw:

- Cefnogi **27 o hybiau cynnes** ar draws Blaenau Gwent gyda chyllid grant.
- Cefnogi **19 o fanciau bwyd** ar draws Blaenau Gwent gyda chyllid gan y cyngor.
- Ariannu cymorth cyngor ar bopeth ychwanegol tan fis Tachwedd 2024.
- Cefnogi **458 o atgyfeiriadau i'r bartneriaeth Banc Tanwydd**.

Mae'r Awdurdod ar hyn o bryd yn cynnig **Cinio Ysgol Gynradd Cyffredinol Am Ddim** i 6 Meithrinfa amser llawn, disgyblion dosbarthiadau Derbyn ac i ddisgyblion blynyddoedd 1 a 2. Bu cynnydd parhaus yn y nifer sy'n manteisio ar brydau ar gyfer y 19 diwrnod ysgol gweithredol ym mis Medi a gafodd eu gweini gan yr adran arlwygo:

- 78 o Ddisgyblion Meithrin
- 367 o Ddisgyblion Derbyn
- 484 o ddisgyblion Blwyddyn 1
- 424 o ddisgyblion Blwyddyn 2

Cyfanswm y prydau a gafodd eu gweini - 1,353

Trwy gydol 22/23 cynyddodd cyfraddau atgyfeirio i Dimau IAA plant ac oedolion, er gwaethaf hyn deliwyd â **phob atgyfeiriad o fewn yr amserlenni statudol**.

Roedd 35.52% o blant yn byw mewn tlodi yn 2020/21.

*Ffynhonnell: Clymblaid Dileu Tlodi Plant

Mae cyfradd y bobl hŷn mewn gofal cartref preswyl a nyrsio fesul 1,000 o'r boblogaet h 65 oed neu hŷn wedi gostwng ers 2021/22.

Grymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, yn annibynnol ac yn gydnerth

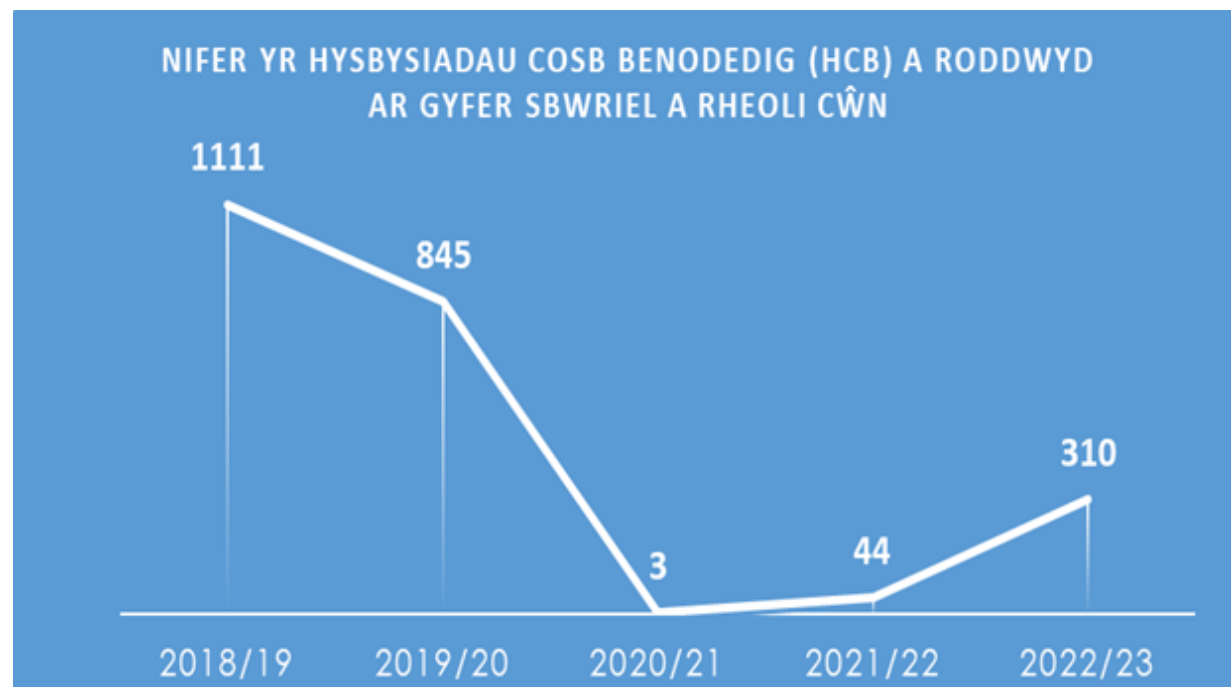
Nod Safonau Masnach yw sicrhau amgylchedd teg, diogel a chyfartal i bawb sy'n prynu a gwerthu nwyddau a gwasanaethau ym Mlaenau Gwent. Gwneir hyn trwy amrywiaeth o weithgareddau ymyrryd, cyngor a gorfodi gyda busnesau a defnyddwyr. Mae'r fîm yn gweithio'n agos gydag asiantaethau partner er mwyn casglu gwybodaeth a gorfodi'r ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â meysydd fel Pwysau a Mesurau / Labelu Bwyd a Chyfansoddiad / Nwyddau Ffug / Diogelwch Cynnyrch / Prisiau / Masnachu Twyllodrus a Throsedd / Carreg Drws / Credyd Defnyddwyr / Nwyddau Ffug / Sgamiâu a Gwerthiannau â Chyfyngiad Oedran. Mae rhagor o wybodaeth am waith Safonau Masnach ar gael yn [Safonau Masnach - Blaenau Gwent \(CBC\)](#)

Mae **Gwasanaeth Hylendid** Bwyd Blaenau Gwent yn parhau i gyflawni yn erbyn ei raglen o arolygiadau cynlluniedig a gwaith adfer ar ôl COVID-19. **Cwblhawyd 154 o archwiliadau** mewn busnesau **risg uchel** erbyn diwedd Rhagfyr 2022 (diwedd Chwarter 3). Mae'r gwaith hwn wedi parhau ochr yn ochr â'n llwyth gwaith a raglennwyd ac adweithiol parhaus arall.

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru yn datgan bod gan Flaenau Gwent 47 o ardaloedd a **6 ohonynt yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.**

Yn ystod 2022/23 da-liwyd 78 o droseddau tipio anghyfreithlon ar deledu cylch cyfyng.

Rydym wedi parhau i wella cyflwr tai trwy gymorth a chefnogaeth ariannol gyda'r canlynol yn cael eu cwblhau yn ystod y cyfnod Ebrill - Rhagfyr 2022:

- Cwblhawyd **42 o addasiadau** ar gost o **£444,492**.
- Cwblhawyd **15 grant Eiddo Gwag** ar gost o **£462,845.08**
- Rhoddwyd 2 fenthyciad Gwella Tai
- Rhoddwyd 2 fenthyciad Troi Tai'n Gartrefi ac mae 2 arall yn aros am gymeradwyaeth

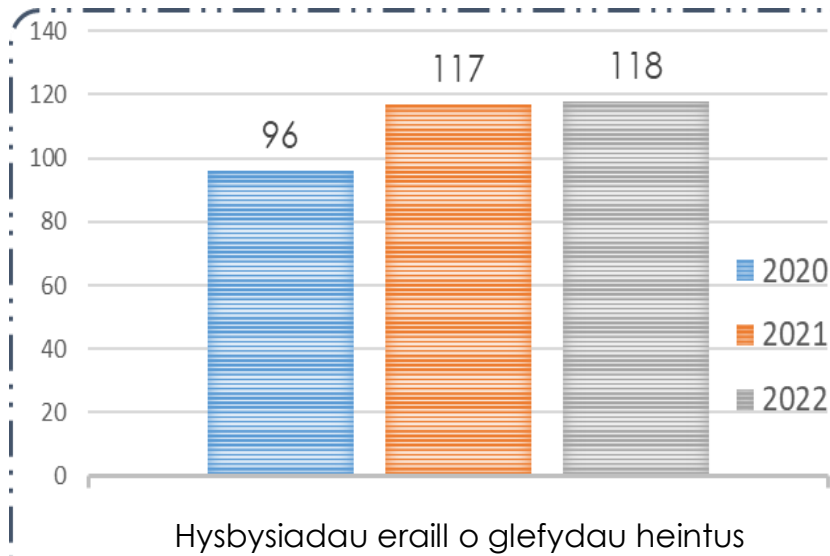

Mae Blaenau Gwent yn parhau i roi cymorth i'r cynllun ailsefydlu ar gyfer pobl Wcráin. Unwaith y byddant mewn llety cychwynnol, caiff y rhai sy'n cyrraedd o Wcráin eu cefnogi i ailsefydlu i lety 'cynnal' mwy tymor canolig a thymor hwy o fewn cymunedau. **Mae Cyngor Blaenau Gwent yn gweithio i geisio datganiadau o ddiddordeb newydd ar gyfer gwesteiwyr, ac yna archwilio eiddo perthnasol i sicrhau eu bod yn ddiogel ac yn addas.**

Yn 2022/23 rhoddodd y Cyngor gymorth i oruchwylio'r **Grant Cymorth Dosbarthu Bwyd** gyda dros **£80,000** ar gael i grwpiau.

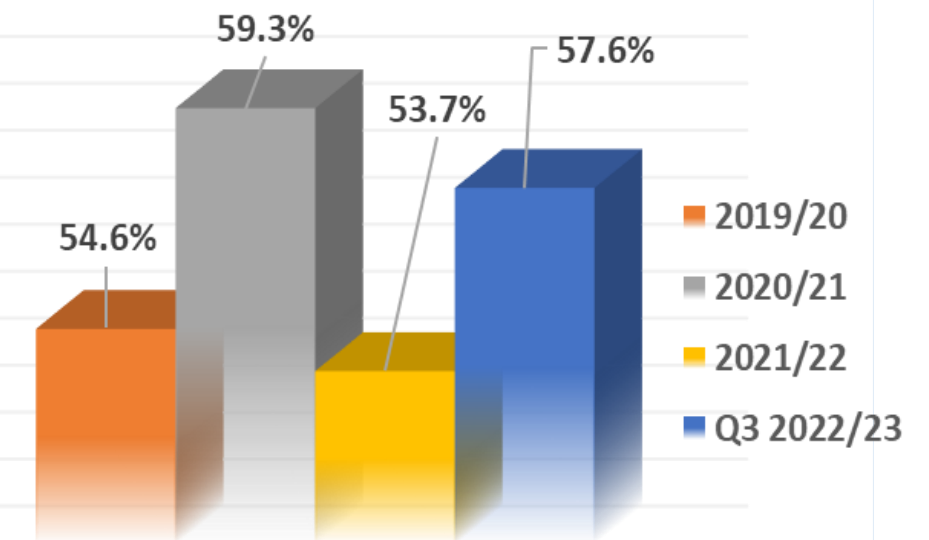
Grymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, yn annibynnol ac yn gydnerth

Hysbysiadau eraill o glefydau heintus

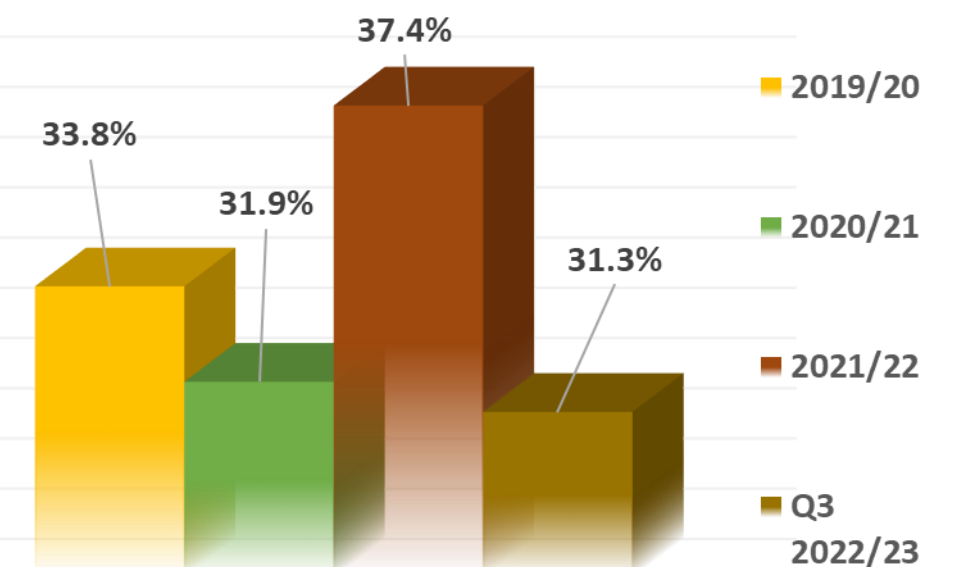
Rydym yn parhau i ymateb i hysbysiadau o glefydau heintus y mae gan yr Awdurdod Lleol ddyletswydd i ymchwilio iddynt. Darperir nifer yr adroddiadau diweddar am achosion o glefydau heintus o'r fath yma ynghyd â chymariaethau o gyfnodau'r blynnyddoedd adrodd blaenorol (noder bod y rhain yn nodi C1-3 yn unig ac nid ydynt yn cynnwys unrhyw geisiadau am gyngor mewn perthynas â COVID-19).

Cyfran yr achosion gwasanaethau plant a gefnogir 5 gan wasanaethau ataliol

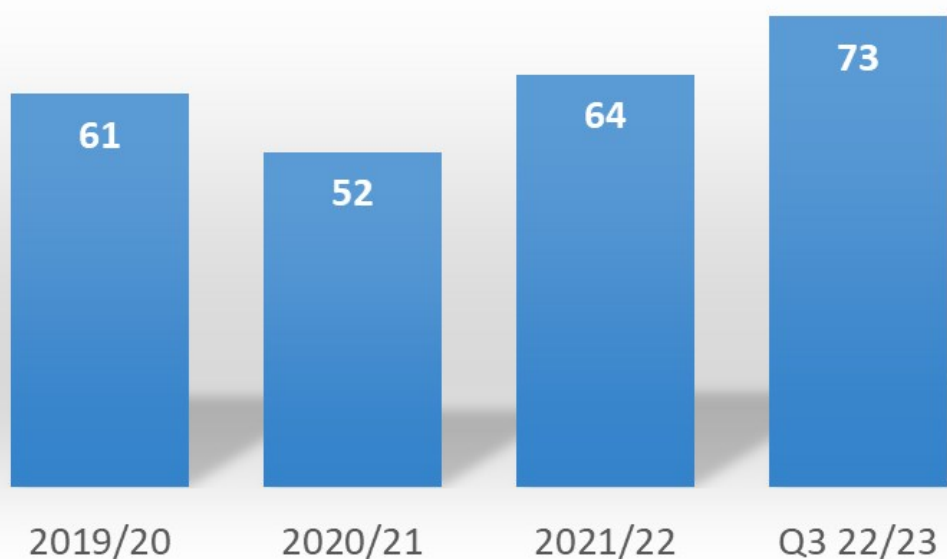

Er bod targedau'n dal i gael eu cyrraedd, rydym wedi gweld **gostyngiad** yn y % o safleoedd **cyffredinol sy'n cydymffurfio'n fras â safonau hylendid bwyd** o gymharu â ffigurau cyn y pandemig. Ar ddiwedd y flwyddyn adrodd ar gyfer 2018/19, adroddwyd bod perfformiad yn 92.3%. O gymharu â'r sefyllfa bresennol o 91.7% mae hyn yn **ostyngiad o 0.6%**.

Cyfran yr achosion Gwasanaethau Oedolion a gefnogir gan wasanaethau ataliol

Mae NIFER O PLANT ar y gofrestr AMDDIFFYN PLANT wedi CYNYDDU

Llwyddwyd i gyflwyno tair sesiwn Uwch-Gyngor Plant i garfan o 59+ o ddisgyblion ym Mlaenau Gwent.

- Hawliau Plant
- Pam fod gennym Uwch-Gyngor Plant
- Sut y gall plant a phobl ifanc gymryd rhan
- Perthnasoedd bwyd iach
- Ymgynghoriad Cynllun Llesiant Gwent

Ym mis Mai 2022 roedd **5,751** o aelwydydd ym Mlaenau Gwent yn hawlio **Credyd Cynhwysol**

Grymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, yn annibynnol ac yn gydnerth

Gostyngodd % y plant sy'n derbyn gofal sydd wedi cael 3 neu fwy o leoliadau yn ystod y flwyddyn dros y 3 blynedd diwethaf.

Disgwyliad oes iach adeg geni ym Mlaenau Gwent:

Disgwyliad oes iach adeg geni yng Nghymru:

Dynion - 55.6

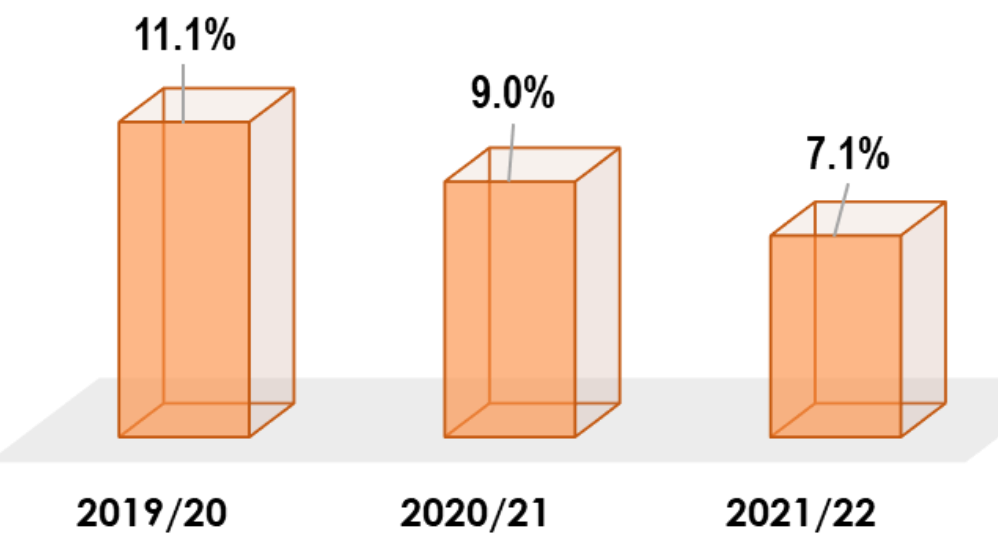
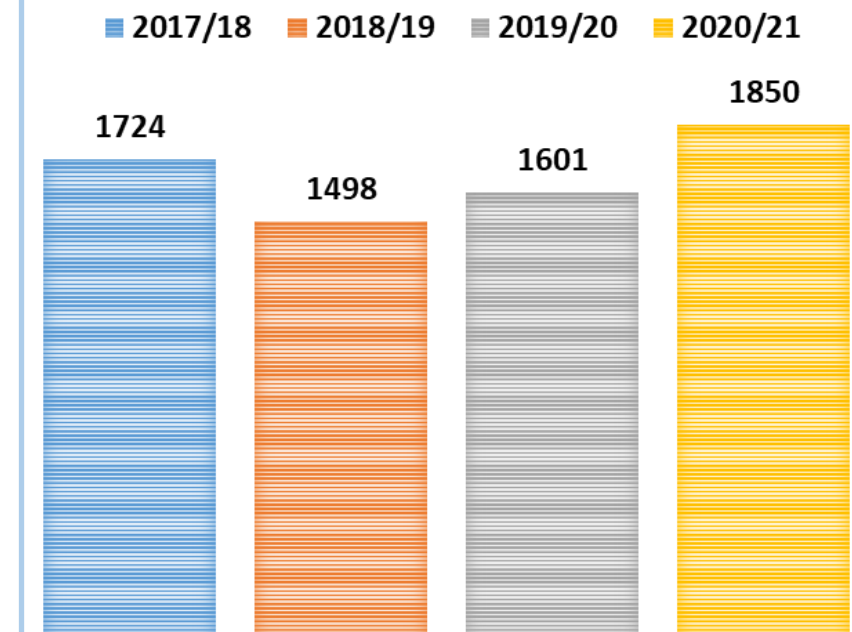
Dynion - 61.5

Merched - 56.5

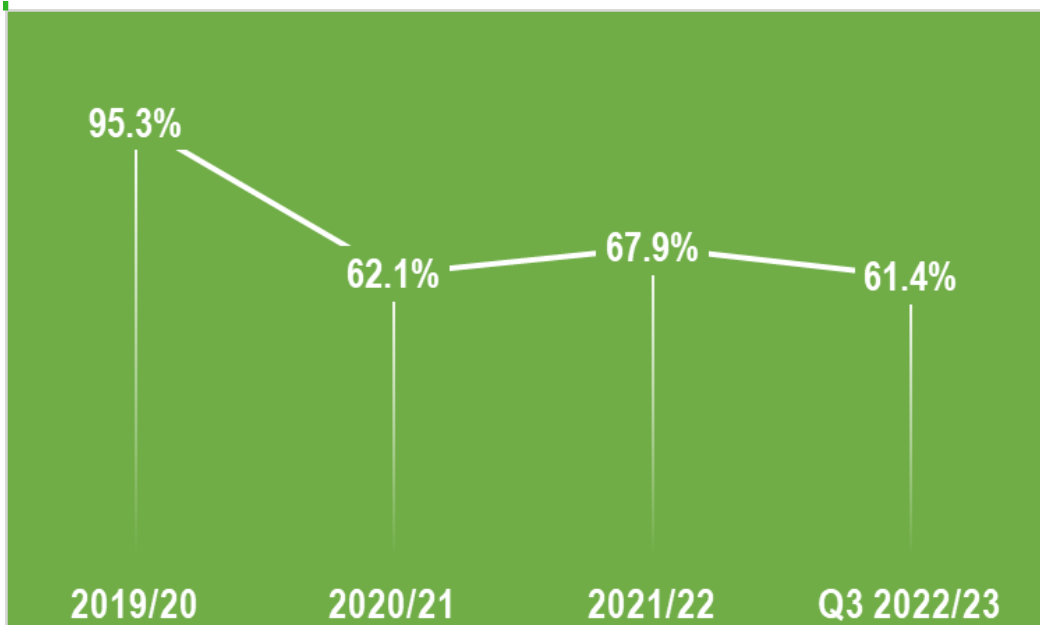
Merched - 62.4

Mae'r data diweddaraf, 2020/21, yn dangos bod nifer y plant sy'n byw mewn teuluoedd sy'n gweithio ar incwm isel absoliwt yr uchaf ers 4 blynedd.

Rydym yn parhau i gefnogi gofalwyr ifanc i sicrhau eu bod yn cael eu cefnogi, a bod eu lleisiau'n cael eu clywed. Cynhelir grŵp Gofalwyr Ifanc wythnosol ac ar gyfartaledd mae 22 aelod yn mynychu'n rheolaidd. Ar gyfartaledd, mae 32 o Ofalwyr Ifanc yn mynychu digwyddiadau preswyl neu wedi'u cynllunio.

The % of adult protection enquiries completed within statutory timescales has decreased

Mae **Caffi Cymunedol a Phantri Cymunedol newydd** wedi'u hagor yn Ysgol Arbennig Pen-y-Cwm a Chyfnod Cynradd Cymuned Ddysgu Ebbw Fawr ac fe'i lansiodd yn swyddogol gan AS Blaenau Gwent, Nick Smith. Mae hon yn fenter ar y cyd rhwng y ddwy ysgol sy'n rhannu safle. Bydd y Caffi Cymunedol yn cael ei **reddeg gan ddisgyblion ôl-16** o Ben-y-Cwm a bydd yn darparu profiad gwaith gwerthfawr i ddisgyblion yn ogystal â man croesawgar i rieni a'r gymuned ehangach. Nod y Pantri Cymunedol, **fel banc bwyd, yw darparu bwyd i deuluoedd yn y ddwy ysgol pan fo angen.** Mae Heddlu Bach Cyfnod Cynradd Ebbw Fawr yn arwain y gwaith o drefnu a stocio'r pantri cymunedol.

Ymgyrch cyfryngau cymdeithasol - gweithio ym Mlaenau Gwent i gefnogi unigolyn sydd wedi cael diagnosis o anabledd dysgu i fyw bywyd mor llawn â phosibl.

<https://fb.watch/jxhvxtmZ3o/>

Astudiaeth Achos - Fel rhan o 'Grymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, yn annibynnol ac yn gydnerth' rydym wedi parhau i gyflwyno Llais y Gymuned, Rhaglen Dewis Cymunedol

Ym Mlaenau Gwent, mae pob plentyn, person ifanc a'u rhieni yn cael y cyfle i gymryd rhan mewn penderfyniadau sy'n effeithio ar eu bywydau. Bydd ganddynt fynediad at wasanaethau sy'n diwallu eu hanghenion, a'r cyfle i lunio sut y caiff y gwasanaethau hyn eu cynllunio a'u darparu.

"Mae cyfranogiad yn golygu bod gen i hawl i fod yn rhan o wneud penderfyniadau, cynllunio ac adolygu gweithred a allai effeithio arna i. Cael llais, cael dewis."

"Mae cyfranogiad yn broses nid digwyddiad a grymuso yw'r canlyniad". (Crowley, A. 2004)

Fel rhan o'n gwaith partneriaeth a chymunedol i gefnogi hyn, cynhaliwyd ail raglenn cyllidebu cyfranogol, **Llais y Gymuned, Dewis y Gymuned.**

Pleidleisiwyd 16 o grwpiau cymunedol yn llwyddiannus gan y cyhoedd i dderbyn arian i gyflawni prosiectau llesiant lleol (cyfanswm o £127,527) mewn digwyddiad cymunedol a gynhaliwyd yn Theatr Beaufort, Glynebwy.

Ers mis Hydref 2022:

- **Derbyniodd 11 o grwpiau cymunedol arian o'r Gronfa Cymorth Cartrefi / Grant Cymorth Dosbarthu Bwyd Costau Byw** i ddarparu cymorth uniongyrchol i gymunedau lleol mewn angen; a
- **Derbyniodd 21 o grwpiau cymunedol arian o'r Grant Unigrwydd ac Arwahanrwydd.**

Astudiaeth Achos - Fel rhan o 'Grymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, yn annibynnol ac yn wydn' rydym wedi cymryd rhan yn y cynllun adsefydlu byd-eang.

Manylir yn y tabl ar nifer yr achosion o bobl Wcráin a ailsefydlwyd o dan gynlluniau ailsefydlu amrywiol ac a groesewir i'r fwrdeistref ac mae'n cynnwys achosion o:

- Y Cynllun Adsefydlu Pobl Ddiamddiffyn (VPRS) – a adnabyddir yn ffurfiol fel Rhaglen Adsefydlu Syria (SRP). Rhaglen bellach wedi dod i ben. 2015 – 2020.
- Polisi Adleoli a Chymorth Afghanistan (ARAP) a/neu Gynllun Adsefydlu Dinasyddion Afghanistan (ACRS). Mae'r rhaglen yn dal yn fyw – ymgysylltu'n parhau.
- Cynllun Gwasgaru Lloches (ADS). Mae'r rhaglen yn dal yn fyw – ymgysylltu'n parhau.
- Cynllun Adsefydlu'r DU (UKRS). Mae'r rhaglen yn dal yn fyw – ymgysylltu'n parhau.
- Cynllun Cartrefi i Wcráin (HFUS). Mae'r rhif yn cynnwys y rhai sy'n cyrraedd sydd wedi cael eu hadsefydlu naill ai'n uniongyrchol i Flaenau Gwent trwy noddwr unigol (IS) er enghraifft gyda chynhaliwr a'r rhai sydd wedi cael eu hadsefydlu i gymuned Blaenau Gwent ar ôl arhosiad byr mewn Canolfan Groeso h.y. y rhai sy'n cyrraedd i ddechrau drwy lwybr Uwch-noddwr Llywodraeth Cymru.

Rhaglen	Blwyddyn cyrraedd	Maint teulu	Plant yn gynwysedig	Oedran y plant wrth gyrraedd
VPRS	2016	5	Y – 2 Plant	6, 3
VPRS	2016	5	Y – 3 Plant	16, 7, 7
VPRS	2017	5	Y – 3 Plant	9, 6, 5 mis
VPRS	2018	5	Y – 3 Plant	8, 7, 5
Is-gyfanswm 20 (Gan gynnwys 11 plant)				
ARAP/ACRS	2021	5	Y – 3 Plant	9,6,4
ARAP/ACRS	2022	4	Y – 2 Plant	8, 5
Is-gyfanswm 9 (Gan gynnwys 5 plant)				
ADS	Medi 2022	4	Y – 2 Plant	10, 6
ADS	Hydref 2022	5	Y – 3 Plant	13, 6, 4
ADS	Hydref 2022	3	Y – 2 Plant	14, 11
ADS	Rhagfyr 2022	3	Y – 1 Plentyn	3
ADS	Ionawr 2023	5	Y – 1 Plentyn	17
ADS	Chwefror 2023	4	Y – 2 Plant	4,3
ADS	Mawrth 2023	4	Y – 2 Plant	13, 12
Is-gyfanswm 28 (Gan gynnwys 13 plant)				
UKRS	Nil	Nil	Nil	Nil
Subtotal 0				
HfUS	Mawrth – Presennol	77	Y - 26	Yn amrywio o 1 -18 oed
Noddwyr Unigol yn cyrraedd – 29				
Uwch-noddwr yn cyrraedd – 48				
Cyfanswm terfynol (pob cynllun).				
134 o bobl (gan gynnwys 55 o blant oed ysgol)				
<ul style="list-style-type: none"> • Nid yw'r niferoedd yn cynnwys plant a aned yng Nghymru ar ôl i'r achos gael ei adsefydlu yn y fwrdeistref. • Nid yw'r niferoedd yn cynnwys y rhai sy'n cyrraedd yn ddigymell neu'r rhai a osodwyd dros dro o dan y ddyletswydd digartrefedd gan awdurdod lleol arall i'r fwrdeistref. • Nid yw'r niferoedd yn cynnwys unrhyw rai sy'n cyrraedd Cynllun Fisa Teuluoedd o Wcráin. 				

Astudiaeth Achos - Fel rhan o 'rymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, yn annibynnol ac yn wydn' rydym wedi datblygu Fflat 'Deallus'.

Er mwyn datblygu gwasanaethau TEC ymhellach ym Mlaenau Gwent datblygwyd Fflat Deallus, mewn partneriaeth â Grŵp Tai Cymunedol Tai Calon, Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan a'r Grŵp Tai Cymunedol. Lansiodd y Fflat Deallus yn swyddogol ym mis Tachwedd 2022 ac mae'n fflat 'arddangos', sy'n arddangos yr ystod o dechnolegau newydd ac arloesol sydd ar gael i gefnogi pobl i aros yn annibynnol yn eu cartrefi eu hunain. Mae'r technolegau sydd ar gael yn cynnwys: awtomeiddio cartref, ystafell synhwyraidd, fy nghynorthwydd cartref, fy mwrdd memo a thechnolegau clyfar gan gynnwys plygiau clyfar a system fonitro Caneri.

Canlyniad bwriadedig y Fflat Deallus yw hybu ymwybyddiaeth a chynyddu'r nifer sy'n manteisio ar TEC fel ateb i wella llesiant ac annibyniaeth pobl, gan leihau'r angen am ymyriadau iechyd a gofal cymdeithasol statudol. Mae'r Fflat Deallus ar gael i deuluoedd/gofalwyr ac ymarferwyr, gan roi'r cyfle iddynt ymweld, gweld a rhoi cynnig ar y gwahanol dechnolegau sydd ar gael.

Fe wnaeth lansiad y Fflat Deallus ennyn llawer o ddiddordeb ac mae nifer o gydweithwyr Iechyd a Gofal Cymdeithasol wedi ymweld ag ef yn ogystal ag Aelodau Cynghorau Awdurdodau Lleol ac Aelodau'r Senedd. Mae'r blwch yn rhoi cipolwg o rai o'r sylwadau cadarnhaol sydd wedi dod i law hyd yn hyn.

Yn y lansiad fe wnaethom groesawu 15 o bobl i weld y Fflat Deallus ac rydym wedi cael 34 o ymwelwyr pellach i'r fflat hyd yma (1 Chwefror 2023).

Nododd gweithwyr proffesiynol sy'n ymweld â'r Fflat Deallus mai'r prif rwystr i TEC yw'r angen am arian preifat gan deuluoedd a gofalwyr nid yn unig yr offer ond hefyd am rai o'r costau tanysgrifio blynyddol/misol a briodolir i dechnolegau. Mae hyn hyd yn oed yn fwy perthnasol bellach oherwydd y pwysau ychwanegol a achosir gan yr argyfwng costau byw presennol.

'galluogi i fyw eu bywydau yn fwy annibynnol, gyda llai o ymyrraeth gan wasanaethau.'

'Rhagorol.' 'Cymwynasgar iawn i drigolion. 'O fudd i lawer o bobl yn y dyfodol'

'Nodweddion diogelwch a fydd yn bwysig iawn i deuluoedd defnyddwyr gwasanaeth ac yn helpu i atal unigwydd ac arwahanwydd.'

'Wedi rhyfeddu pa mor bell y mae technoleg wedi dod yn y blynyddoedd diwethaf i gefnogi unigolion i barhau i fyw yn eu cartrefi eu hunain yn y gymuned.'

'Gwnaeth argraff arbennig ar ba mor hawdd ydoedd i'w ddefnyddio.'

'Cefnogi a monitro cynnydd person cyn iddo ddyrchwelyd i'w gartref ei hun a chyda'r offer penodol y byddai ei angen amo yn y tymor hir.'

'Yn hynod ddefnyddiol o ran lleihau nifer y galwadau gofal sydd gan rai pobl.'

'Cysur i aelodau'r teulu hefyd, gyda chymorth ychwanegol technoleg.'

'Cynorthwyo pobl i aros yn annibynnol yn eu cartrefi eu hunain.'

'Yn hoffi'r ystafell synhwyraidd yn arbennig. Credaf ei fod yn wych ac y gallai hynwyddo pobl i gymryd rhan mewn gweithgareddau a allai leihau difflastod ac arwahanwydd.'

Lansiodd y fflat DEALLUS yn swyddogol ym mis Tachwedd 2022 ac mae bellach ar gael i unrhyw un sydd â diddordeb mewn gweld pa dechnolegau cynorthwyol sydd ar gael i'w gweld.

Ewch ar y daith rithwir yma.

<https://kuula.co/share/collection/7qy-w0?logo=0&info=0&fs=1&vr=1&s-d=1&initload=0&thumbs=1>

Gweithio mewn partneriaeth â

**Fflat Deallus
Blaenau Gwent**

SUT MAE LLAIS DEFNYDDWYR GWASANAETH WEDI HYSBYSU DARPARU GWASANAETH

Ym mis Hydref 2022, cynhaliwyd sesiwn bersonol yr Uwch Gyngor Plant cyntaf yn y flwyddyn academaidd, a dyma hefyd oedd y sesiwn bersonol gyntaf ers dros ddwy flynedd oherwydd pandemig COVID-19. Rhannwyd y sesiwn yn nifer o weithdai yn seiliedig ar sawl thema a oedd yn cynnwys yr hyn y mae gwydnwch yn ei olygu iddyn nhw a sut beth yw cymuned ddiogel.

Mynychodd **51** o ddisgyblion y sesiwn.

Gofynnwyd i'r plant a'r bobl ifanc a oeddent yn deall ystyr y term **gwydnwch**? Mae rhai o'r atebion a roddwyd i'w gweld yn y blwch ar y dde.

Daeth y plant a'r bobl ifanc o hyd i rai atebion da o ran yr hyn yr oeddent yn ei ddeall am wydnwch, esboniwyd hyn hefyd gan ddefnyddio band elastig i ddangos bod rhywbeth yn cael ei dynnu ac yna'n bownsio yn ôl i siâp.

Pa mor ddiogel ydych chi'n teimlo yn eich cymuned?

Dywedodd pawb eu bod yn teimlo'n wirioneddol ddiogel yn eu cymuned ond fe wnaethant amlygu nad oedd llawer o weithgareddau gyda'r nos i ennyn diddordeb plant sy'n golygu bod llawer yn hongian o gwmpas, er nad yw hyn yn fygythiol fel y gallai fod i rai pobl.

Gofynnwyd i'r Fforwm Ieuenctid roi adborth i Arolwg Llesiant Gwent:

Peidio byth â rhoi'r gorau iddi

Os nad yw rhywbeth yn gweithio, daliwch ati

Daliwch ati

Bod yn gryf

Pan fydd rhywbeth drwg yn digwydd, mae'n ymwneud â delio ag ef

Ymateb i'r argyfwng newid yn yr hinsawdd a natur a galluogi cymunedau cysylltiedig

Yn yr adran ganlynol, tudalennau 37 i 48, fe welwch fanylion y gwaith a gyflawnwyd dros y flwyddyn ddiwethaf i 'Ymateb i'r argyfwng newid yn yr hinsawdd a natur a galluogi cymunedau cysylltiedig'. Mae'r gwaith hwn yn dangos ymrwymiad y cyngor i leihau ein hallyriadau carbon, gan ddarparu amgylchedd sy'n cefnogi twf a llesiant. Ceir enghreifftiau lle'r ydym yn gweithio i sicrhau bod yr amgylchedd naturiol ac adeiledig yn cael ei warchod a'i wella, bod llygredd aer yn cael ei leihau, atal afiechyd a chreu ardal iach, ddeniadol a chynaliadwy i fyw ynddi.

Mae wedi'i dorri i lawr i:

- **Ein cyfraniad at y Nodau Llesiant Cenedlaethol** - Crynodeb o sut y buom yn gweithio tuag at gyflawni'r flaenoriaeth hon a chyfrannu at wneud Cymru'n fwy ffyniannus, gwydn, iachach a chyfrifol yn fyd-eang.
- **Ein cyfraniad at Ddatblygu Cynaliadwy** - Enghreifftiau o sut rydym wedi canolbwyntio ar y tymor hir; cyflawni gwaith ataliol; gweithio ar y cyd; gweithio mewn modd integredig; ac ymgysylltu'n effeithiol.
- **Ein cyfraniad at Wella Canlyniadau** - Data a thystiolaeth i gefnogi'r crynodeb myfyriol.
- **Astudiaethau Achos** - Uchafbwyntiau rhai meysydd gwaith perthnasol a gyflawnwyd.
- **Llais Defnyddwyr Gwasanaeth** - Enghreifftiau o ymgysylltu, sy'n galluogi llais ein dinasyddion i lywio'r gwasanaethau a ddarparwn yn seiliedig ar eu hanghenion.

WYDDECH CHI'N GWYBOD...

□ aelwydydd Blaenau Gwent, yn 2021
Roedd **16.0%** yn cael eu rhentu'n breifat, i fyny o **12.8%** yn 2011.

Roedd Blaenau Gwent yn yr **lleg safle uchaf** o'r 22 ardal awdurdod lleol yng Nghymru ar gyfer canran yr aelwydydd **rhentu preifat**.

Mae Data Datguddio Ansawdd Aer Diweddaraf yn dangos

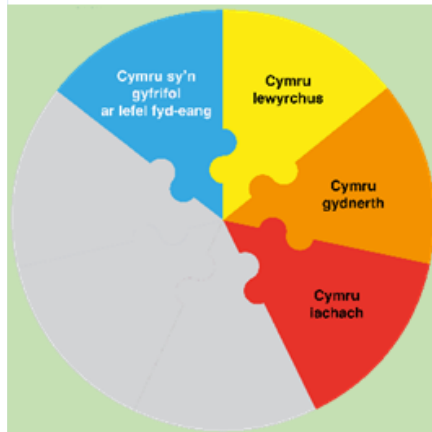
cyfartaledd microgramau o NO₂ mewn lleoliadau preswyl fesul m³:

2017/18 - 8
2018/19 - 7
2019/20 - 8
2020/21 - 6

Mae Blaenau Gwent yn **gyfrifol am gynnal a chadw 416km o briffyrdd cyhoeddus**.

EIN CYFRANIAD AT Y NODAU LLESIANT

hyn yn 2023/24.

Dros y flwyddyn ddiwethaf cyflawnwyd gwaith fel rhan o'r flaenoriaeth **'Ymateb i'r argyfwng newid yn yr hinsawdd a natur a galluogi cymunedau cysylltiedig'**.

Mae'r Cyngor wedi sefydlu Grŵp Hinsawdd sy'n canolbwyntio ar y materion sefydliadol ar gyfer datgarboneiddio a newid yn yr hinsawdd. Mae'r Cynllun Datgarboneiddio yn nodi 38 o gamau gweithredu i'w cymryd, mae'r Grŵp Hinsawdd yn edrych i nodi pa rai o'r camau hyn sydd angen eu blaenoriaethu a chael y ffocws mwyaf yn gyntaf, bydd y rhain yn cynnwys rhai 'enillion cyflym' yn ogystal â'r eitemau 'enillion mawr'. Bydd effaith ariannol, cyllid, metrigau ac amserlenni hefyd yn ystyriaethau allweddol wrth flaenoriaethu'r camau gweithredu.

Mae ceisiadau ffermydd gwynt y sector preifat wedi dechrau proses gynllunio Datblygu o Arwyddocâd Cenedlaethol (DAC) Llywodraeth Cymru ac mae'n rhaid i Flaenau Gwent roi barn gwmpasu ar bob un, sydd, ynddo'i hun, yn adroddiad arwyddocaol.

Mae manteision posibl y mae Llywodraeth Cymru wedi'u nodi yn eu canllawiau ar 'berchnogaeth leol a chydberchnogaeth ar brosiectau ynni yng Nghymru'. Mae ymchwiliad newydd ddechrau i sut y gallai'r awdurdod a'r gymuned fuddsoddi yn y tri phrosiect sy'n cael eu cynllunio ar hyn o bryd. Adroddir ymhellach ar

Mae seilwaith gwefru cerbydau trydan wedi'i gyflwyno'n helaeth yn 22/23 ac mae prosiectau adnewyddu fel HIVE (adnewyddu adeilad Monwell) yn sgorio'n uchel o ran datgarboneiddio.

Rydym yn gweithio'n agos gyda busnesau a darparwyr tai ar draws Blaenau Gwent i gynorthwyo gyda SAB (ceisiadau draenio) yn y cam cynllunio. Y llynedd cwblhawyd parc manwerthu bwyd Brynmawr lle bu'r fîm yn gweithio'n agos gyda'r datblygwr a'r buddsoddwr i ddod â'r datblygiad yn ei flaen gan ei fod wedi'i ddal rhwng deddfwriaeth Llywodraeth Cymru a bod angen caniatâd SAB ôl-weithredol.

Mae'r Cyngor yn cymryd rhan mewn mentrau rhanbarthol fel Gwent Fwyaf Gydnerth sy'n cydweithio i gefnogi ecoleg, ymdrin â rhywogaethau ymledol, a thyfu cymunedau cynaliadwy sy'n dod â holl gydrannau cydnerthedd amgylcheddol ynghyd; a Natur Wyllt – sy'n newid rheolaeth glaswelltir ymylon i annog peillwyr ar gyfer gwelliant ecolegol. Rydym wedi gweithio gydag ysgolion a gwirfoddolwyr trwy gydol y flwyddyn i wella'r drefn codi sbwriel ar draws yr awdurdod. Mae hyn wedi gwella ymddangosiad gweledol ac amgylcheddol Blaenau Gwent ac yn parhau i dyfu mewn pwysigrwydd.

Mae'r amgylchedd eisoes yn rhagorol ym Mlaenau Gwent ar gyfer twristiaeth ac mae'r gwaith sy'n ymwneud ag atyniadau ac anogaeth i ymwelwyr wedi'i seilio'n bennaf ar y thema hon. Mae gwaith i ymateb i'r argyfwng newid yn yr hinsawdd yn parhau o gyngor Llywodraeth Cymru a'r cynulliad hinsawdd a gynhaliwyd lle mae heriau lleol allweddol wedi'u nodi.

Mae ein ffigurau ailgylchu wedi gwella eto eleni, gan symud yn nes at ein ffigur targed. Mae cyrraedd y targed o 70% yn mynd i fod yn her enfawr; y nod yw lleihau faint o wastraff gweddilliol [bag du] sy'n cael ei gasglu, a chynyddu cyfranogiad ailgylchu ar draws y Fwrdeistref. Gan gymryd bod cyfanswm y gwastraff dinesig yn aros yn gyson, i gyflawni 70%, byddai angen i'r Cyngor leihau gwastraff gweddilliol a chynyddu ailgylchu 1562.44 tunnell. Am bob cynnydd o 1% byddai angen dargyfeirio 308.66 tunnell o'r tunelleddau gweddilliol i dunelli ailgylchu/compostio. Gwneir hyn yn fwy anodd gan bethau fel gerddi llai yn yr ardal yn gyffredinol ac felly mae'r ffigurau gwastraff gwyrdd yn gyffredinol is nag ardaloedd eraill. Dyma'r flwyddyn lawn gyntaf o weithredu ar gyfer y gwasanaeth rheng flaen integredig ac rydym wedi sefydlu'r gwasanaeth gorfodi rheng flaen ochr yn ochr â hynny; mae hyn wedi arwain at ostyngiad yn nifer yr achosion o dipio anghyfreithlon.

Mae cerbydau allyriadau isel iawn yn cael eu treialu gyda gwasanaethau rheng flaen i alluogi'r fîm i ystyried y peilot yn y rhaglen adnewyddu fflyd. Mae angen datblygu opsiynau o hyd i ddatblygu datgarboneiddio fflyd y Cyngor. Mae rhaglen waith hirdymor i leihau allyriadau carbon blynyddol a chostau ynni ein hadeiladau yn parhau i wneud cynnydd.

Mae'r fîm adfywio wedi gweithio gyda Tai Calon i wneud cais am arian i gynorthwyo gyda grant ar gyfer addasu eiddo yn Solis One i alluogi busnes pwmp gwres newydd i symud i gefn swyddfeydd Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig. Bydd hyn yn helpu i adeiladu'r economi datgarboneiddio lleol yn yr ardal ac yn cynnig sgiliau newydd i'r gymuned leol. Ochr yn ochr â hyn, mae mentrau fel ECO4 yn cael eu darparu; prif nod y grant hwn yw cefnogi aelwydydd incwm isel nad ydynt yn gallu uwchraddio eu cartrefi a'u systemau gwresogi.

Ein nod yw sicrhau bod mesurau datgarboneiddio ar flaen ein cynllunio ar gyfer y dyfodol ac mae hyn yn cynnwys addysgu ein 'hoedolion ifanc yn y dyfodol' er mwyn iddynt arwain y ffordd at ddyfodol sero net disglair. Mae ystyriaethau amgylcheddol a bioamrywiaeth yn sail i'r holl adeiladau ysgol newydd ac uwchraddio ysgolion presennol ac rydym yn annog rheolaeth sy'n gyfeillgar i natur ar dir yr ysgol. Mae gwaith partneriaeth effeithiol yn ein galluogi i ddarparu cyngor ac arweiniad i gefnogi ein plant a phobl ifanc ynghylch bioamrywiaeth, datgarboneiddio, cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant. Mae'r partneriaethau hyn gydag ysgolion a'r Uwch Gyngor Plant yn effeithiol iawn ac nid yn unig yn hysbysu ond yn cefnogi ein plant a'n pobl ifanc i gael llais. Rydym yn darparu cymunedau cynaliadwy effeithiol ar gyfer dysgu sy'n gyfeillgar i'r amgylchedd ac yn cefnogi darpariaeth ein pobl ifanc addysgedig a fydd yn ffurfio ein cymunedau cysylltiedig yn y dyfodol a byddwn yn parhau i wneud hynny.

EIN CYFRANIAD AT DDATBLYGU CYNALIADWY

Mae rhai enghreifftiau o'r gwaith sy'n cyd-fynd â'r Egwyddorion Datblygu Cynaliadwy dros y flwyddyn ddiwethaf, tra'n cyflawni ein nod o **'Ymateb i'r argyfwng newid yn yr hinsawdd a natur a galluogi cymunedau cysylltiedig'** wedi cynnwys y canlynol:

- Gweithio mewn partneriaeth/cydweithio gyda Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwent, Awdurdodau Lleol yng Nghymru, CCRC, Trafnidiaeth Cymru, Gwent sy'n Barod ar gyfer yr Hinsawdd, Partneriaeth Natur Leol Blaenau Gwent a Thorfaen, Dŵr Cymru Welsh Water a Chyfoeth Naturiol Cymru.

- Mae gweithio mewn partneriaeth wedi ein galluogi i gyflawni prosiectau fel y Rhaglen Ôl-osod er mwyn Optimeiddio, a ariannwyd gan Lywodraeth Cymru fel rhan o'r Rhaglen Tai Arloesol. Roedd hyn yn ein galluogi i ddarparu cyllid, yn uniongyrchol i Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig, i wella effeithlonrwydd ynni a lleihau tiodi tanwydd mewn cartrefi rhent cymdeithasol ym Mlaenau Gwent. Cymerodd pob un o'r 4 partner Landlord Cymdeithasol Cofrestredig ym Mlaenau Gwent ran (Tai Calon, Linc Cymru, United Welsh a Melin).

- Mae gwaith ar y cyd o dan llyn Prosiect Grid Gwyrdd 'Natur Wyllt' Gwent i wella rheolaeth glaswelltir a pheillwyr wedi digwydd a threfniadau torri ar ymylon yn cael eu newid ar gyfer gwelliant ecolegol.

- Mae prosiectau yn ein cynllun gweithredu amgylcheddol wedi cynnwys gwarchod yr amgylchedd a gweithio tuag at garbon sero net newydd.

- Mae cyflawni prosiectau cynhyrchu gwynt a phrosiectau cynhyrchu ynni dŵr yn cefnogi meddylfryd hirdymor o ran y defnydd o danwydd.

- Eleni rydym wedi datblygu llyfryn newydd ar gyfer Masnach Deithio i Abertyleri.

- Gwaith integredig ar draws y cyngor i ddatblygu a monitro'r gwaith o gyflawni Strategaeth Datgarboneiddio a Strategaeth Amgylchedd a Bioamrywiaeth sydd ill dau yn amlinellu cyfrifoldebau i gefnogi'r agendâu hyn ar draws holl wasanaethau'r Cyngor. Trwy ddull cydgysylltiedig o ddarparu gwasanaethau gall y Cyngor gyflawni mwy a defnyddio llai o adnoddau.

- Mae'r Cyngor wedi sefydlu Grŵp Hinsawdd. Mae'r Grŵp yn cael ei gadeirio gan y Prif Weithredwr, ac mae'n cynnwys tri aelod allweddol o'r Tîm Arwain Corfforaethol (Cyfarwyddwr Addysg, Cyfarwyddwr yr Amgylchedd ac Adfywio a Phrif Swyddog Adnoddau), yr Aelod sy'n Hyrwyddwr ar gyfer Lliniaru Newid Hinsawdd ac Unsain. Mae'r grŵp yn cyfarfod bob chwe wythnos ac mae'n canolbwyntio ar y materion sefydliadol ar gyfer datgarboneiddio a newid yn yr hinsawdd.

- Mae atal yn flaenllaw yn ein ffordd o feddwl ac mae gwaith bioamrywiaeth a gwydnwch ecosystemau yn parhau ar draws holl feysydd y cyngor.

- Mae'r gwasanaeth Gorfodaeth Rheng Flaen yn defnyddio CCTV i dargedu cilfannau priffyrdd sy'n destun tipio anghyfreithlon cyson, cynnal gwiriadau gwaredu gwastraff masnachol yn rhagweithiol a thargedu'n rhagweithiol leoliadau casglu gwastraff domestig answyddogol hysbys i leihau ac atal ymddygiad negyddol yn y gymuned.

- Rydym yn parhau i reoli systemau draenio cynaliadwy (SuDS) i ymdrin â dŵr storm yn lleol (mor agos at ei ffynhonnell â phosibl), i ddyngwared draenio naturiol ac annog ei ymdreiddiad, ei wanhau a'i driniaeth oddefol. Mae holl geisiadau SuDS, ymatebion i ymholiadau ac arolygiadau yn mynd rhagddynt drwy gydol y Fwrdeistref.

- Mae cymorth i grwpiau cymunedol lleol yn parhau gyda hyrwyddwyr sbwriel lleol yn cael deunyddiau, offer, cefnogaeth staff a chasglu gwastraff ar ôl glanhau a chlirio.

- Mae digwyddiadau gwybodaeth bioamrywiaeth ysgolion a datblygiadau ymgysylltu ar dir ysgolion yn cael eu cyflwyno'n barhaus ac yn cael eu croesawu.

- Defnyddiwyd wythnos bioamrywiaeth Cymru i hyrwyddo Cynllun Gweithredu Adfer Natur Gwent Fwyaf.

- Mae digwyddiadau yn parhau i gael eu cyflwyno i ysgolion ynghylch Rheoli Adnoddau Naturiol.

Integreiddio

Cydweithio

Cynnwys

Hirdymor

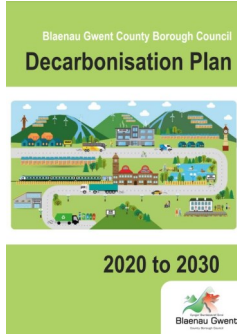

Atal

GWELLA CANLYNIADAU

Mae **Cynllun**

Datgarboneiddio

Cyngor Blaenau Gwent yn parhau i gael ei gyflawni gan y cyngor cyfan.

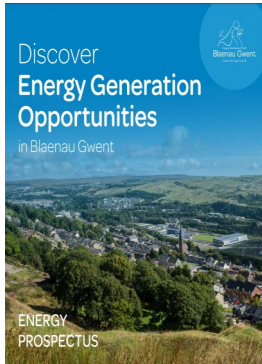
Cynlluniwyd y Prosiectws Ynni i

ysgogi diddordeb

mewn datblygu ynni ar draws y

fwrdeistref a fydd yn hwyluso cyflenwado ynni adnewyddadwy i ddiwallu anghenion

ynnau Blaenau Gwent yn y dyfodol.

Sicrhodd Bargaen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd gyllid gan Lywodraeth Cymru i osod pwyntiau gwefru cyflym ar gyfer safleoedd tacsis ac i brynu 44 o dacsis trydan hygyrch i gadeiriau olwyn ar gyfer treialon ar draws y rhanbarth. Roedd y tacsis i gael eu cynnig o dan brawf 30 diwrnod am ddim i yrwyr tacsis. Mae dau o'r 44 o dacsis ar gael ar gyfer Blaenau Gwent a bydd y treial yn rhedeg tan 30 Tachwedd 2023.

Ymateb i'r argyfwng natur a newid hinsawdd a galluogi cymunedau cysylltiedig

Gweithgareddau allweddol

Hyd at flwyddyn ariannol 2022/23 dyrannwyd bron i **£800,000** yn Rhaglen Gyfalaf y Cyngor ar gyfer **Gwaith Capasiti Mynwentydd** sy'n gysylltiedig â Mynwentydd Cefn Golau, tref Dukes, Brynmawr a Brynithel.

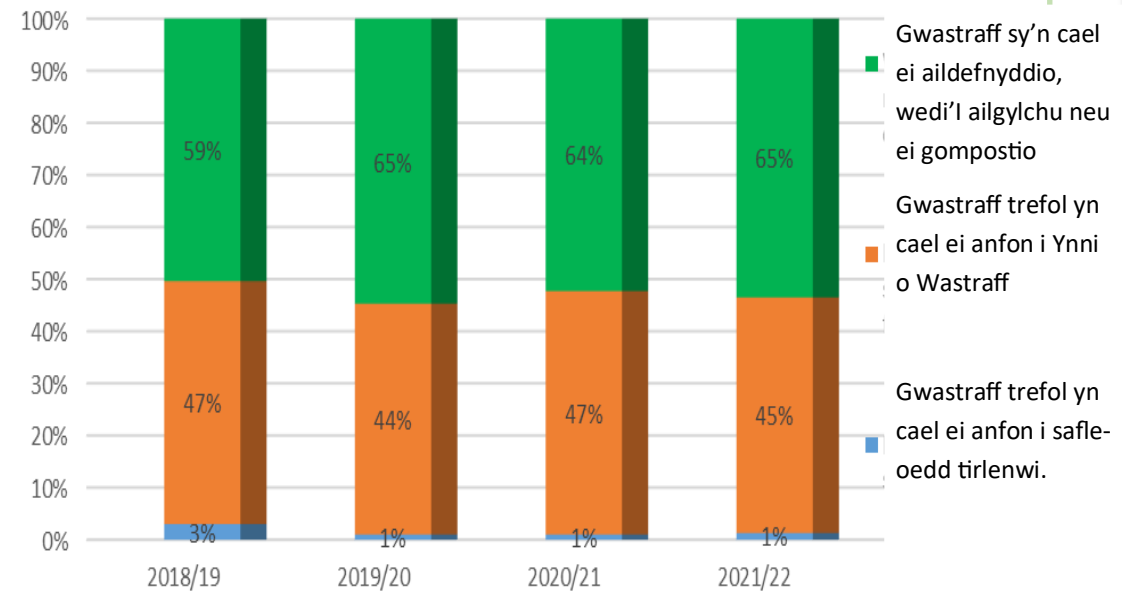
Isadeiledd Gwefru Cerbydau Trydan

Gosododd prosiect cychwynnol Gwent dan arweiniad Blaenau Gwent gyfanswm o 73 o bwyntiau gwefru ar draws 35 o safleoedd yng Ngwent. Rydym hefyd wedi gweithio gyda Bargaen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd ar nifer o brosiectau i osod seilwaith cerbydau trydan pellach ar draws y rhanbarth ac mae wedi parhau i gael ei gyflwyno'n helaeth yn 22/23.

Mae hyn wedi cynnwys **gosod seilwaith cerbydau trydan mewn 12 safle pellach ar draws Blaenau Gwent.**

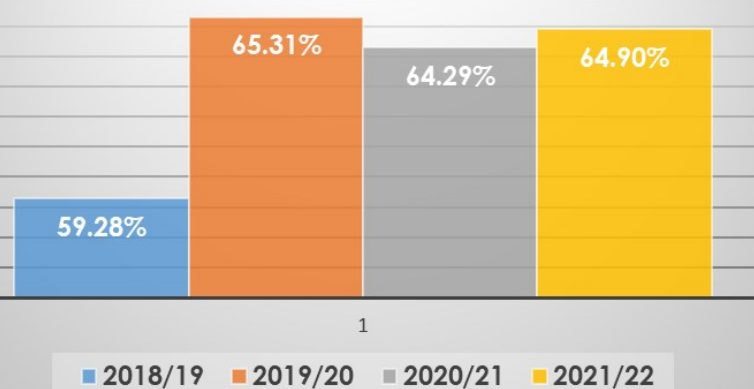
Mae cais rhanbarthol pellach am gyllid wedi'i gyflwyno i'r Swyddfa Cerbydau Allyriadau Sero (OZEV) ac os cytunir ar gyllid bydd hyn yn cynyddu'r seilwaith EV ymhellach ar draws y rhanbarth.

Beth sy'n digwydd i'n gwastraff?

Gosododd Llywodraeth Cymru darged ailgylchu statudol o 70% erbyn 2024-25, ac mae Blaenau Gwent wedi cymryd camau sylweddol tuag at ei gyflawni dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf.

Ailgylchu

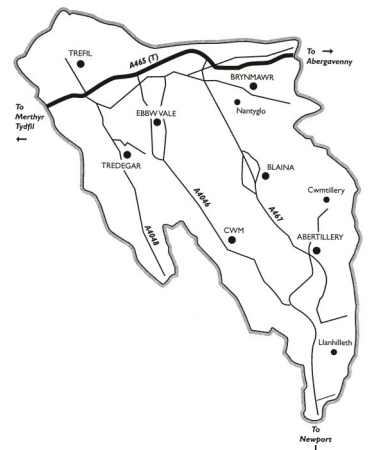
65%

o'r gwastraff a gynhyrchwyd ar ddiwedd chwarter 3 2022/23.

Adroddwyd bod **98.8%** o **strydoedd** Blaenau Gwent yn **lân** yn ystod 2022/23.

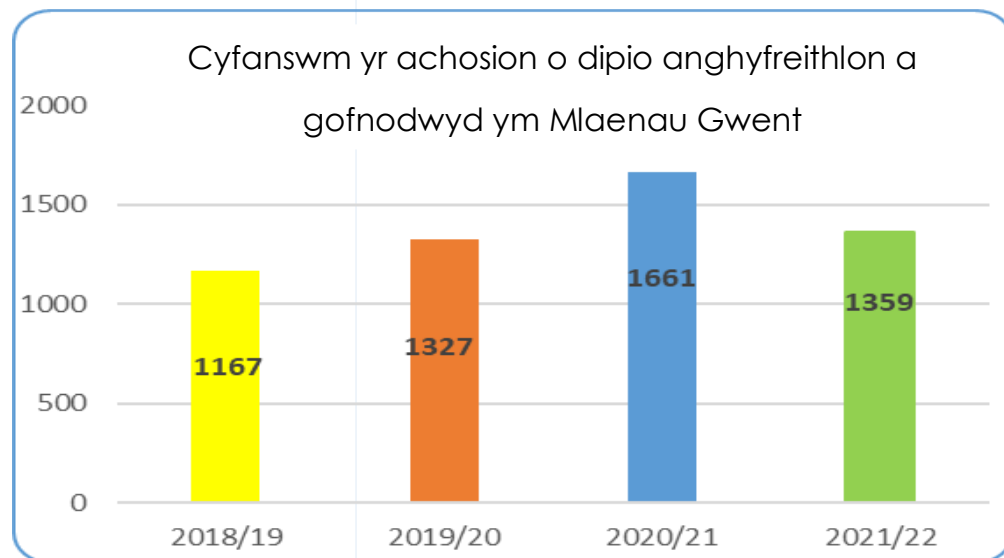
% Pobl sy'n fodlon ar yr ardal leol fel lle i fyw:

- 2020 - 74%
- 2019 - N/A
- 2018 - 66%
- 2017 - N/A
- 2016 - 66%

Ymateb i'r argyfwng natur a newid hinsawdd a galluogi cymunedau cysylltiedig

Adroddwyd am **700** o achosion o dipio anghyfreithlon yn ystod mis Ebrill i fis Rhagfyr 2022, a nifer cyfartalog y diwrnodau a gymerwyd i glirio oedd **4.7** diwrnod

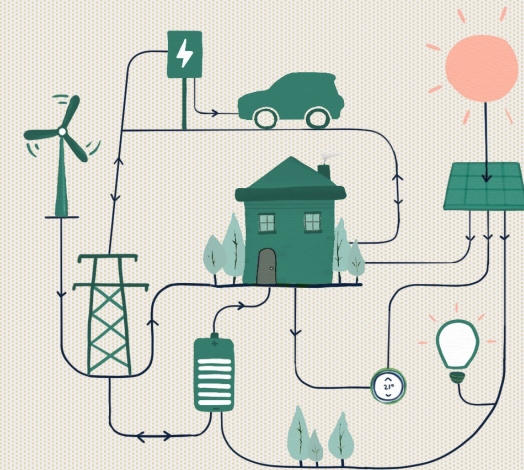
Rydym wedi ymuno â Cadwch Gymru'n Daclus i gefnogi ymgyrch genedlaethol newydd i fynd i'r afael â Thipio Anghyfreithlon, **'Nid ar fy Stryd i'**. Mae tipio anghyfreithlon yng Nghymru wedi bod ar gynnydd yn y blynyddoedd diwethaf, ac mae'n cael effaith ddinistriol ar yr amgylchedd a'n cymunedau lleol. Er bod sbwriel sy'n cael ei ddympio'n anghyfreithlon yn edrych yn ofnadwy, mae hefyd yn beryglus ac yn ddrud i'w symud.

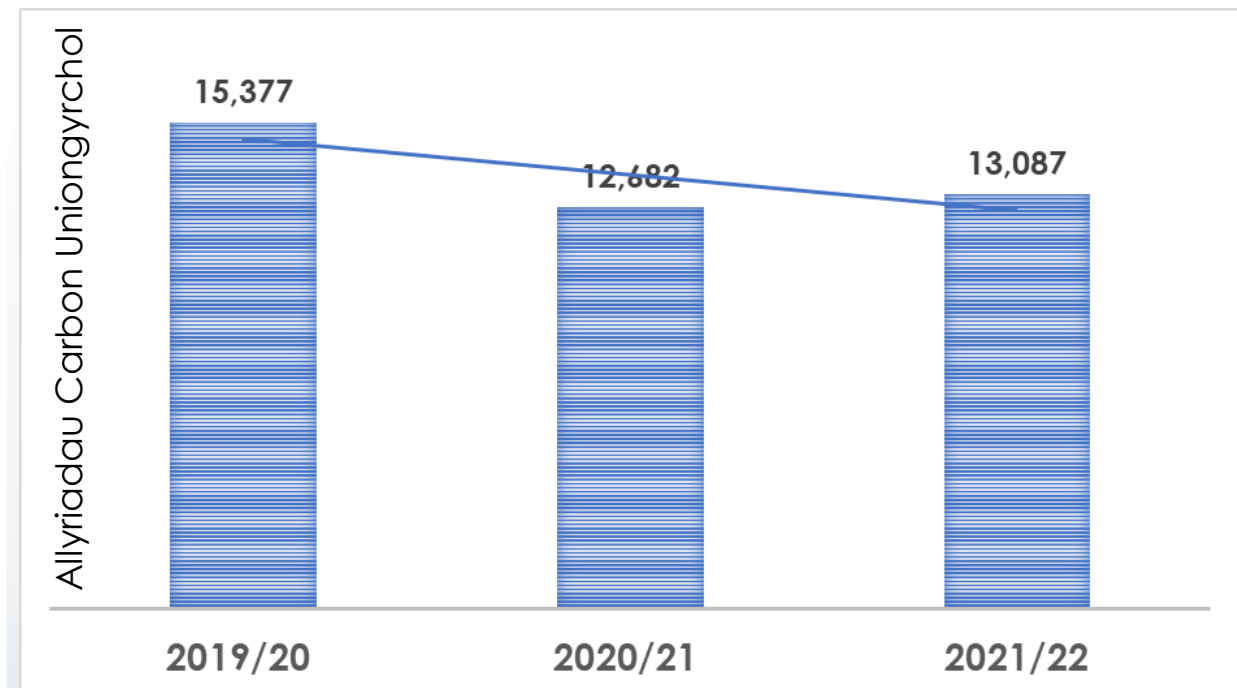
Cynhelir yr ymgyrch genedlaethol fel rhan o Caru – mudiad cynhwysol dan arweiniad Cadwch Gymru'n Daclus a chynghorau i ysbrydoli pobl i weithredu, a gofalu am yr amgylchedd.

Mae'r Cyngor yn gweithio i wella cartrefi ar draws Blaenau Gwent gyda'r nod o gynyddu effeithlonrwydd ynni a lleihau tlodi tanwydd.

Mae gwneud cartrefi'n fwy ynni-effeithlon yn helpu i fynd i'r afael â'r argyfwng newid hinsawdd a hefyd yn helpu pobl sy'n byw mewn tlodi i arbed arian ar eu biliau ynni.

ÔL-TRAED CARBON BLAENAU GWENT - tunelli o CO2e y flwyddyn

Newid o'r Flwyddyn Sylfaen

↓ -15%

Newid ers y llynedd

↑ 3%

Amcangyfrifir gwerth amnewid gros presennol y Rhwydwaith Priffyrdd yn **£1.093 biliwn.**

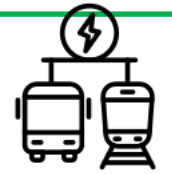
Rhwng 2017 a 2022 gwariwyd cyfanswm o £4.75 miliwn ar ein rhwydwaith ffyrdd.

Fel rhan o'r rhaglen waith, rhoddwyd wyneb newydd ar 103 o briffyrdd preswyl ynghyd â gwaith blaenoriaeth i rwydwaith ffyrdd dosbarth A a B.

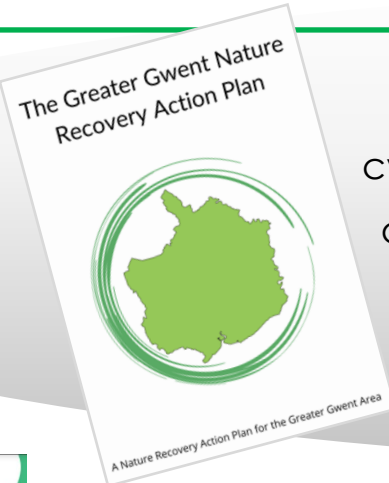
Canran gyffredinol y ffyrdd annosbarthedig mewn cyflwr gwael cyn i'r rhaglen ddechrau oedd 17% ac ar ôl hynny, fe wnaethant ddisgyn i 11.4%.

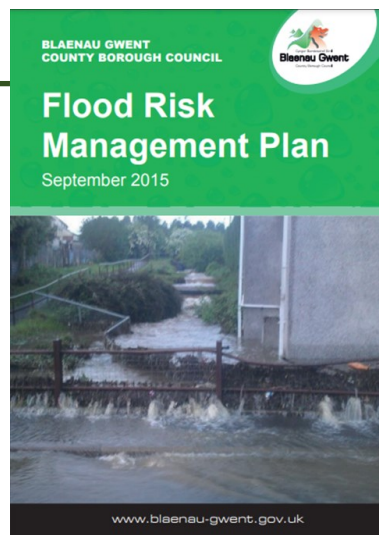
Ymateb i'r argyfwng natur a newid hinsawdd a galluogi cymunedau cysylltiedig

Prosiect Gwent Fwyaf Gydnerth
Cynllun Gweithredu Adfer Natur

Mae'r Cyngor yn cymryd rhan mewn mentrau rhanbarthol fel **Gwent Fwyaf Gydnerth** sy'n cydweithio i gefnogi ecoleg, ymdrin â rhywogaethau ymledol, a thyfu cymunedau cynaliadwy sy'n dod â holl gydrannau cydnerthedd amgylcheddol ynghyd; **Natur Wyllt** – sy'n newid rheolaeth glaswelltir ymylon i annog pryfed peillio ar gyfer gwelliant ecolegol. Mae cyfranogiad yr ysgol yn allweddol yn y mentrau hyn ac mae **1100 o blant ysgol wedi elwa** o gymryd rhan mewn gweithdai deall rheoli cyfoeth naturiol.

Mae cynnydd yn parhau i gyflawni

Cynllun Rheoli Llifogydd

y Cyngor ac mae rheoli perygl llifogydd naturiol yn parhau.

Mae gwaith arall i gefnogi hyn yn ystod y cyfnod yn cynnwys: :-

Mae gwaith gydag ysgolion wedi parhau mewn perthynas â menter "**Gwanwyn Glân**" Cadwch Gymru'n Daclus gyda **30 o weithdai** yn cael eu cynnal dros y cyfnod. Mae dros 400 o wirfoddolwyr ar gofnodion y Cyngor, ar gyfer sesiynau codi sbwriel cymunedol ac er nad ydynt i gyd yn weithredol ar unrhyw un adeg, maent wedi casglu, gyda'i gilydd, **2,471 o fagiau** o **wastraff cyffredinol** a **248 o fagiau ailgylchu** dros **nifer o sesiynau casglu Sbwriel**.

Mae gwaith draenio newydd i liniaru llifogydd wedi'i gwblhau ar gylchfan Newchurch Rd / Teras Beaufort.

Mae ymchwiliadau'n ymwneud â llifogydd a cheisiadau am gymorth yn mynd rhagddynt yn Heol Pantypwlyn, Reservoir Rd, ac Ystad Brynithel.

Mae Cynlluniau ar y gweill yn cynnwys Glanfrwyd Avenue, Glyn Ebwy, adnewyddu cwlferf (yn aros am y dyddiad cychwyn). Adnewyddu sgrin sbwriel yn New Church Rd. (aros am y dyddiad cychwyn).

Mae **Prosiectau Cynhyrchu Gwynt** yn parhau. Mae cais cynllunio wedi'i gyflwyno ar gyfer

gosod tyrbîn gwynt yn hen safle tirlenwi Dyffryn Distaw. Mae'r cais yn cael ei ystyried gan Swyddogion Cynllunio a bydd yn mynd trwy'r broses benderfynu arferol. Bydd gwaith yn cael ei wneud ar achos busnes ar gyfer buddsoddi ochr yn ochr â'r broses gynllunio. Os ceir caniatâd cynllunio gofynnir i'r Cyngor ystyried achos busnes ar gyfer buddsoddi.

Cynhyrchu Dŵr - Roedd ymchwiliad cychwynnol ac astudiaethau dichonoldeb ar gyfer cyfleoedd cynhyrchu dŵr ar raddfa fach yn wardiau Cwm a Llanhilledd yn cyflwyno dau safle gyda rhywfaint o botensial ar gyfer cynhyrchu ynni dŵr. Cyflwynwyd y rhain i'r Pwyllgor Craffu a'r Cabinet i'w hystyried a phenderfynwyd nad oedd yr adenillion a'r ad-daliad posibl yn ddigon cadarnhaol i'r prosiectau gael eu datblygu ymhellach ar hyn o bryd.

Mae cyllid yn cael ei geisio i ddatblygu ymhellach ymarferoldeb cynllun cynhyrchu ynni dŵr yn Dyffryn Distaw. Os bydd yr arian yn cael ei sicrhau, bydd gwaith yn cael ei wneud i ymchwilio i'r opsiwn i ddefnyddio ynni dŵr i bweru pypiau trydan.

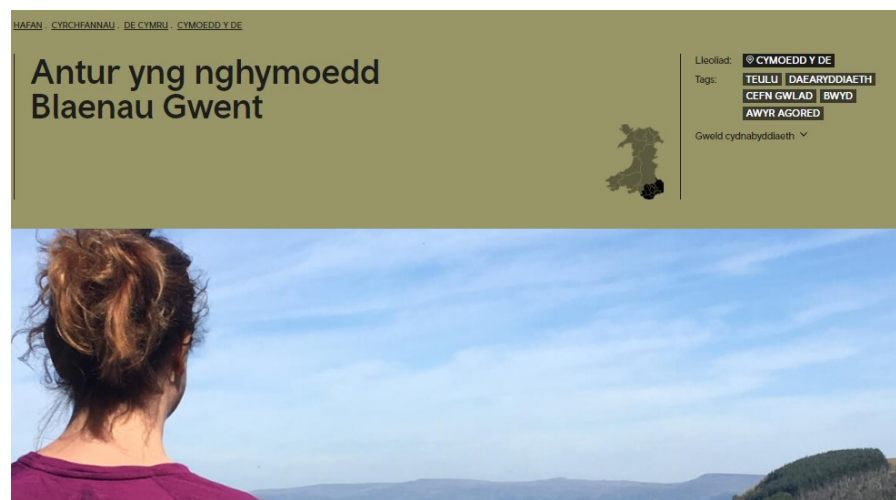

Fel rhan o 'Ymateb i'r argyfwng natur a hinsawdd a galluogi cymunedau cysylltiedig', mae Blaenau Gwent wedi parhau i gyflawni'r Cynllun Rheoli Cyrchfan.

Cynllun Rheoli Cyrchfan 2020-25 yw'r ddogfen strategol sy'n nodi ein gweledigaeth ar gyfer ffordd ymlaen sy'n canolbwyntio ar ymwelwyr ar gyfer datblygu twristiaeth yn yr ardal. Ei brif allbwn yw Cynllun Gweithredu Cyrchfan sy'n nodi camau ymarferol a all wneud gwahaniaeth cadarnhaol os cânt eu datblygu ar y cyd gan yr holl randaliad; gwella ansawdd profiad yr ymwelydd a thyfu'r economi ymwelwyr.

Dyn tywydd yn cerdded – Brynmawr i'r Fenni yn cael ei ddangos ar BBC1. Ailddangosiadau o 2 bennod flaenorol ym Mlaenau Gwent

Tudalen cyrchfan newydd ar wefan Croeso Cymru [Pethau i'w gwneud ym Mlaenau Gwent | Croeso Cymru](#)

Ymweliad blogiwr ym mis Gorffennaf yn cwmpasu gwersylla, gweithgareddau antur, cerdded a bwyd. Prosiect partneriaeth gyda De Cymru. Wedi aros ar safle Gwersyllfa Parc Bryn Bach. Ymweld â gwarcheidwad, Tredegar Arms, a mynd am dro, mynd am dro yn y llyn yn PBB a swper yn Tredegar Arms. [Defaid yn Cerdded i Ymdrochi yn y Goedwig - De Cymru ar Gyllideb \(wordpress.com\)](#)

Gallai Cynllun Rheoli Cyrchfan Blaenau Gwent fod o fudd i fusnesau lleol, trigolion ac ymwelwyr fel ei gilydd trwy ddatblygu economi mwy llewyrchus, amgylchedd dymunol ac ysbrydoli balchder yn ein treftadaeth.

Rhestrodd Cymru Ar-lein **IRONWORKS SIRHOWY** fel un o'r [25 o henebion anhygoel gyda hanes syfrdanol y gallwch ymweld â nhw yng Nghymru - Cymru Ar-lein](#)

Astudiaeth Achos - Fel rhan o 'Ymateb i'r argyfwng newid yn yr hinsawdd a natur a galluogi cymunedau cysylltiedig', rydym wedi datblygu Cynllun Gweithredu ar y Newid yn yr insawdd i'w gyflawni.

Mae sefydliadau partner lleol ym Mlaenau Gwent wedi cytuno i gydweithio i gyflawni camau gweithredu mewn ymateb i bum argymhelliad Cynulliad Hinsawdd Blaenau Gwent. Mae'r camau gweithredu hyn yn canolbwyntio ar elfennau o'r argymhellion y gellir eu cyflawni'n lleol ar lefel Blaenau Gwent, a byddant yn sail i Gynllun Gweithredu ar y Newid yn yr Hinsawdd parhaus. <https://www.blaenau-gwent.gov.uk/media/q1gas5v1/climate-assembly-well-being-partnership-actions-summary.pdf>

Blaenoriaethau Hinsawdd Blaenau Gwent

PARTNERIAETH LLESIANT LLEOL
Blaenau Gwent
LOCAL WELL-BEING PARTNERSHIP

Trafnidiaeth Integredig

Cerdded a Beicio

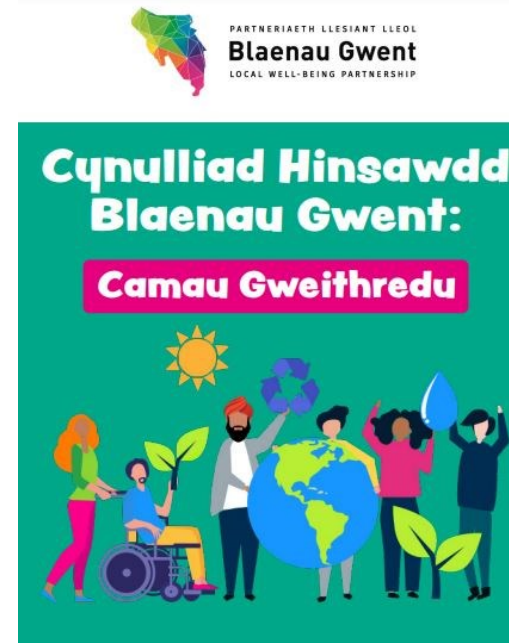
Ōl-osod Tai

Coetiroedd

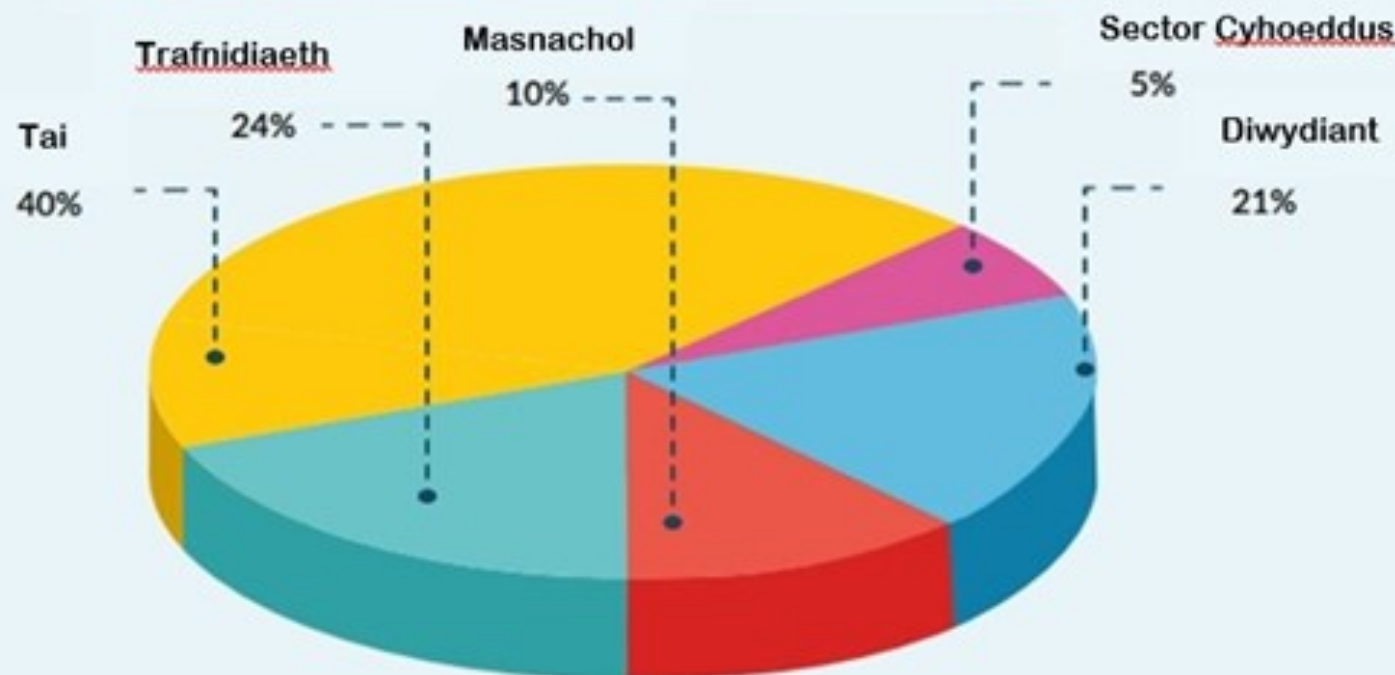

Adeiladu Tai Newydd

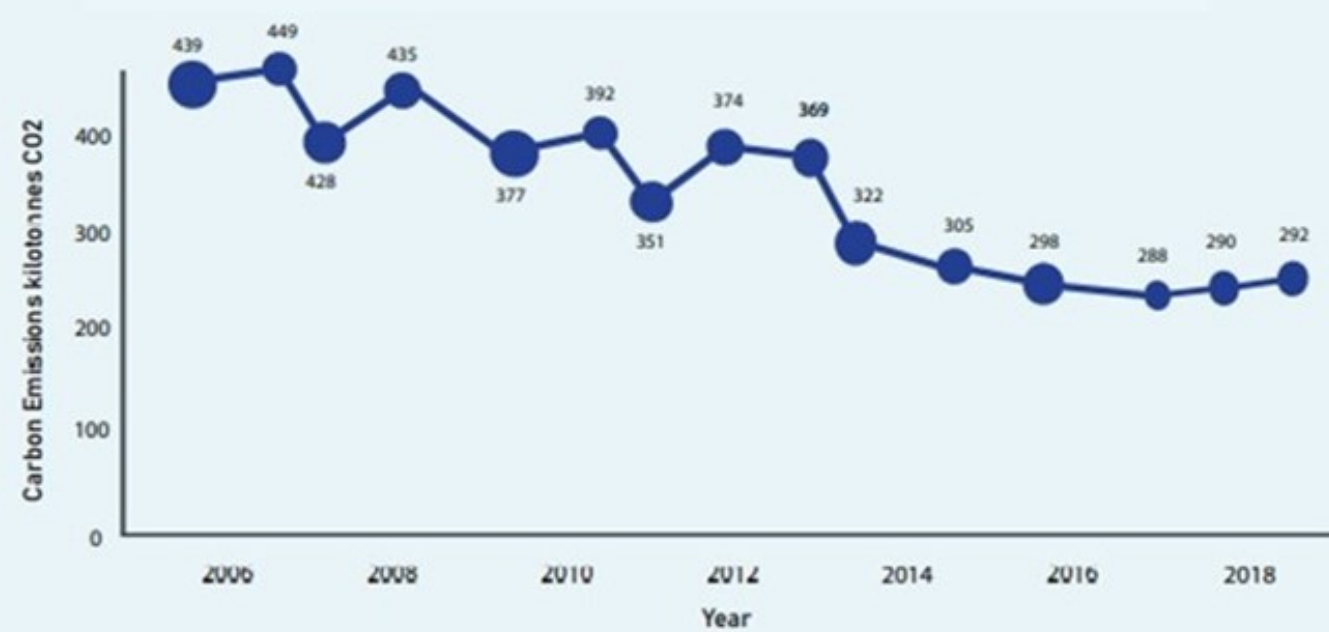
Cyngor Bwrdestraf Siro Blaenau Gwent V1, Mehefin 2022

O ble mae allyriadau hinsawdd Blaenau Gwent yn dod?

Mae dosbarthiad allyriadau hinsawdd ym Mlaenau Gwent yn amlygu pwysigrwydd yr argymhellion tai a thrafnidiaeth.

Allyriadau hinsawdd Blaenau Gwent 2005-2019

Mae allyriadau carbon wedi gostwng 33% ym Mlaenau Gwent dros y 14 mlynedd rhwng 2005 a 2019. Fodd bynnag, mae'n bwysig cofio mai dim ond allyriadau sy'n cael eu rhyddhau ym Mlaenau Gwent y mae'r ffigurau hyn yn eu cynnwys, ac rydym hefyd yn defnyddio llawer o bethau sy'n cael eu gwneud y tu allan i Flaenau Gwent nad ydynt wedi'u cynnwys yn y ffigurau hyn.

Astudiaeth Achos - Fel rhan o 'Ymateb i'r argyfwng newid yn yr hinsawdd a natur a galluogi cymunedau cysylltiedig', rydym yn cefnogi'r economi leol drwy annog twristiaeth yn yr ardal.

Economi Ymwelwyr Blaenau Gwent - Dyma grynodeb o'r ymchwil effaith economaidd twristiaeth flynyddol a gynhaliwyd ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent gan Global Tourism Solutions (UK) Ltd ar gyfer 2021.

Derbyniodd Blaenau Gwent **299,710 o ymwelwyr** yn 2021.

Treuliodd Ymwelwyr aros **168,910** o nosweithiau ym Mlaenau Gwent. **Hyd arhosiad cyfartalog oedd 2.5 diwrnod.**

Cynhyrchwyd **62,160 o Ddiwrnodau Ymwelwyr** gan ymwelwyr â Blaenau Gwent yn 2021.

Mae ymwelwyr yn cefnogi'r FTE o **254 o swyddi** yn lleol. Mae 25.9% o'r rhain yn gweithio yn y sector bwyd a diod, 22% mewn llety.

Yn 2021 croesawodd Blaenau Gwent **233,990 o Ymwelwyr Dydd.**

Cynhyrchodd Ymweliadau Dydd **£9.3 miliwn** i'r economi leol yn 2021.

Treuliodd ymwelwyr **35,340 o ddiwrnodau** ychwanegol ym Mlaenau Gwent yn 2021 i fyny 132%.

Mae ymwelwyr sy'n aros dros nos yn cyfrannu **£19.07 miliwn** i fusnesau lleol yn 2021.

Cynhyrchodd ymwelwyr a oedd yn aros yng ngwestai a Gwely a Brecwast Blaenau Gwent yn 2021 **£10.29 miliwn**, cynnydd o 145.7% dros 2020.

Mae ymwelwyr yn cyfrannu **£28.37m** i'r economi leol, cynnydd o 43.2% ers 2020.

Cynyddodd Ymwelwyr sy'n Aros gan **43%** rhwng 2020 a 2021.

Gwariodd ymwelwyr â Blaenau Gwent **£4.2 miliwn** ar lety lleol a £5.6 miliwn ar fwyd a diod.

Astudiaeth Achos - Fel rhan o 'Ymateb i'r argyfwng newid yn yr hinsawdd a natur a galluogi cymunedau cysylltiedig', mae Rheoli Adnoddau Naturiol ar yr agenda ar gyfer ein hysgolion.

Cyflwynwyd **49 o ddigwyddiadau** i ysgolion ynghylch **Rheoli Adnoddau Naturiol**

Ysgol	Nifer o ddisgyblion	Nifer o ddigwyddiadau
Blaen Y Cwm	193	9
Glanhowy	153	7
Ysgol Gymraeg Bro Helyg	47	2
Ebbw Fawr Primary Phase	144	6
Pen Y Cwm	29	3
Beaufort Hill	103	5
Sofrydd	12	1
St Mary's CiW	112	4
Willowtown	143	6
Coed Y Garn	84	3
Deighton	23	1
SHEP Roseheyworth	25	1
SHEP Willowtown	51	1

Gyda chyfanswm o **1143 o blant yn elwa** o'r digwyddiadau hyn

Bu disgyblion Blaenycwm ac Ysgol Gynradd Deighton yn cymryd rhan mewn **gweithdy Bug Bonanza** yn archwilio pryfed a chreaduriaid bach eraill ar dir yr ysgol ac o'r ardal leol.

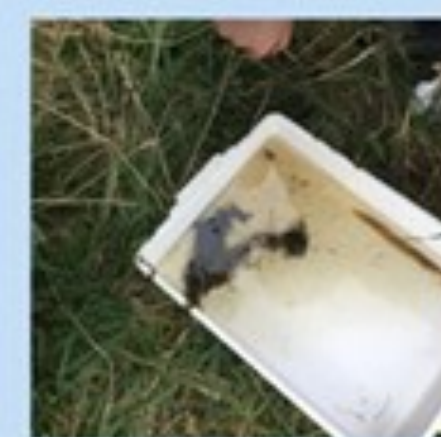

Roedd disgyblion Beaufort Hill am drafod **ffyrdd o reoli tiroedd yr ysgol ar gyfer bywyd gwyllt.**

Bu disgyblion o Ebwy Fawr, Beaufort Hill ac Ysgol Gynradd Willow Town i gyd yn cymryd rhan mewn **gweithdy Hadau Gwych** lle buom yn edrych yn fanwl ar hadau o goed yn lleol ac ar dir yr ysgol.

Disgyllion yn treillio mewn **pyllau**

SUT MAE LLAIS DEFNYDDWYR GWASANAETH WEDI HYSBYSU CYFLENWI GWASANAETH

Ymateb i'r argyfwng ar y newid yn yr hinsawdd a natur a galluogi cymunedau cysylltiedig

Yn ystod y flwyddyn cynhaliwyd sesiwn newid yn yr hinsawdd deuddydd gyda phlant a phobl ifanc fel rhan o sesiynau'r Uwch Gyngor Plant.

Daeth Mara Moruz yn Ddirprwy Faer leuencid newydd a nododd ei blaenoriaeth o amgylch newid yn yr hinsawdd a'r camau gweithredu y byddai'n eu cymryd dros y ddwy flynedd nesaf.

[Neges gan Lysgennad leuencid Let's Go Zero, Mara. - YouTube](#)

Cymerodd 30 o bobl ifanc ran yn y sesiwn a seiliwyd trafodaethau ar nifer o gwestiynau yn ymwneud â newid yn yr hinsawdd a charbon sero net.

Yn dilyn y trafodaethau hyn, cafodd y bobl ifanc gyflwyniadau am wahanol ffyrdd o helpu'r amgylchedd trwy ddefnyddio masgotiaid.

Siaradodd y Dirprwy Faer leuencid am ei thaith gyda Newid yn yr Hinsawdd a chyflwynodd y ffilm ganlynol i egluro pam a sut y cafodd ei hysgol i gofrestru ar gyfer yr Ymgyrch "Let's Go Zero".

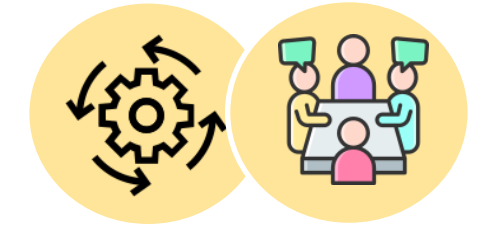
Beth ddywedodd ein pobl ifanc wrthym?

Yn eich barn chi, beth yw'r materion mwyaf sy'n ymwneud â newid yn yr hinsawdd?

- Cynhesu byd eang.
- Dinistrio dyfodol pobl ifanc.
- Lladd y rîff cwrel ac anifeiliaid eraill.
- Brawychus oherwydd bod anifeiliaid a chynefinoedd yn marw.
- Cynnydd mewn trychinebau naturiol.
- Mae'r byd yn mynd yn boethach, y byd ddim yno am byth, yn frawychus i beidio â chael byd i ddefro iddo
- Ocsigen o'r coed ond maen nhw'n eu torri i lawr fel ei fod yn rhedeg allan.
- Datgoedwigo - dim digon o ocsigen.
- Llygredd plastig yn y cefnfor.
- Rhwystredig - mae pobl yn meddwl nad yw'n fater o bwys mawr ac nid ydynt yn ei gymryd o ddifrif ond nid yw hynny'n wir.

Beth ydych chi'n meddwl yw di-garbon?

- Dim carbon deuocsid - dim carbon yn yr aer.
- Llai o garbon yn yr atmosffer.
- Ceir yn rhyddhau carbon deuocsid fel nwy.

Cyngor uchelgeisiol ac arloesol sy'n darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn

Yn yr adran ganlynol, tudalennau 49 i 59, fe welwch fanylion y gwaith a gyflawnwyd dros y flwyddyn ddiwethaf i 'Grymuso cyngor uchelgeisiol ac arloesol a darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn'. Mae'r gwaith hwn yn dangos ymrwymiad y cyngor i greu ardal deg a chyfiawn i bawb. Ceir enghreifftiau o sut rydym yn gweithio mewn partneriaeth i sicrhau bod gwasanaethau o ansawdd uchel yn diwallu angen lleol, ac yn gweithredu fel cyngor masnachol i wella ansawdd bywyd a lles yn y gymuned. Mae ymgysylltu ac ystyried llais y dinesydd ynghyd â monitro data a gwybodaeth yn sicrhau ein bod yn darparu gwasanaethau gofynnol tra'n parhau i fod yn wydn yn ariannol o fewn y cyfnod anodd hwn. Mae strategaeth recriwtio a chadw cadarnhaol yn parhau i fod yn hollbwysig ac yn cefnogi ein ffocws ar y dyfodol a chynnal cyngor cryf a chadarn. Mae wedi'i dorri i lawr i:

- **Ein cyfraniad at y Nodau Llesiant Cenedlaethol** - Crynodeb o sut y buom yn gweithio tuag at gyflawni'r flaenoriaeth hon a chyfrannu at wneud Cymru'n fwy ffyniannus, gwydn, bod â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu a bod yn gyfartal.
- **Ein cyfraniad at Ddatblygu Cynaliadwy** - Enghreifftiau o sut rydym wedi canolbwyntio ar y tymor hir; cyflawni gwaith ataliol; gweithio ar y cyd; gweithio mewn modd integredig; ac ymgysylltu'n effeithiol.
- **Ein cyfraniad at Wella Canlyniadau** - Data a thystiolaeth i gefnogi'r crynodeb myfyriol.
- **Astudiaethau Achos** - Uchafbwyntiau rhai meysydd gwaith perthnasol a gyflawnwyd.
- **Llais Defnyddwyr Gwasanaeth** - Enghreifftiau o ymgysylltu, sy'n galluogi llais ein dinasyddion i lywio'r gwasanaethau a ddarparwn yn seiliedig ar eu hanghenion.

Mae'r uchod i gyd yn rhoi cipolwg ar gynnydd yn ystod y flwyddyn.

WYDDECH CHI'N GWYBOD...

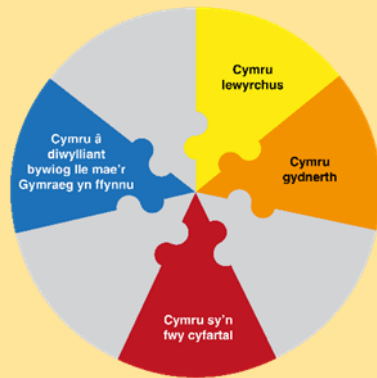
Blaenau Gwent yw'r **ardal fwyaf** poblog o'r holl awdurdodau ar draws Cymru. Mae tua **615 o bobl yn byw fesul cilomedr** sgwâr.

Ym Mlaenau Gwent gwelwyd **cwmp pwynt canran ail-fwyaf Cymru yng nghyfran y bobl a nododd eu bod yn "Gymraeg yn unig"** (o 72.4% yn 2011 i 68.0% yn 2021). Yn ystod y cyfnod hwn (2011 i 2021), aeth Blaenau Gwent o fod â'r ganran drydedd uchaf i'r pumed uchaf o bobl a nododd eu bod yn "Gymraeg yn unig" (allan o bob un o'r 22 ardal awdurdod lleol yng Nghymru).

Yn ystod 2022/23, manteisiodd tua **2,000 o staff Cyngor ac ysgolion** ar tua **3,000 o gyfleoedd hyfforddi** (ar-lein ac wyneb yn wyneb).

EIN CYFRANIAD AT Y NODAU LLESIANT CENEDLAETHOL

Dros y flwyddyn ddiwethaf, mae gwaith wedi'i wneud i gyflawni'r flaenoriaeth '**cyngor uchelgeisiol ac arloesol sy'n darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn**'.

Fel un o'r prif gyflogwyr ym Blaenau Gwent, mae'r cyngor yn ymwybodol y bydd unrhyw gamau sy'n effeithio ar y gweithlu hefyd yn effeithio'n uniongyrchol ar y gymuned a lefelau dyhead, incwm a chyflogaeth. Rydym yn darparu ac yn comisiynu rhai o'r gwasanaethau pwysicaf i'r gymuned, gan weithio gydag amrywiaeth o sefydliadau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol eraill i sicrhau bod gwasanaethau cyhoeddus yn cael eu darparu i safonau uchel. Mae ein Strategaeth Gweithlu yn dangos ymrwymiad a buddsoddiad y Cyngor yn ei weithlu ac mae eisiau i staff deimlo eu bod yn cael eu cynnwys a'u hysgogi fel y gellir darparu'r gwasanaethau gorau i drigolion Blaenau Gwent. Mae ysgogwyr clir ar gyfer newid sy'n canolbwyntio ar ystwythder a chynaliadwyedd drwy leihau effaith amgylcheddol yn ogystal â chostau sy'n ymwneud ag eiddo y gellir eu hail-fuddsoddi mewn gwasanaethau rheng flaen, gwella gwydnwch, canlyniadau sefydliadol ac unigol, ffocws cwsmeriaid, a chreu bywyd gwaith gwell a chyfrifoldeb cymdeithasol corfforaethol. Mae hon yn strategaeth bum mlynedd sy'n canolbwyntio ar y dyfodol, gan integreiddio gweledigaeth, amcanion, trefniadau cynllunio ariannol y Cyngor a gwella'r Cyngor fel cyflogwr. Mae hyn yn cynnwys gweithio gyda gwasanaethau i gyflawni uchelgeisiau ar gyfer y gymuned ac i ysgolion ddod yn arweinwyr y sector.

Mae darparu seilwaith ynni a digidol ar draws ardal Blaenau Gwent yn parhau. Mae nifer o adeiladau cyhoeddus wedi cael ffibr cyflym iawn wedi'i osod drwy fenter gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU. Nid yw datblygiadau technolegol eraill fel tyrbîn gwynt Dyffryn Distaw wedi symud ymlaen mor gyflym oherwydd y gofynion cynllunio cymhleth ar y safle. Fodd bynnag, yn Chwarter 4 mae'r broses gynllunio bron wedi'i chwblhau a bydd y tyrbîn yn cael ei roi ar waith yn 2023/24.

Mae'r Cyngor yn cydnabod pwysigrwydd cynllunio ar gyfer olyniaeth ac ar hyn o bryd mae ganddynt Brentisiaid sydd wedi'u rhannu gydag Aspire yn eu swyddi. Mae Aspire yn ymchwilio i gyllid pellach drwy Gyllid Y Gronfa Ffyniant Gyffredin (SPF) a chyllid Llywodraeth Cymru i ehangu'r ddarpariaeth.

Mae perfformiad pob cyfarwyddiaeth yn dibynnu ar effeithiolrwydd diwylliant yr adran. Mae hwn yn gwestiwn anodd pan fo'r timau a'r adrannau'n gweithio'n galed i gyflawni blaenoriaethau ymhlith rowndiau parhaus o arbedion a chyflogau sector cyhoeddus anghystadluel. Fodd bynnag, mae diwylliant iach yn atyniad mawr ac yn bwysig i'r rhai sy'n chwilio am swydd yn y sector cyhoeddus. Gyda chadw staff yn nod allweddol i'r awdurdod, mae creu'r diwylliant cywir yn allweddol. Nod y cyngor yw gosod safonau sy'n cynorthwyo gyda natur gadarnhaol y diwylliant gan gynnwys; cofleidio meddylfryd newid - mae hyn yn ganolog i dwf ac arloesedd, ac yn rhoi pobl y tu allan i'w parth cysurus i alluogi newid a thwf; gweithio fel fîm – gweithio gyda'n gilydd, trafod problemau gyda'n gilydd a chefnogi ein gilydd; grymuso pobl i wneud penderfyniadau; gwreiddio ymdeimlad o gyfrifoldeb gan gynnwys dal pawb yn atebol; ac yn olaf, gwelliant parhaus.

Er mwyn datblygu modelau mwy masnachol i ddarparu gwasanaethau effeithiol, mae cyfarwyddiaethau'n cydweithio a byddant yn sefydlu timau amlddisgyblaethol i ddatblygu prosiectau newid masnachol i'w darparu yn y dyfodol. Nodwyd prosiectau cychwynnol a'u cynnwys yn yr ymgynghoriad cyhoeddus ar y cynigion arbedion cyllidebol ar gyfer 2024/25 ymlaen, ac roedd y rhain yn cynnwys y Tyrbîn Gwynt ar Safle Dyffryn Tawel, Fferm Solar Parc Brynbach, parc loŷiau Rasa, Datblygiad Safle Ysgol Nant-y-glo, Ehangu Ystad Ddiwydiannol Tredegar, Gorsaf heddlu Glynebwy, Datblygiad Safle Tyrbîn Gwynt a Chanolfan Ddinesig Tafarnbach. Bydd y rhain yn cael eu hymchwilio ymhellach a'u blaenoriaethu gan y cydnabyddir na ellir eu cyflawni i gyd ar unwaith. Bydd y prosiectau hyn yn cael eu datblygu o'r cyfleoedd a nodwyd gennym. Mae'r meysydd yr ydym yn ymchwilio iddynt yn dod â buddion i'r gymuned trwy ynni cynaliadwy, cyfleusterau lleol a phrosiectau adeiladu sy'n amgylcheddol gadarn.

Nod pob cyfarwyddiaeth yw darparu gwasanaethau effeithiol ac effeithlon o fewn cyfyngiadau ariannol. Bydd y rhagolygon ariannol ar gyfer y sector cyhoeddus yn heriol dros gyfnod y Strategaeth Ariannol Canol Tymor a bydd cynllunio a rheolaeth ariannol agos yn hanfodol i gyflawni defnydd effeithiol o'r adnoddau sydd ar gael.

Cydnabyddir mai un o'r prif risgiau strategol a adnabuwyd ar gyfer rhai cyfadrannau yw'r ddibyniaeth ar gyllid allanol i gefnogi gwasanaethau allweddol a'r gweithlu. Un enghraifft o hyn yw'r Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol sy'n parhau i fod â Thimau Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth (IAA) ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol Plant ac Oedolion. Aeth y strwythur IAA gwasanaethau oedolion newydd yn fyw ar 22 Ebrill ac nid yw bellach yn dibynnu ar arian grant, mae hyn yn golygu bod y fîm bellach yn fwy cynaliadwy. Mae'r fîm IAA Plant yn dal i gael ei ariannu gan gymysgedd o gyllid craidd a grant sy'n risg os caiff cyllid grant yn y dyfodol ei ddileu.

Adroddwyd bod y lefelau absenoldeb salwch corfforaethol cronus ar ddiwedd Chwarter 3 (Rhagfyr 2022) ychydig yn uwch na tharged Corfforaethol yr Awdurdod Lleol o 10 diwrnod fesul FTE a bydd hyn yn cael ei adolygu ar ddiwedd y flwyddyn adrodd, pan fydd ffigurau Chwarter 4 ar gael.

Yn dilyn gweithredu Polisi Gweithio Ystwyth, cynhaliwyd arolwg ar-lein a gweithdai wyneb yn wyneb ar ddiwedd 2022 i ystyried effaith y Polisi ar staff ac i ddeall y pethau cadarnhaol a negyddol o ran arferion gwaith staff. Bydd y polisi'n cael ei adolygu ymhellach yn 2023 a'i ddiweddarau lle bo angen.

EIN CYFRANIAD AT DDATBLYGU CYNALIADWY

Mae rhai enghreifftiau o'r gwaith sy'n cyd-fynd ag Egwyddorion Datblygu Cynaliadwy (DC) dros y flwyddyn ddiwethaf, tra'n cyflawni ein nod o fod yn **'gyngor uchelgeisiol ac arloesol a darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn'** wedi cynnwys:

- Gweithio mewn partneriaeth/cydweithrediad â Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwent, Awdurdodau Lleol eraill yng Nghymru, Undebau Llafur, Cynghorau Tref a Chymuned, Llywodraeth Cymru, CLILC, Archwilio Cymru a'r Gwasanaethau Adnoddau a Rennir .
- Trafodaethau parhaus gyda Llywodraeth Cymru i ehangu adnoddau ariannu fel Aspire i gynnig ac arddangos y galw am brentisiaethau digidol a gradd peirianeg.

- Ar hyn o bryd rydym yn arwain prosiect sy'n edrych ar sut mae'r cyngor yn gosod ac yn disgrifio gwybodaeth a chynnwys, ac yn profi a yw trigolion yn ei ddeall, a sut y gellir ei wella i'w cynorthwyo i gael mynediad at ein gwasanaethau. Gwneir y prosiect dylunio cynnwys hwn ar y cyd ag awdurdodau lleol eraill, a bydd yn helpu i osod ein dull sefydliadol o lywio sut rydym yn cyfathrebu mewn ffordd sy'n haws ei deall.
- Rydym yn cydnabod mai dilyniant digidol yw'r dyfodol ac, fel cyngor, ein nod yw datblygu seilwaith digidol effeithiol a gwella cysylltedd o fewn y fwrdeistref trwy hyrwyddo cyfranogiad digidol. Er enghraifft, o fewn Gwasanaethau Cynllunio mae gwaith wedi'i wneud i gaffael system ddigidol newydd i wella a symleiddio prosesau a storio data/hygyrchedd gan arwain at ffordd fwy effeithlon ac effeithiol o weithio.

- Mae'r Bwrdd Comisiynu a Masnachol Strategol wedi'i gryfhau i gynnwys ffocws cliriach ar sut mae'n cefnogi cyflawni'r uchelgeisiau a nodir yn y strategaeth fasnachol. Mae gweithgarwch masnachol yn llawer mwy amlwg yn y cynigion pontio'r bwlch i gefnogi'r Strategaeth Ariannol Canol Tymor, yn amrywio o wariant trydydd parti, newid costau ar gyfer trafodion, a sianeli mwy effeithlon. Cynlluniwyd adolygiad o'r strategaeth fasnachol ar gyfer diwedd y flwyddyn a fydd yn ein cynorthwyo i dargedu ein hymdrechion ar feysydd sydd angen symud ymlaen.

- Mae anawsterau recriwtio a chadw wedi effeithio ar wasanaethau. Mae pob cyfarwyddiaeth wedi datblygu cynllun gweithlu ar gyfer 2022/23 gyda chynllun gweithredu manwl i fynd i'r afael â'r materion hyn. Yn ogystal, bydd y gwaith parhaus yn gorfforaethol yn cefnogi cyfarwyddiaethau i recriwtio a chadw staff drwy foderneiddio ymhellach ddull y Cyngor a marchnata'r Cyngor fel 'Cyflogwr o Ddewis'. Er bod y risg yn parhau i fod yn uchel, mae pwysau staffio mewn rhai gwasanaethau wedi lleddfu gyda recriwtio llwyddiannus i swyddi gwag. Yn ogystal, mae mesurau eraill a fydd yn cefnogi yn y tymor hwy yn cynnwys cynllunio gweithlu ac olyniaeth effeithiol, rheoli absenoldeb salwch, a lle bo'n briodol gweithio'n rhanbarthol/cenedlaethol.

- Rydym bob amser yn gweithio gydag ymagwedd ataliol, gan atal problemau rhag gwaethygu ac anelu'n barhaus at wella gwasanaethau. Mae'r dull hwn wedi arwain at nifer o welliannau yn amrywio o gynnal ein hasedau corfforaethol megis adeiladau, ffyrdd, pontydd ac ati i atal materion diogelu rhag datblygu drwy annog pawb sy'n pryderu amdanynt eu hunain, plentyn neu oedolyn sydd mewn perygl o gael eu cam-drin neu eu hesgeuluso, i roi gwybod amdano. Mae ein gwefan wedi'i diweddarau'n ddiweddar gan wneud y broses hon mor hawdd â phosibl.

- Mae gwaith integredig ar draws y cyfarwyddiaethau wedi parhau i sicrhau darpariaeth effeithiol o'r holl wasanaethau a phrosiectau megis gwaith integredig gyda Choleg Gwent ac adnewyddu Adeilad Monwell yn Ganolfan Beirianeg Gwerth Uchel (HIVE). Bydd y buddsoddiad o £12.5 miliwn yn darparu Canolfan Beirianeg Uwch yn agos at gampws Parth Dysgu Blaenau Gwent, a fydd yn cynnig addysg beirianeg o ansawdd uchel i arfogi pobl ifanc â sgiliau ar gyfer y dyfodol.

- Mae'r Cyngor yn cydnabod yr angen hanfodol i gyfathrebu ac ymgysylltu â staff wrth ddarparu gwasanaethau, trawsnewid, newid, meddwl masnachol newydd ac effeithlonrwydd ariannol. Ar hyn o bryd, gwneir hyn drwy nifer o ddulliau: hyfforddi perfformiad un i un rheolaidd, adolygiadau perfformiad blynyddol, cyfarfodydd tîm, staff a rheolwyr, cylchlythyr rheolaidd gan y Prif Weithredwr, cylchlythyr staff, briff rheolwyr, ymgysylltu â chynllunio ariannol, fframwaith ymgysylltu ac ymgynghori â'r Undebau Llafur yn ogystal ag arolygon staff ddwywaith y flwyddyn.

- Rydym yn ymgysylltu â dinasyddion ac yn rhoi cyfle iddynt ddweud eu dweud ar y materion sy'n effeithio arnynt hwy a'u cymuned drwy redeg nifer o rwydweithiau ymgysylltu megis Panel Dinasyddion, Lleisiau ein Cymoedd, Fforwm Ieuencid a Rhwydwaith 50+.

- Mae ymgysylltu parhaus â staff mewn perthynas â'r trefniadau gweithio ystywyth yn bwysig er mwyn rhoi ffordd i staff rannu eu barn a llywio penderfyniadau ynghylch sut rydym yn rhaglennu cymorth i gynorthwyo gyda'r sifft ddiwylliannol. Mae'r gwaith hwn wedi'i gynllunio a'i wneud ac mae dadansoddiad o ganfyddiadau ac adborth wedi'i gynllunio ar gyfer diwedd y flwyddyn.

Integreiddio

Cydweithio

Cynnwys

Hirdymor

Atal

GWELLA CANLYNIADAU

Mae'r Cyngor wedi cytuno ar gyllideb ar gyfer 2023/24, ac mae'n bwriadu buddsoddi cyfanswm o **£182 miliwn** i ddarparu gwasanaethau i bobl Blaenau Gwent. Mae bylchau cyllidebol sylweddol yn parhau i fod angen sylw yn ystod y flwyddyn wrth baratoi ar gyfer 2024/25 ymlaen.

Yn Chwarter 4 roedd gan Flaenau Gwent **45 o achosion o dorri data**. Mae hyn yn uwch na'r cyfnod blaenorol o 12 mis, sef cyfanswm o 37 o doriadau data. Ni nodwyd unrhyw batrwm nac achos unigol dros y cynnydd hwn ond bydd hyn yn **parhau i gael ei fonitro**.

Mae merched a dynion yn cael eu talu'n gyfartal am wneud swyddi cyfatebol ar draws y Cyngor, gyda **gweithlu benywaidd yn bennaf (77.3% yn ferched, 22.7% yn ddynion)**, yn llenwi canran uchel o swyddi ar draws y pedwar chwarter cyflog. At hynny, mae ein bwllch cyflog rhwng y rhywiau yn sylweddol is na chyfartaledd cenedlaethol y DU.

Cyngor uchelgeisiol ac arloesol yn darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn

Gweithgareddau Allweddol

Yn dilyn **dadansoddiad manwl o'r systemau sydd ar gael a'r broses gaffael mae system gynllunio newydd bellach wedi'i sicrhau sy'n ein galluogi i gael presenoldeb ar y we lle gall y cyhoedd weld a gwneud sylwadau ar geisiadau cynllunio ar-lein. Gall cwsmeriaid hefyd drefnu apwyntiadau Rheoliadau Adeiladu ar-lein. Drwy gael presenoldeb ar y we, rydym yn gwella ein gwasanaethau cwsmeriaid a gallwn symleiddio prosesau'n fwy effeithiol.**

Mae datblygu dogfen Strategol a chynllun gweithredu yn cynorthwyo'r Cyngor i drosglwyddo i Ddull **Ailgartrefu Cyflym** Digartref. Mae Ailgartrefu Cyflym yn ddull cydnabyddedig sy'n sicrhau y gall unrhyw un sy'n profi digartrefedd symud i gartref sefydlog cyn gynted â phosibl, yn hytrach nag aros mewn llety dros dro am gyfnodau hir o amser.

Mae aelodau wedi bod yn ymwneud â safbwynt y cyngor ... mewn perthynas â Digartrefedd a'r Rhestr Aros Tai.

Mae **6,132 o gwsmeriaid** wedi cael cymorth wyneb yn wyneb yn ein **Hybiau Cymunedol** ar draws y fwrdeistref ers mis Ebrill 2022.

Isod mae ein hymholiadau mwyaf poblogaidd rydym yn eu derbyn o ddydd i ddydd mewn Hybiau:

Ymholiadau budd-daliadau	1005
Bathodynau Glas	937
Tocynnau Bws	402
Ymholiadau y Dreth Gyngor	616
Cymorth Costau Byw	1924
Cais Cronfa Cymorth Dewisol	134
Atgyfeiriadau Banc Bwyd	213
Talebau Banc Tanwydd	586
Ymholiadau tai	103
Gwastraff ac Ailgylchu	242

Hybiau Cymunedol Blaenau Gwent

Mae Hybiau Cymunedol Blaenau Gwent yn cynnig mynediad rhwydd i breswylwyr i wasanaethau mewn cymunedau lleol gan weithredu mas o lyfrgelloedd yng nghanol trefi.

Gwasanaethau sydd ar gael:

- Gwybodaeth a chyngor ar y Dreth Gyngor ac Ardrethi Annomestig.
- Gwybodaeth a chyngor ar fudd-daliadau yn cynnwys Credyd Cynhwysol, gostyngiad Treth Gyngor, prydau ysgol am ddim, grantiau dillad ysgol a gor-daliadau budd-dal.
- Gwneud cais am Fathodyn Glas.
- Archebu casgliad gwastraff swmpus, cael amserienni gwastraff/ailgylchu, trefnu ymweliad i safle HWRC ac archebu blychau ailgylchu newydd.
- Nôl bagiau gwastraff – yn cynnwys gwastraff cwin, gwastraff bwyd a gwastraff glanweithdra.
- Ceisiadau am wybodaeth ar lawer o wasanaethau eraill y Cyngor.
- Cynnig help ac arweiniad ar lawer o sefydliadau eraill.

Amserau Agor:

Lleoliad	Oriau Agor	Dyddiau
Llyfrgell Aberystwyth	9am - 5pm Mawrth, Iau a Gwener Ar gau: 1pm - 2pm 10am - 5pm Mercher Ar gau: 1pm - 2pm	Mawrth, Mercher, Iau a Gwener
Llyfrgell Brynmawr	9am - 5pm Ar gau: 1pm - 2pm	Llun, Mawrth, Iau a Gwener
Llyfrgell Glynabwy	9am - 5pm Ar gau: 1pm - 2pm	Llun, Mawrth, Iau a Gwener
Llyfrgell Treddegar	9am - 5pm Llun, Mawrth a Gwener Ar gau: 1pm - 2pm 10am - 5pm Mercher Ar gau: 1pm - 2pm	Llun, Mawrth, Mercher a Gwener
Llyfrgell Blaenau	9:30am - 5pm Ar gau: 1pm - 2pm	Llun
Llyfrgell Cwm	9:30am - 5pm Ar gau: 1pm - 2pm	Iau
Sefydliad Llanhilledd	10am - 5pm Ar gau: 1pm - 2pm	Mercher

I gael mwy o wybodaeth ewch i'ch Hyb Cymunedol lleol neu fonio 01495 311556. Gwefan: www.blaenau-gwent.gov.uk

Mae prosiect Dechrau'n Deg a grŵp 'Ti a Fi' wedi'u sefydlu a fydd yn hyrwyddo'r **Gymraeg** i famau a babanod. Pwrpas y prosiect yw rhoi **cyfle i genedlaethau iau chwarae a dysgu iaith newydd** cyn mynychu'r ysgol tra'n codi pwysigrwydd addysg blynyddoedd cynnar a'r Gymraeg.

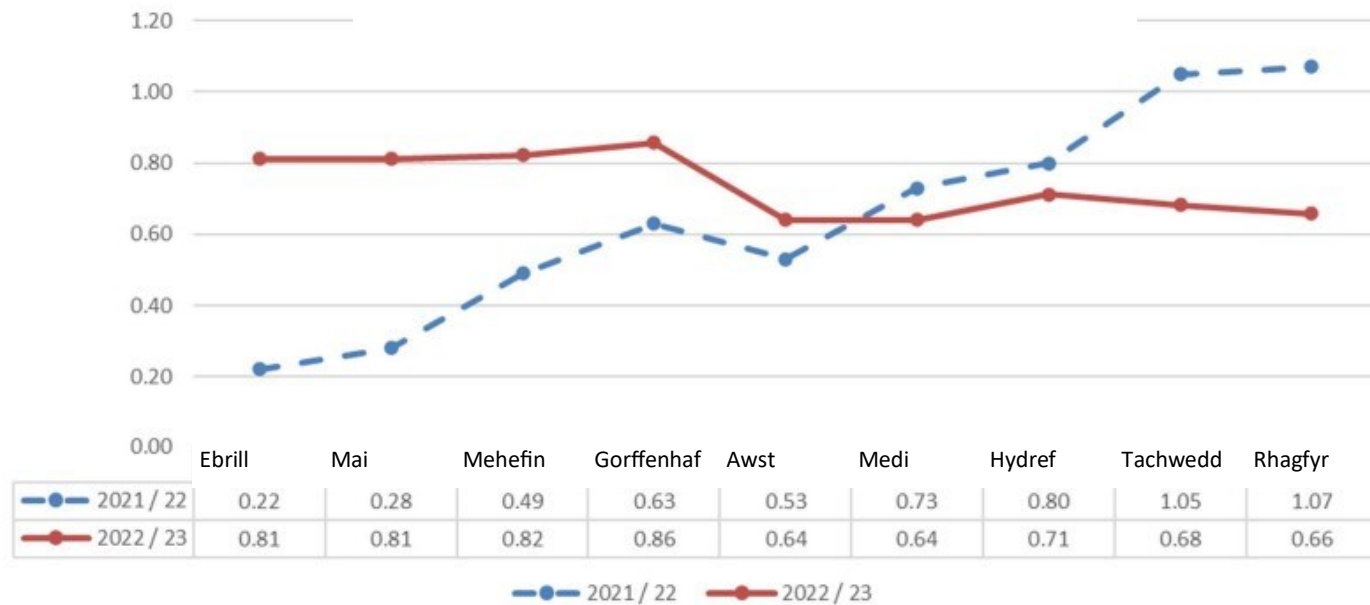
Cyngor uchelgeisiol ac arloesol yn darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn

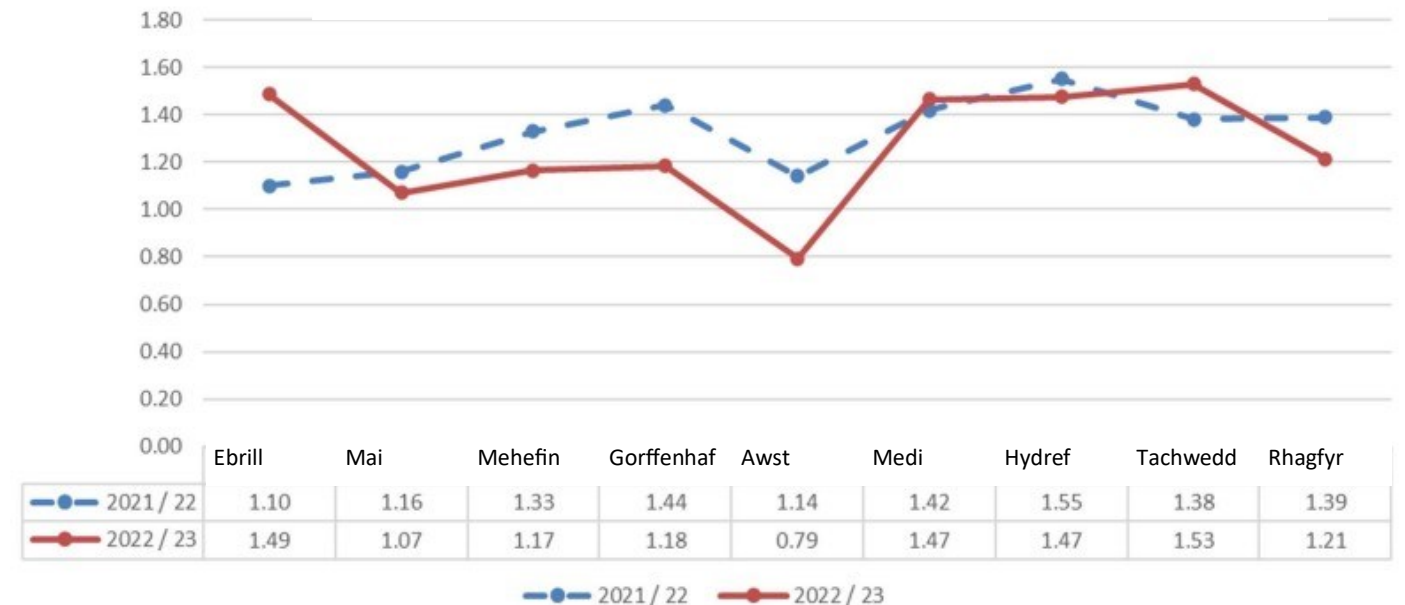
Mae absenoldebau salwch staff y Cyngor wedi codi o 11.67 yn 2020/21 i 16.74 yn 2021/22. Hyd yn oed wrth ddileu absenoldebau oherwydd COVID-19, cododd y ffigurau o 9.98 i 14.2, uwchlaw targed y cyngor o 10 diwrnod fesul aelod staff amser llawn. (FTE)
Ar chwarter 3 mae'r alldro cronol ar gyfer absenoldebau salwch staff y cyngor yn 11.98 (10.38 heb gynnwys absenoldebau oherwydd COVID-19) ymhell uwchlaw'r ffigur targed ar gyfer y cyfnod hwn o 7.50.

YSTADEGAU ABSENOLDEB MISOL FESUL CYFARWYDDIAETH

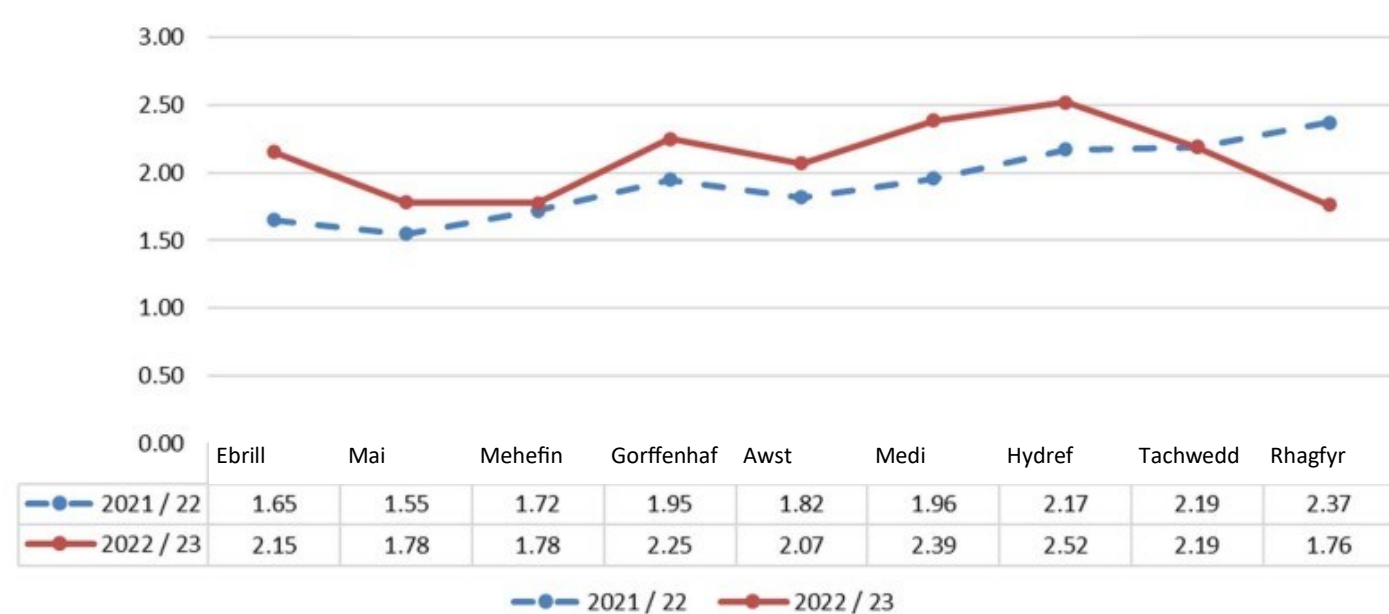
Cyfarwyddiaeth Gwasanaethau Corfforaethol

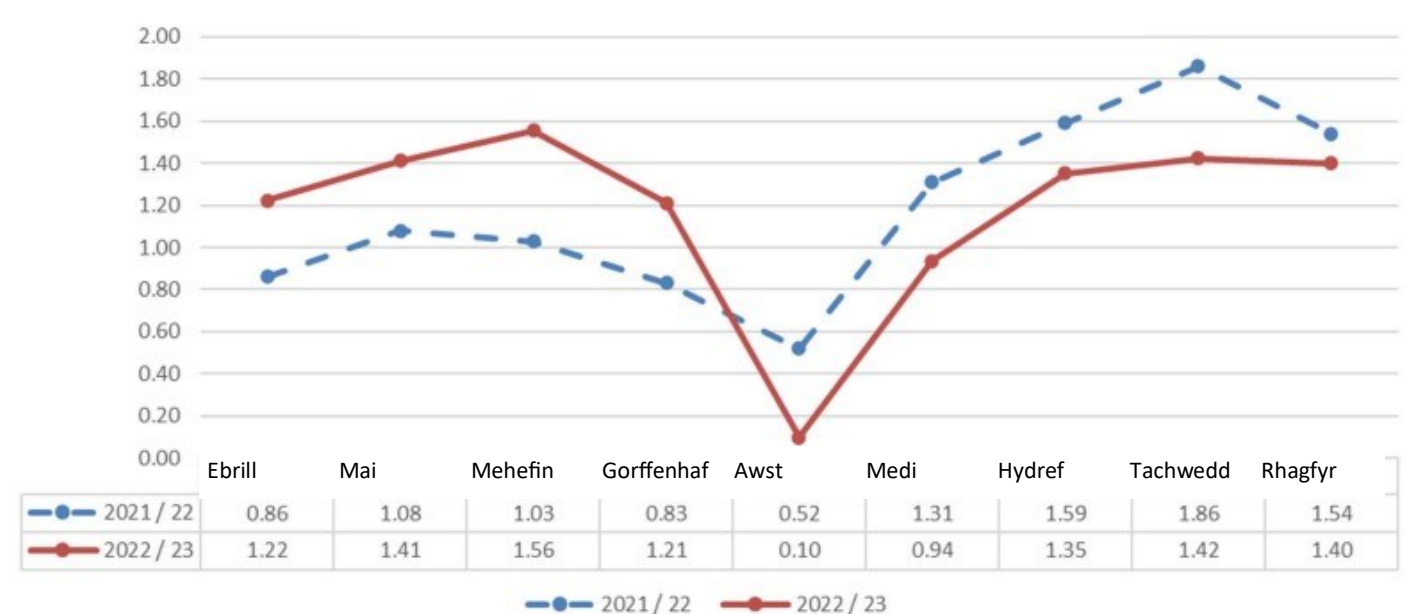
Cyfarwyddiaeth Adfywio a Gwasanaethau Cymunedol

Cyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol

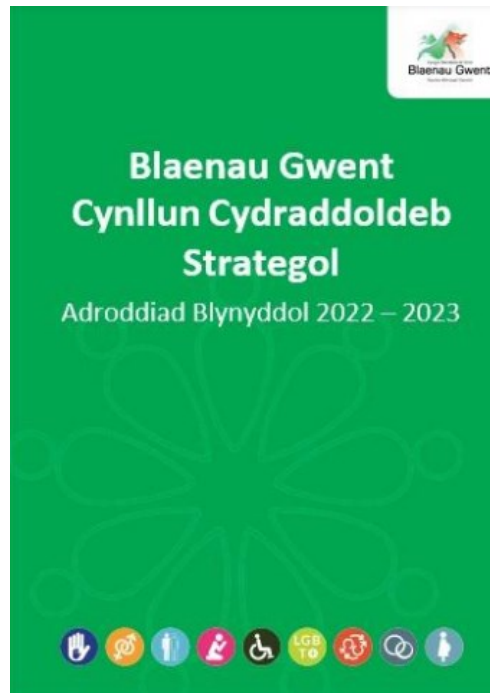

Cyfarwyddiaeth Addysg (gan gynnwys ysgolion)

Cyngor uchelgeisiol ac arloesol yn darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn

Mae ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol Blynyddol wedi'i gyhoeddi sy'n manylu ar y cynnydd tuag at gyflawni'r cynllun.

Gellir cyrchu hwn trwy'r ddolen ganlynol:

<https://www.blaenau-gwent.gov.uk/cy/cyngor/cydraddoldeb-a-r-gymraeg/cydraddoldeb-a-r-gymraeg/>

Mae'r Cyngor, ynghyd â'n partneriaid ar draws Gwent trwy ein Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, yn gweithio tuag at ddod yn **Ranbarth Marmot** sy'n ceisio **mynd i'r afael ag anghydraddoldebau a'u lleihau**, trwy egwyddorion Marmot i:

- Rhoi'r dechrau gorau mewn bywyd i bob plentyn
- Galluogi pob plentyn, person ifanc ac oedolyn i wneud y gorau o'u galluoedd a chael rheolaeth dros eu bywydau
- Creu cyflogaeth deg a gwaith da i bawb
- Sicrhau safon byw iach i bawb
- Creu a datblygu lleoedd a chymunedau iach a chynaliadwy
- Cryfhau rôl ac effaith atal afiechyd
- Mynd ar drywydd cynaliadwyedd amgylcheddol a thegwch iechyd gyda'i gilydd
- Creu cyflogaeth deg a gwaith da i bawb
- Mynd i'r afael â hiliaeth, gwahaniaethu, a'u canlyniadau

Cytunodd y Cyngor yn unfrydol i ddyfarnu Rhyddid y Fwrdeistref i Eva Clarke, yr anrhydedd uchaf y gall y Cyngor ei roi. Ganed Eva Clarke mewn gwersyll-garchar ac roedd yn un o ddim ond tri o fabanod a oroesodd. Eva hefyd yw'r fenyw gyntaf i dderbyn Rhyddid y Fwrdeistref ym Mlaenau Gwent.

Mae Eva wedi gweithio mor galed dros y blynyddoedd i sicrhau bod storïau'r goroeswyr hynny wedi'u hadrodd, gan sicrhau bod eu hatgofion yn parhau ac nad yw'r hyn a ddirodded byth yn cael ei anghofio. Mae gan Eva gysylltiadau cryf â De Cymru, a Blaenau Gwent yn arbennig. Cynhaliwyd y seremoni wobrwyo ym mis Mawrth 2023.

Hyfforddiant i Aelodau Etholedig - Mae'r flwyddyn adrodd hon yn cyd-daro â Chyngor newydd yn dilyn yr etholiad lleol a gynhaliwyd ym mis Mai 2022. I gefnogi'r holl aelodau etholedig, y rhai newydd a'r rhai sy'n dychwelyd, sefydlwyd **Rhaglen Gynefino i Aelodau**. Roedd un o'r cyrsiau craidd ar Gydraddoldeb ac Amrywiaeth. Cyd-gyflwynwyd yr hyfforddiant gan gwmni arbenigol cydraddoldeb ac amrywiaeth, Red Shiny Apple, a chynrychiolydd o Cymorth i Ddiroddedwyr. Roedd yr hyfforddiant yn canolbwyntio ar roi dealltwriaeth i aelodau etholedig o'r cyfrifoldebau cyfreithiol mewn perthynas â Chydraddoldeb a'r Gymraeg. Roedd yn rhoi trosolwg o bolisiau cydraddoldeb ac amrywiaeth y Cyngor sy'n hyrwyddo ein hymrwymadau i Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (er enghraifft, yr Asesiad Effaith Integredig). Roedd y sesiwn hefyd yn canolbwyntio'n benodol ar droseddau casineb a materion cydraddoldeb i bobl â nodweddion gwarchoddedig. Rydym hefyd yn annog ein haelodau etholedig i ystyried yr e-fodiwlau sydd ar gael ar-lein a ddatblygwyd gan CLILC i'w cefnogi ymhellach i ddeall eu dyletswyddau.

Cyngor uchelgeisiol ac arloesol yn darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn

Mae cynnydd yn parhau i gael ei wneud gyda phartneriaid mewnol ac allanol i gynnwys **arloesedd digidol** yn y modd yr ydym yn cynllunio ac yn darparu gwasanaethau. Erys y ffocws ar adeiladu gwasanaethau o amgylch y defnyddiwr. Mae'r sefydliad bellach yn archwilio sut y gall atebion digidol fod yn rhan o hynny, er budd trigolion a'r sefydliad. Mae'r gwaith hwn yn cefnogi'r **ymrwymiad i ddatgarboneiddio** yn ogystal â'r potensial ar gyfer osgoi costau neu sicrhau arbedion effeithlonrwydd. Mae partneriaid a **phrosiectau allanol yn cynnwys cronfa trawsnewid digidol WLGA, lle mae Blaenau Gwent yn arwain ar brosiect sy'n edrych ar sut mae pobl yn cael mynediad at ein gwasanaethau a sut y gallwn wella**, yn ogystal â bod yn rhan o nifer o brosiectau ar y rhaglen. Ffocws allweddol y maes gwaith hwn yw deall y rhwystrau i gyfranogiad digidol yn ein cymunedau a datblygu cymorth i'r rhai sy'n dymuno gwella eu sgiliau digidol.

Cynhaliwyd adolygiad allanol o brofiad a mynediad cwsmeriaid a chyflwynir y canfyddiadau ar ddiwedd y flwyddyn. Bydd hyn yn llywio dull y sefydliad a'r strategaeth gwasanaethau cwsmeriaid. Roedd y gwaith yn cynnwys mapio taith y cwsmer wrth iddynt ddefnyddio gwasanaethau'r cyngor, rhyngweithio â sampl o drigolion a oedd wedi defnyddio gwasanaethau'r cyngor yn ddiweddar, a chyfarfodydd â staff gan gynnwys yn yr hybiau cymunedol i weld sut mae trefniadau'n gweithio'n ymarferol.

Mae'r Gyllideb ar gyfer 2023/24 wedi'i chytuno yn dilyn ymgysylltu eang â phreswylwyr ar syniadau arbedion a blaenoriaethau gwariant.

Roedd y Cyngor wedi rhybuddio yn gynharach am benderfyniadau anodd ynghylch gwasanaethau yn dilyn ei setliad ariannol gan Lywodraeth Cymru, sydd, ar 6.5%, yn sylweddol is na chynnydd Cymru gyfan o 7.9%. Fel pob sefydliad, mae'r Cyngor yn wynebu rhywfaint o bwysau ariannol sydd wedi cael cyhoeddusrwydd da, er gwaethaf cynnydd yn y cyllid gan Lywodraeth Cymru i bron i £140 miliwn. Mae'r pwysau hyn yn cynnwys y pandemig byd-eang, pwysau costau, chwyddiant cynyddol, costau ynni a thanwydd cynyddol a gofynion gofal cymdeithasol.

O ganlyniad, y bwlch ariannu ar gyfer Cyllideb y flwyddyn nesaf yw £6.6 miliwn. Dywedodd Arweinydd y Cyngor, y Cynghorydd Steve Thomas, fod cynghorwyr wedi gwrando ar bryderon trigolion ac wedi ystyried cynigion arbedion wrth baratoi i drafod a gosod cyllideb y Cyngor.

Cytunwyd yn y cyfarfod ar ystod o arbedion, arbedion effeithlonrwydd a phrosiectau cynhyrchu incwm gwerth ychydig dros £3miliwn i gau'r bwlch yn y gyllideb, yn ogystal â thynnu £4.3 miliwn o gronfeydd wrth gefn. Cafodd nifer o gynigion a fyddai wedi effeithio ar wasanaethau rheng flaen sy'n cael eu gwerthfawrogi gan drigolion eu gwrthod gan gynghorwyr.

Mae ysgolion yn y fwrdeistref i dderbyn cynnydd o 4.2% yn eu cyllid ar ôl i gynghorwyr bleidleisio i gynyddu hyn er mwyn cymryd i ystyriaeth y pwysau cost y maent yn ei wynebu wrth iddynt adfer ar ôl y pandemig.

Cytunwyd hefyd ar gynnydd o 3.45% yn y Dreth Gyngor.

Mae bylchau cyllidebol sylweddol yn parhau i fod angen sylw yn ystod y flwyddyn wrth baratoi ar gyfer 2024/25 ymlaen.

Cyngor uchelgeisiol ac arloesol yn darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn

Mae cronfeydd wrth gefn yr Awdurdod wedi gwella dros y blynyddoedd diwethaf.

Er mwyn mantoli cyllideb 2023/2024, mae angen tyniad net o'r cronfeydd wrth gefn o £4.3M. Bydd dibynnu ar y defnydd o gronfeydd wrth gefn i fantoli'r gyllideb yn y blynyddoedd i ddod yn effeithio ar gynaliadwyedd ariannol y Cyngor. I liniaru hyn ymhellach, bydd adolygiadau busnes strategol yn cael eu datblygu a'u gweithredu i gefnogi cyllideb gytbwys wrth symud ymlaen. Bydd y defnydd o gronfeydd wrth gefn yn cael ei fonitro a'i adolygu yn ystod y flwyddyn ariannol er mwyn sicrhau eu bod yn cael eu cynnal fel lefel gynaliadwy yn y tymor canolig.

Cytunwyd ar y cynigion arbedion canlynol:

- Strategaeth Twf – Tai - £150,000.
- Adolygiad o Ffioedd a Thaliadau ar gyfer gwasanaethau cynhyrchu incwm ar draws y Cyngor - £100,000.
- Gostyngiad yn y Gronfa Trawsnewid - £270,995.
- [Dileu Cyllideb Masnachol a Rheoli Contractau - £271,000.](#)
- Dileu Cyllideb Costau Pensiwn Ychwanegol - Ymddiriedolaeth Hamdden Aneurin - £152,000.
- Gwariant Trydydd Parti (Sefydlu Tîm Prynu Proffesiynol) - £396,550.
- Adolygiad o Deleffoni - £48,000.
- [Adolygiad o System Rheoli a Chadw Dogfennau Electronig \(EDRM\) - £104,000.](#)
- Tâl Aelodau – £50,000.
- Cynhyrchu Incwm Swyddfeydd Cyffredinol - £60,000.
- Grantiau Aelodau (Ardoll Arbennig) £8,910.
- Atal ac Ymyrraeth Gynnar - Sefydlu Tîm MYST - Cynllun Buddsoddi i Arbed - £416,000.
- Gostyngiad yn y Gyllideb Ffioedd Cyfreithiol (Gwasanaethau Cymdeithasol Plant) - £175,000.
- Defnydd o'r Grant Plant a Chymunedau - £21,025.
- [Adolygu Capasiti Rheolwr Darparwr \(Byw â Chymorth ac Augusta / Opsiynau Cymunedol\) - £25,000.](#)
- Gostyngiad mewn Opsiynau Cymunedol (canolfannau gwasanaethau dydd) - £143,170.
- Gostyngiad mewn Cludiant i Opsiynau Cymunedol - £58,200.
- Cau Cyswllt Mecanyddol - £41,000.
- Incwm Adfywio – £30,000.
- Cael gwared ar Ddarpariaeth Bagiau Gwastraff Cŵn - £14,596.
- [Symud i Gasgliad Bob Bythefnos ar gyfer Gwastraff Gwyrdd - £75,000.](#)
- Unedau Diwydiannol - £100,000.
- Adolygiad o Gontractau CLG - £20,000.
- Adolygiad o Adeiladau Gweithredol - £250,000.
- Gweithgarwch Masnachol a Buddsoddiad - £50,000.

Cyfanswm y cynigion uchod oedd £3.03m.

Cynnydd o 3.45% yn y Dreth Gyngor. Cyfanswm y defnydd o gronfeydd wrth gefn fyddai **£4.3m.**

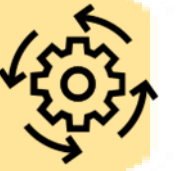
Ni chytunwyd ar y cynigion cyllidebol a ganlyn:

- Adolygiad Gwasanaeth Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol.
- Ffi Rheoli Ymddiriedolaeth Hamdden Aneurin – Adolygiad o Ddarpariaeth Gwasanaeth.
- Symud i Gasgliad Sbwriel bob 4 Wythnos.
- Cau pob Man Chwarae.
- Gostyngiad yn y Ddarpariaeth Glanhau Strydoedd.
- Gostyngiad yn y Ddarpariaeth Goleuadau Stryd.
- Darpariaeth Toiledau Cyhoeddus - Tynnu Arian yn Ôl.
- Gwastraff - Cau / Cau'n Rhannol Ganolfannau Ailgylchu Gwastraff Domestig.
- Gwastraff - Gostyngiad mewn Rowndiau Ailgylchu.
- Cael gwared ar Hebryngwyr Croesfannau Ysgol.
- Dileu Arian Cyfatebol ynghylch: Gwasanaeth Bws â Chymhorthdal.
- Terfynu'r Gwasanaeth Triniaeth Rheoli Plâu.
- Rhoi'r gorau i Gefnogi Gorymdeithiau'r Cadoediad.
- Gostyngiad yn nifer y Wardeiniaid Gorfodi.
- Cynhyrchu Incwm - Cwrt Mytton.
- Capiu Pecynnau Cost Uchel Gofal Cartref Cymunedol.
- Cau Byngalo Byw â Chymorth – Lleihau o 4 i 3.
- Cynhyrchu Incwm - Pwll Hydrotherapi (Bert Denning).
- Allanoli / Cau Cwrt Mytton.
- Adolygiad o Wasanaeth Gofal Cartref Mewnol ac Allanoli Gofal Ychwanegol Posibl.
- Cynigiodd Arweinydd y Cyngor gynnydd pellach o 4.2% yn y Gyllideb Ysgolion Unigol (CYU).

Astudiaeth Achos - Fel rhan o fod yn 'Gyngor uchelgeisiol ac arloesol sy'n darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn', fe wnaethom ymgysylltu â'r gymuned i gynllunio ein cyllideb a'n gwasanaethau

Mae Cyngor Blaenau Gwent, fel Cynghorau eraill, yn wynebu heriau ariannol eithafol wrth i'r Llywodraeth barhau i leihau faint o arian sy'n cael ei wario ar ein gwasanaethau cyhoeddus.

Mae ôl-ffeithiau pandemig COVID-19 a'r argyfwng ariannol o ganlyniad i'r rhyfel yn Wcráin wedi achosi "storm berffaith" o chwyddiant cynyddol, costau ynni a phrisiau materol sydd wedi effeithio ar sut rydyn ni'n darparu ein gwasanaethau i'r cyhoedd. Ar yr un pryd, mae Llywodraeth y DU yn parhau i wneud lleihau'r ddyled genedlaethol yn flaenoriaeth gyda pholisïau gwario llym ar waith.

Ni chyflawnodd yr Adolygiad Gwariant diweddaraf ar gyfer 2023-24 ar gyfer Cymru. Hefyd, mae cynnydd sylweddol mewn costau ar gyfer dyfarniadau cyflog, a mwy o alw ar feysydd gwasanaeth megis gofal cymdeithasol, digartrefedd, anghenion dysgu ychwanegol a chludiant o'r cartref i'r ysgol.

Er mwyn ateb yr heriau hyn, rhaid inni feddwl am y ffordd yr ydym yn darparu gwasanaethau i wneud arbedion, a sut y gallwn gynhyrchu incwm. Gall hyn olygu ein bod yn gorfod lleihau, newid neu atal rhai gwasanaethau neu edrych ar fodelau darparu amgen.

Rhoddodd ein rhaglen ymgysylltu gyfle i bobl rannu eu barn i'n helpu i gynllunio ein cyllideb a'n gwasanaethau o fis Ebrill 2023 tan fis Mawrth 2024 a thu hwnt. Roedd y rhaglen yn cynnwys nifer o ddigwyddiadau cyhoeddus, arolygon a ffyrdd eraill o ymgysylltu â phobl i helpu i lunio'r prosesau gwneud penderfyniadau.

Dychwelwyd cyfanswm o **3,736 o holiaduron dilys** sy'n cyfateb i dros **5.5% o boblogaeth yr ardal.**

Dyma'r lefel ymateb uchaf o bell ffordd a welwyd i arolwg ymgysylltu â'r gyllideb a gynhaliwyd gan y Cyngor (nid yw lefelau ymateb blaenorol erioed wedi bod yn uwch na 600).

Nododd mwyafrif yr ymatebwyr y dylid **blaenoriaethu'r gwasanaethau canlynol:**

Gwasanaethau amgylcheddol megis ailgylchu a glanhau gwastraff

30%

Ysgolion

46%

31%

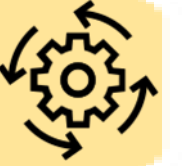
33%

Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer oedolion bregus a'r henoed

Gwasanaethau Cymdeithasol i blant

Astudiaeth Achos - Fel rhan o fod yn 'gyngor uchelgeisiol ac arloesol sy'n darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn', mae Blaenau Gwent yn cefnogi Diwrnod Hawliau'r Gymraeg

Ar Ddiwrnod Hawliau'r Gymraeg ym mis Rhagfyr 2022, anogodd Cyngor Blaenau Gwent, ynghyd â Chomisiynydd y Gymraeg, bobl ifanc Cymru i sicrhau eu bod yn ymwybodol o'u hawliau ac i gofio defnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau bob dydd.

Cynhelir y digwyddiad blynyddol hwn ar y dyddiad y daeth Mesur y Gymraeg i rym dros ddegawd yn ôl.

Pobl ifanc oedd ffocws yr ymgyrch eleni ac roedd hynny'n gwbl briodol yn ôl Dirprwy Gomisiynydd y Gymraeg, Gwenith Price:

"Gellir ei gweld fel ystrydeb ond ein pobl ifanc yw ein dyfodol ac mae angen i ni sicrhau eu bod yn chwarae rhan flaenllaw wrth warchod a defnyddio'r iaith yn eu bywydau bob dydd.

"Yn fy adroddiad sicrwydd diweddaraf, nodwyd bod llawer yn teimlo bod y cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn gyson wedi cynyddu ond bod angen i sefydliadau wella'r ffordd y maent yn hwyluso a gwarantu gwasanaethau Cymraeg.

"Yn yr un ffordd mae angen i ni ddefnyddio a mynnu ein hawliau ac mae'n wych gweld ein pobl ifanc yn arwain y ffordd. Mae'r diwrnod hwn yn caniatáu i ni nid yn unig amlygu'r hawliau, ond i dynnu sylw at yr angen i'w defnyddio trwy gydol y flwyddyn."

"Fel myfyriwr prifysgol rydw i wedi gweld newid cadarnhaol yn y ffordd mae'r Brifysgol yn delio â'r Gymraeg ac mae angen i ni nawr adeiladu ar y platfform hwnnw ar gyfer y dyfodol".

Seren arall yr ymgyrch yw Elen Madrun Llewelyn-Evans, myfyrwraig 17 oed yn Ysgol Gyfun Penweddig, Aberystwyth:

"Mae'n dda gwybod bod lleisiau pobl ifanc yn cael eu clywed a bod rhywun yn gwrandao arnyn nhw, gan ein bod ni'n pryderu am y dyfodol mewn cymaint o wahanol feysydd. Wedi'r cyfan, ein dyfodol ni yw'r hyn sy'n cael ei drafod."

"Roedd yn wych bod yn rhan o wneud y ffilm hon a gobeithio y caiff yr effaith angenrheidiol wrth i ni barhau i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg ym mhob agwedd o'n bywydau."

SUT MAE LLAIS DEFNYDDWYR GWASANAETHAU WEDI HYSBYSU CYFLENWI GWASANAETHAU

Cyngor uchelgeisiol ac arloesol yn darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn

Mae cyllidebu cyfranogol yn broses ddemocrataidd sy'n galluogi pobl leol i gael pŵer uniongyrchol i wneud penderfyniadau ynghylch sut y caiff cyllidebau cyhoeddus eu gwario. Nod trofwaol Cyllidebu Cyfranogol yw cynyddu cyfranogiad cymunedol mewn penderfyniadau sy'n effeithio ar eu bywydau a galluogi penderfyniadau gwariant sy'n adlewyrchu anghenion lleol yn well ac yn mynd i'r afael ag annhegwch.

Ym mis Tachwedd 22, cefnogodd Blaenau Gwent Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwent i gyflawni ei ail raglen cyllidebu cyfranogol, Llais y Gymuned, Dewis y Gymuned.

Bu **16** o grwpiau cymunedol yn llwyddiannus yn sgil pleidlais gan y cyhoedd i dderbyn arian i gyflawni prosiectau llesiant lleol (cyfanswm o **£127,527**) mewn digwyddiad cymunedol a gynhaliwyd yn Theatr Beaufort, Glynebwy.

Drwy gydol y broses mae'r gymuned wedi bod yn rhan o gynllunio a datblygu'r digwyddiad cyllidebu cyfranogol. Rhoddwyd hyfforddiant i aelodau'r grŵp a chymerasant ran mewn cyfres o sesiynau cyflwyno â chymorth i lunio'r rhaglen, gwahodd cynigwyr i wneud cais am gyllid, barnu a yw ceisiadau'n bodloni'r meini prawf penodol, a chynllunio'r diwrnod penderfynu lle bydd y gymuned ehangach yn cael ei gwahodd i bleidleisio.

Darperir diweddariadau rheolaidd ar sut mae grwpiau yn gweithredu eu prosiectau yn llwyddiannus o'r arian a dderbyniwyd yma:

[Llais y Gymuned, Dewis y Gymuned Blaenau Gwent | Facebook](#)

RHEOLI EIN PERFFORMIAD A'R HYN A DDYWEDODD EIN RHEOLEIDDWYR WRTHYM NI

Mae'r Cyngor yn destun nifer o archwiliadau mewnol ac allanol ac adolygiadau rheoleiddio bob blwyddyn. Gwneir y rhain i sicrhau bod y Cyngor yn darparu gwerth am arian, bod gwasanaethau'n cael eu rhedeg yn effeithlon ac yn effeithiol, a bod gwasanaethau gwell yn cael eu darparu. Mae **Archwilio Cymru** wedi cwblhau nifer o adroddiadau yn ddiweddar. Mae pob un o'r adroddiadau hyn wedi cynnwys cynigion ar gyfer gwella. Bydd y Cyngor nawr yn gweithio i roi'r cynigion hyn ar waith.

Adroddiadau Cyfredol:

- Adolygiad Sicrwydd ac Asesu Risg – dau gynnig ar gyfer gwella
- Dilyniant Diogelu Corfforaethol - dau gynnig ar gyfer gwella
- Mentrau Cymdeithasol 'Cyfle a Gollwyd' – tri chynnig ar gyfer gwella
- O'r Gwanwyn Ymlaen - chwe chynnig ar gyfer gwella
- 'Amser am Newid' Tlodi yng Nghymru – un cynnig ar gyfer gwella
- 'Gyda'n Gilydd fe Allwn ni' Cydnerthedd a Hunanddibyniaeth Cymunedau – dau gynnig ar gyfer gwella

Fel gyda phob cynnig ar gyfer gwella a dderbynnir gan archwilydd, bydd y Cyngor yn nodi swyddog neu grŵp arweiniol a fydd yn gweithio i symud y cynigion ar gyfer gwella yn eu blaenau. Yna mae monitro rheolaidd yn digwydd o fewn y cynllun busnes perthnasol.

Mae'r holl adroddiadau archwilio yn cael eu cymryd drwy'r broses ddemocrataidd a'u hadrodd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

Adroddiadau Archwilio Cymru ar waith o hyd:

- Archwilio Gosod Amcanion Llesiant
- Prosiect Gofal Heb ei Drefnu
- Adolygu'r Gwasanaeth Cynllunio
- Diogelwch Adeiladau
- Safleoedd Tir Llwyd
- Larymau Tân Ffug
- Adolygiad o'r Strategaeth Ddigidol
- Defnyddio Gwybodaeth Perfformiad – Safbwynt Defnyddwyr Gwasanaeth a Chanlyniadau

Disgwylir canlyniad pob un o'r adroddiadau a enwir uchod o fewn 2023/24.

AROLYGIAETH GOFAL CYMRU - Drwy gydol 2022/23, ni chynhaliodd Adran Gwasanaethau Cymdeithasol Blaenau Gwent arolygiad Awdurdod Lleol gan Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC). Fodd bynnag, derbyniwyd astudiaeth genedlaethol, a gynhaliwyd ar draws yr holl awdurdodau lleol ac lechyd, ar yr Adolygiad Cenedlaethol o'r defnydd o Drefniadau Diogelu rhag Colli Rhyddid (DoLS) yng Nghymru 2021-22. Mae'r adroddiad llawn i'w weld yma: <https://www.careinspectorate.wales/sites/default/files/2023-02/230207-dols-2021-22-en.pdf>

Mae Gwasanaethau Plant ar draws Cymru ar hyn o bryd yn casglu gwybodaeth ar gyfer adolygiad AGC ar Adolygiad Cyflym Amddiffyn Plant (CPRR), a disgwylir y canlyniad yn 2023/24. Pwrpas yr adolygiad yw deall i ba raddau y mae strwythurau a phrosesau presennol yng Nghymru yn sicrhau bod plant sydd angen gofal, cymorth ac amddiffyniad yn cael eu gosod yn briodol ar y Gofrestr Amddiffyn Plant a'u tynnu oddi arni pan fo tystiolaeth ddigonol yn dangos ei bod yn ddiogel i wneud hynny.

ESTYN - Ar ddiwedd 2022, roedd Cyngor Blaenau Gwent yn destun arolygiad Estyn a'r tri maes arolygu oedd Deilliannau, Gwasanaethau Addysg a Darpariaeth ac Arweinyddiaeth a Rheolaeth.

Gallwch ddarllen adroddiad Estyn yn llawn [yma](#).

Archwilio Cymru
Audit Wales

Arolygiaeth Gofal
Cymru
Care Inspectorate
Wales

RHEOLI EIN PERFFORMIAD A'R HYN A DDYWEDODD EIN RHEOLEIDDWYR WRTHYM (parhad)

Cyflwynwyd y Datganiad Cyfrifon Drafft ar gyfer 2021/2022 i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 16 Tachwedd 2022. Fel yr adroddwyd bryd hynny, roedd y prif reswm dros oedi wrth gyflwyno yn ymwneud â datrys y mater sylweddol a nodwyd gan Archwilio Cymru.

Yn eu hadroddiad ar yr archwiliad o gyfrifon ar gyfer 2020/2021 nododd Archwilio Cymru faterion mewn perthynas â gwallau a nodwyd yn y Gofrestr Asedau Sefydlog a arweiniodd at gamddatganiad yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf a'r Gronfa Ailbriso Wrth Gefn. O ystyried hynny, mae Archwilio Cymru wedi nodi bod tebygolrwydd uchel i'r cyfrifon dderbyn barn amodol. Byddai hyn yn cael effaith andwyol ar enw da'r Cyngor o ran dangos bod trefniadau llywodraethu priodol ar waith i reoli'r broses o adrodd ar ei faterion ariannol strategol. Fodd bynnag, er mwyn cwblhau'r archwiliad o Gyfrifon 2021/2022, gallai'r Cyngor dderbyn amodau'r cyfrifon hyn ar y ddealltwriaeth bod achosion yr amod hwn yn cael eu hunioni ar gyfer blwyddyn ariannol 2022/2023, h.y. bod rhaglen ailbriso ac ail-godi asedau yn cael ei weithredu.

Gan nad yw'n bosibl cynnal ac adolygu ailbriso asedau yn fewnol yn unol â gofynion RICS, bydd yn ofynnol i briswyr allanol ddarparu'r gwasanaeth hwn. Mae angen prisiau hefyd ar gyfer caffael yswiriant, a byddai absenoldeb yn risg sylweddol i asedau gwerth uchel.

Dros amser mae'n bosibl y bydd gwerth asedau'n cael ei gam-ddatgan yn sylweddol, er enghraifft yn ystod cyfnodau o newid cyflym mewn prisiau. Er mwyn lleihau'r potensial ar gyfer y math hwn o gamddatganiad, bydd rhaglen dreigl y Cyngor o ailbriso yn cael ei rhoi ar waith dros gyfnod o 3 blynedd yn lle 5 mlynedd.

Mae ymarfer caffael yn cael ei gynnal i gomisiynu priswyr allanol i ddarparu'r wybodaeth ofynnol am asedau, gan gynnwys ailbriso at ddibenion cyfrifyddu ariannol ac yswiriant, ochr yn ochr ag adolygiad blynyddol o oes asedau.

Mae'r Cyngor yn aros am gadarnhad gan Archwilio Cymru bod amodi Cyfrifon 2021/2022 gyda chywiriad priodol yn 2022/2023 yn gam gweithredu derbyniol. Os cytunir ar hyn, gall yr archwiliad ariannol ailddechrau er mwyn cwblhau'r gwaith sydd ei angen mewn perthynas ag Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Gallai'r gwaith gan Archwilio Cymru a'r Cyngor i gwblhau Cyfrifon 2021/2022 ynghyd â'r amserlenni gofynnol ar gyfer y broses ailbriso gael effaith ganlyniadol ar gynhyrchu'r Datganiad Cyfrifon ar gyfer 2022/2023.

Archwilio Cymru
Audit Wales

Arolygiaeth Gofal
Cymru
Care Inspectorate
Wales

MANAGING OUR RISKS

<p>Cyfeirnod Risg: CRR1 Disgrifiad o'r Risg: Methu â chyflawni a chynnal y newidiadau sydd eu hangen i sicrhau bod gwasanaethau hanfodol yn cael eu blaenoriaethu o fewn y cyfyngiadau ariannol a wynebir gan y Cyngor. Perchennog Risg: Tîm Arwain Corfforaethol / Prif Weithredwr Dros Dro Deilydd portffolio: Y Cynghorydd Steve Thomas Diweddarwr Risg: Prif Swyddog Adnoddau / Prif Swyddog Cwsmeriaid a Masnachol</p>	
Diweddariad Cynnydd	Sgôr Risg Gweddilliol
<p>Arweiniodd yr Argyfwng Costau Byw at bwysau sylweddol ar gyfer 2022/23 a disgwylir iddo barhau i 2023/24, 2024/25. Yn ystod y flwyddyn mae dyfarniadau cyflog llywodraeth leol yn fwy na 6% ar gyfartaledd a chwyddiant yn 10% a disgwylir iddynt godi a pheidio â dod i lawr yn gyflym. Ni ddisgwylir i setliad Llywodraeth Cymru fod lle y mae angen iddo fod.</p> <p>Os na fydd y Cyngor yn defnyddio dulliau amgen o ddarparu gwasanaethau a dulliau eraill o liniaru effaith pwysau ariannol a heriau galwadau, y canlyniad fydd gostyngiadau mewn gwasanaethau sy'n effeithio'n sylweddol ar eu hargaeledd a'u hansawdd. Bydd angen prosiectau newid trawsnewidiol sy'n adlewyrchu'r uchelgeisiau yn y Cynllun Corfforaethol newydd yn ogystal â mynd i'r afael â'r pwysau ariannol sy'n gysylltiedig â galwadau a disgwyliadau cynyddol am wasanaethau. Bydd heriau'n gysylltiedig â datblygu'r sgiliau a'r gallu newydd sydd eu hangen i reoli newid sylweddol ar adeg pan fo adnoddau'n lleihau a defnyddio dulliau sy'n gysyniadau cymharol newydd i'r Cyngor.</p> <p>Mae cynigion Pontio'r Bwlch yn cael eu datblygu ar gyfer 2023/24 ymlaen. Mae gan y Cyngor hanes da o gyflawni ond mae'r rhain yn amseroedd digynsail ac wrth wynebu'r heriau, mae angen i'r Cyngor sicrhau bod ei drefniadau llywodraethu ar gyfer achosion busnes / cynigion arbedion yn gadarn. Bydd adroddiadau rheolaidd ar gyflawni Pontio'r Bwlch a datblygiad achosion busnes newydd / cynigion arbedion yn cael eu trosglwyddo i'r Tîm Arwain Corfforaethol ac Aelodau.</p> <p>Cymeradwywyd Cyllideb 2023/24 ar 23 Chwefror 2023. Fel rhan o'r gyllideb, cytunodd yr Aelodau ar Adolygiadau Busnes Strategol o £3m a £4.26m o ddefnydd o gronfeydd wrth gefn i ariannu'r gyllideb gymeradwy. Cyflwynwyd awgrymiadau cychwynnol i aelodau hefyd ar gyfer cyfleoedd Masnachol a chynigion buddsoddi ar gyfer dilyniant yn 2023/24 ymlaen. Datblygir achosion busnes ar gyfer y cynigion hyn a'u herio'n adeiladol gan dimau amlddisgyblaethol o bob rhan o'r Cyngor (efallai y bydd angen arbenigedd allanol hefyd mewn rhai achosion). Er mwyn datblygu capasiti a gallu yn y maes hwn, cyflwynodd CIPFA 2 sesiwn hyfforddi bach 'achos busnes gwell' ar 29 Mawrth 2023 a fynychwyd gan 36 aelod o staff o bob rhan o'r Cyngor.</p> <p>Mae gwaith yn mynd rhagddo i wreiddio ymhellach uchelgeisiau masnachol a busnes y Cyngor. Mae swyddogion wedi cynnal adolygiad canol tymor o'r Strategaeth Fasnachol, a fydd yn cael ei gyflwyno i'r Bwrdd Comisiynu Masnachol Strategol ar 27 Mawrth 2023. Mae grŵp swyddogion wedi'i sefydlu i ddatblygu cyfleoedd masnachol a busnes (BaCON). Cytunwyd ar Gylch Gorchwyl a chynhaliwyd cyfarfod cychwynnol ar 1 Mawrth 2023. Mae swyddogion wedi ymgysylltu â SOLACE a CIPFA i ddatblygu fframwaith masnachol i gefnogi datblygiad achosion busnes prosiect penodol.</p> <p>Fel yn Chwarter 4, cynyddwyd y sgôr risg i Critigol.</p>	Critigol

RHEOLI AIN RISGIAU (parhau)

<p>Cyfeirnod Risg: CRR2</p> <p>Disgrifiad o'r Risg: Methiant i sicrhau bod trefniadau TGCh y Cyngor yn rhoi sicrwydd o ran ymarferoldeb gweithredol a diogelwch data ac yn galluogi'r newid trawsnewidiol digidol angenrheidiol.</p> <p>Perchennog Risg: Tîm Arwain Corfforaethol / Prif Swyddog Cwsmeriaid a Masnachol</p> <p>Aelod Portffolio: Y Cyngorydd Steve Thomas</p> <p>Diweddarwr Risg: Bwrdd Digidol / Swyddog Diogelwch Gwybodaeth (SRS)</p>		
<p>Diweddariad Cynnydd</p>		<p>Sgôr Risg Gweddilliol</p>
<p>Risg newydd ar gyfer 2022 2023.</p> <p>Mae'r risg hon yn cael ei hail-uwchgyfeirio i'r Gofrestr Risg Gorfforaethol i adlewyrchu'r risg sy'n deillio o ddibyniaeth y Cyngor ar TGCh am barhad gwasanaeth, pwysigrwydd TGCh wrth drawsnewid gwasanaethau a'r risg o ymosodiadau seiber.</p> <p>Yn ystod 2022, darparodd Archwilio Cymru ganfyddiadau astudiaeth genedlaethol o Gydnerthedd Seiber i Gynghorau. I roi sicrwydd, rhoddodd y Prif Swyddog Diogelwch Gwybodaeth drosolwg o drefniadau'r Cyngor i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.</p> <p>Fel rhan o ddull cynlluniedig o godi ymwybyddiaeth o bwysigrwydd Diogelwch Gwybodaeth a Diogelu Data (yn ogystal ag amlygu cyfrifoldebau unigol) mae nifer o ddigwyddiadau ar-lein wedi'u cynnal drwy gydol y flwyddyn dan arweiniad y Swyddog Diogelu Data a'r Prif Swyddog Diogelwch Gwybodaeth. Arweiniodd y rhain at gynnal ymarfer gwe-rwydo, roedd canlyniadau Blaenau Gwent yn galonogol iawn.</p> <p>Mae cynnydd yn parhau i gael ei wneud gyda phartneriaid mewnol ac allanol i leoli ac adeiladu arloesedd digidol yn y modd yr ydym yn cynllunio ac yn darparu gwasanaethau. Mae'r ffocws yn parhau i adeiladu gwasanaethau o amgylch y defnyddiwr, mae'r sefydliad bellach yn archwilio sut y gall atebion digidol fod yn rhan o hynny, er budd preswylwyr a'r sefydliad.</p> <p>Rhannwyd datganiad sefyllfa yn erbyn yr amcanion a nodir yn yr Achos Busnes ar y Gwasanaeth Rhannu Adnoddau Cymru â'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 8 Mawrth 2023.</p> <p>Mae gan y Gwasanaeth Rhannu Adnoddau gofrestr Risg gynhwysfawr ar waith. Y risgiau allweddol a amlygwyd i'r Bwrdd Strategol yw'r gadwyn gyflenwi fyd-eang, ymwybyddiaeth o seiberddiogelwch a recriwtio a Chadw staff y Gwasanaeth Rhannu Adnoddau. Mae'r gofrestr risg yn cynnwys mesurau lliniaru ar gyfer pob risg allweddol.</p>		<p>Uchel</p>
<p>Cyfeirnod Risg: CRR4</p> <p>Disgrifiad o'r Risg: Diogelu - Methiant i sicrhau bod trefniadau diogelu digonol ar waith ar gyfer pobl agored i niwed ym Mlaenau Gwent</p> <p>Perchennog Risg: - Tîm Arwain Corfforaethol / Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro</p> <p>Deilydd portffolio: Y Cyngorydd Hayden Trollope</p> <p>Diweddarwr Risg: Cyfarwyddwr Dros Dro Gwasanaethau Cymdeithasol / Cyfarwyddwr Addysg / Grŵp Arweinwyr Diogelu Strategol</p>		
<p>Diweddariad Cynnydd</p>		<p>Sgôr Risg Gweddilliol</p>
<p>Mae'r Grŵp Arweinwyr Diogelu Corfforaethol wedi'i hen sefydlu ac mae wedi cynnal grŵp craidd rheolaidd o uwch gynrychiolwyr o bob rhan o'r Cyngor. Mae'r Grŵp yn cyfarfod bedair gwaith y flwyddyn. Mae'r grŵp wedi bod yn gyfrifol am fwrw ymlaen â'r argymhellion a wnaed yn dilyn arolygiad gan Archwilio Cymru yn 2019. Dychwelodd Archwilio Cymru i Gyngor Blaenau Gwent ym mis Mai 2022 i adolygu'r gwaith hwn a chyhoeddodd eu hadroddiad, 'Dilyniant Diogelu Corfforaethol' ym mis Tachwedd 2022. Edrychodd yr adroddiad hwn ar ba gynnydd yr oedd y Cyngor wedi'i wneud i fynd i'r afael â'r argymhellion a'r cynigion ar gyfer gwella sy'n weddill yn ei adroddiad blaenorol ym mis Hydref 2019. Er bod yr adroddiad yn cydnabod bod y Cyngor wedi cymryd camau i atgyfnerthu ei drefniadau diogelu corfforaethol, daeth i'r casgliad nad oedd y Cyngor wedi mynd i'r afael yn llawn eto ag argymhellion blaenorol. Mae angen i'r Cyngor gymryd camau pellach i gydymffurfio'n llawn â'r argymhellion yn adroddiad mis Hydref 2019 ac roedd angen hefyd iddo gryfhau ei drefniadau monitro trydydd partïon i sicrhau ei hun eu bod yn cydymffurfio â pholisïau diogelu'r cyngor. Cyflwynwyd yr adroddiad i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn Chwarter 4 a bydd y Grŵp Arweinwyr Diogelu Corfforaethol yn gweithredu'r argymhellion a nodwyd.</p> <p>Derbyniodd y Cyngor yr adroddiad terfynol o Arolygiad Gwasanaethau Addysg Llywodraeth Leol Estyn. Roedd yr arolygiad yn gadarnhaol o ran y gwaith a wnaed gan y Cyngor a chydabu'r gwelliannau a wnaed i'r broses o gasglu gwybodaeth ddiogelu drwy gyflwyno system "MyConcern" i gofnodi ac adrodd ar ddigwyddiadau a demograffeg disgyblion cysylltiedig. Roedd cydnabyddiaeth bod swyddogion ac aelodau etholedig wedi ymrwmo i ddiogelu pobl ifanc ac wedi derbyn hyfforddiant diogelu addas. Roedd cydnabyddiaeth bod y gwasanaethau addysg a phlant yn gweithio gyda'i gilydd i wella gweithio amlasiantaethol i sicrhau bod ysgolion yn cael cymorth i reoli anghenion disgyblion a'u teuluoedd yn fwy effeithiol. Nodwyd hefyd bod aelodau etholedig yn dechrau datblygu eu dealltwriaeth o ddiogelu mewn addysg ac yn herio cynnwys yr adroddiadau a gânt yn briodol.</p> <p>Yn y Gwasanaethau Plant, mae swyddi gwag yn y timau ardal wedi'u llenwi gan gyfuniad o staff wedi'u secondio i'r cwrs gradd Gwaith Cymdeithasol a gweithwyr newydd gymhwys. Mae 1 swydd wag yn dal i gael ei hysbysebu. Yr her yn awr fydd cadw'r staff hyn. Mae'r timau ardal yn dechrau ffordd newydd o weithredu o fis Ionawr 2023 a ddylai ganiatáu rheoli llwyth gwaith yn well. Mae pob atgyfeiriad diogelu yn parhau i gael ei reoli yn unol â gweithdrefnau Diogelu Cymru. Cynhaliwyd archwiliad mewnol mewn perthynas â phrosesau diogelu ar draws y gyfarwyddiaeth. Rhoddwyd sicrwydd rhesymol. Er bod cynnydd da wedi'i wneud bydd angen cynnal cyfraddau swyddi gweigion isel yn awr, yn ogystal, mae targedau arbedion wedi'u priodoli i'r gweithlu a allai effeithio ar allu diogelu'r adran.</p>		<p>Uchel</p>

RHEOLI AIN RISGIAU (parhau)

<p>Cyfeirnod Risg: CRR 14 Disgrifiad o'r Risg: Bydd methu â gwella cyfraddau presenoldeb staff o fewn y Cyngor yn arwain at effaith annerbyniol ar allu'r Cyngor i ddarparu gwasanaethau'n effeithiol ac yn ariannol Perchennog Risg: Tîm Arwain Corfforaethol / Prif Swyddog Cwsmeriaid a Masnachol Deilydd portffolio: Y Cynghorydd Steve Thomas Diweddarwr Risg: Pennaeth Datblygu Sefydliadol</p>	
Diweddariad Cynnydd	Sgôr Risg Gweddilliol
<p>Aeth ystadegau absenoldeb salwch a nodyn briffio i'r Tîm Arwain Corfforaethol ym mis Ionawr 2023. Y pennawd allweddol oedd bod y Cyngor eisoes wedi rhagori ar ei darged blynyddol ar gyfer absenoldeb salwch erbyn diwedd Chwarter 3. Gofynnwyd i'r Tîm Arwain Corfforaethol drafod data perfformiad a ffactorau sy'n effeithio ar lefelau absenoldeb gyda'u Tîmau Rheoli'r Gyfarwyddiaeth ac i raeadru gwybodaeth i'r holl Reolwyr o fewn eu Gwasanaethau ynghylch pwysigrwydd cofnodi amserol a chywir o fewn iTrent, gyda phwyslais ar gydymffurfio â pholisi.</p> <p>Bydd yr ystadegau absenoldeb salwch a nodyn briffio mewn perthynas â Chwarter 4 yn cael eu hadrodd i'r Tîm Arwain Corfforaethol ym mis Ebrill 2023.</p> <p>Mae llesiant staff ac iechyd meddwl da yn parhau i fod yn ffocws, gydag ystod o fesurau ar waith gan gynnwys y Dydd Mercher Lles parhaus, sy'n cefnogi llesiant corfforol a meddyliol.</p> <p>Mae cynnydd yn erbyn y rheolaethau pellach sydd ar waith i liniaru effeithiau pellach y risg hon yn parhau.</p>	Critigol
<p>Cyfeirnod Risg: CRR 19 Disgrifiad o'r Risg: Os nad yw'r Cyngor yn rheoli ei asedau gwybodaeth yn unol â'r gofynion a nodir yn y ddeddfwriaeth, yna efallai y bydd yn wynebu cosbau ariannol a chosbau posibl sy'n llesteirio darparu gwasanaethau. Perchennog Risg: Tîm Arwain Corfforaethol / Prif Swyddog Adnoddau Deilydd portffolio: Y Cynghorydd Steve Thomas Diweddarwr Risg: Swyddog Gwybodaeth a Llywodraethu</p>	
Diweddariad Cynnydd	Sgôr Risg Gweddilliol
<p>Mae adolygiadau blynyddol o'r Polisiâu Diogelwch Gwybodaeth a Defnydd Derbyniol wedi'u cynnal a'u derbyn yn Fforwm Llywodraethu Gwybodaeth mis Mawrth 2023 a byddant nawr yn symud ymlaen.</p> <p>Mae newidiadau i ddeddfwriaeth Diogelu Data sy'n mynd rhagddynt drwy'r Senedd ar hyn o bryd yn debygol o effeithio ar y ffordd y mae'r Cyngor yn trin gwybodaeth ond ni chredir ar hyn o bryd eu bod yn newid y risg mewn unrhyw ffordd. Bydd y newidiadau'n parhau i gael eu monitro a bydd unrhyw risgiau neu newidiadau yn cael eu nodi a'u huwchgyfeirio'n briodol.</p> <p>Fel rhan o ddull cynlluniedig o godi ymwybyddiaeth o bwysigrwydd Diogelwch Gwybodaeth a Diogelu Data (yn ogystal ag amlygu cyfrifoldebau unigol) mae nifer o ddigwyddiadau ar-lein wedi'u cynnal drwy gydol y flwyddyn dan arweiniad y Swyddog Diogelu Data a'r Prif Swyddog Diogelwch Gwybodaeth. Arweiniodd y rhain at gynnal ymarfer gwe-rwydo, roedd canlyniadau Blaenau Gwent yn galonogol iawn.</p> <p>Ar gyfer Chwarter 4, nodwyd 11 toriad data a'r cyfanswm am y flwyddyn yw 45. Mae hyn yn uwch na'r cyfnod blaenorol o 12 mis, sef cyfanswm o 37 o doriadau data. Ni nodwyd unrhyw batrwm nac achos unigol dros y cynnydd hwn ond bydd hyn yn parhau i gael ei fonitro. Ni adroddwyd am unrhyw doriadau yn ystod Ch4 i'r ICO.</p>	Uchel
<p>Cyfeirnod Risg: CRR 20 Disgrifiad o'r Risg: Mae risg y bydd anghenion a galw cynyddol gymhleth am wasanaethau a ddarperir gan y Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg yn arbennig ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal, yn rhoi pwysau sylweddol pellach ar gyllideb y Cyngor. Perchennog Risg: Tîm Arwain Corfforaethol / Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro Deilydd portffolio: Y Cynghorydd Hayden Trollope Diweddarwr Risg: Cyfarwyddwr Dros Dro neu'r Gwasanaethau Cymdeithasol</p>	
Diweddariad Cynnydd	Sgôr Risg Gweddilliol
<p>CRR20 i'w ddileu o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol Bydd CRR20 yn cael ei dynnu oddi ar y gofrestr Risg Gorfforaethol ond bydd yn aros ar Gofrestr Risg y Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol. Bydd effeithiau'r risg hon nawr yn cael eu nodi dan CRR30 Risg Costau Byw ac unrhyw effaith ariannol trwy CRR21 a CRR20 (risgiau ariannol).</p>	

RHEOLI AIN RISGIAU (parhau)

<p>Cyfeirnod Risg CRR 21 Disgrifiad o'r Risg: Gallai gwytnwch ariannol y Cyngor fod mewn perygl os nad yw'r Cyngor yn sicrhau bod penderfyniadau cynllunio a rheoli ariannol yn cefnogi sefydlogrwydd a chynaliadwyedd hirdymor. Perchennog Risg: Tîm Arwain Corfforaethol / Prif Swyddog Adnoddau Deilydd portffolio: Cynghorydd Steve Thomas Diweddarwr Risg: Prif Swyddog Adnoddau</p>	
Diweddariad Cynnydd	Sgôr Risg Gweddilliol
<p>Adolygwyd Strategaeth Ariannol Tymor Canolig y Cyngor ym mis Rhagfyr 2022 a newidiwyd nifer o ragdybiaethau ynghylch cyflogau yn y dyfodol a chodiadau chwyddiant i adlewyrchu'r amgylchedd ariannol disgwylidig ar gyfer 2023/24 ymlaen. Setliad dros dro LIC ar gyfer Blaenau Gwent yw 6.5% (y cynnydd isaf yng Nghymru). Er bod y cynnydd hwn yn uwch na'r cynnydd dangosol o 3% a gyhoeddwyd yn 2021, nid yw'n ddigon i ariannu'r cynnydd a ragwelir mewn costau o ganlyniad i fylchau yn y gyllideb yn cynyddu i fwy na £23m dros gyfnod o 5 mlynedd.</p> <p>Cymeradwywyd Cyllideb 2023/24 ar 23 Chwefror 2023. Fel rhan o'r gyllideb, cytunodd yr Aelodau ar Adolygiadau Busnes Strategol o £3m a £4.26m ddefnydd o gronfeydd wrth gefn i ariannu'r gyllideb gymeradwy. Cyflwynwyd awgrymiadau cychwynnol i aelodau hefyd ar gyfer cyfleoedd Masnachol a chynigion buddsoddi ar gyfer dilyniant yn 2023/24 ymlaen. Bydd achosion busnes ar gyfer y cynigion hyn yn cael eu datblygu a'u herio'n adeiladol gan dimau amlddisgyblaethol o bob rhan o'r Cyngor (efallai y bydd angen arbenigedd allanol hefyd mewn rhai achosion. Er mwyn datblygu capasiti a gallu yn y maes hwn, darparodd CIPFA hyfforddiant 'achos busnes gwell' 2 faint byr sesiynau ar 29 Mawrth 2023 a fynychwyd gan 36 aelod o staff o bob rhan o'r Cyngor.</p> <p>Defnydd o'r Wybodaeth am y Farchnad a gasglwyd gan Fwrdd y Comisiwn Masnachol Strategol (SCCB) i gefnogi proses gosod cyllideb y cyngor ar gyfer 23/24 a thu hwnt.</p>	Uchel
<p>Cyfeirnod Risg: CRR 22 Disgrifiad o'r Risg: Gallai gwytnwch ariannol y Cyngor fod mewn perygl os nad yw'r Cyngor yn sicrhau bod penderfyniadau cynllunio a rheoli ariannol yn cefnogi sefydlogrwydd a chynaliadwyedd hirdymor. Perchennog Risg: Tîm Arwain Corfforaethol / Prif Swyddog Adnoddau Deilydd portffolio: Y Cynghorydd Steve Thomas Diweddarwr Risg: Prif Swyddog Adnoddau</p>	
Diweddariad Cynnydd	Sgôr Risg Gweddilliol
<p>Mae'r Cyngor yn agored i bwysau costau cynyddol sy'n gysylltiedig â chwyddiant. Bydd cost gynyddol deunyddiau adeiladu, cyflenwadau bwyd, costau ynni a chyflogau staff i gyd yn cael effaith ar gostau darparu gwasanaethau, ar adeg pan na all codiadau ein cyllidebau gadw i fyny â chostau byw cynyddol. O ganlyniad, mae risg i allu'r Cyngor i gynnal lefelau darparu gwasanaethau ac mae ganddo'r potensial i amharu ar ein gallu i gyflawni ein hamcanion llesiant a'n blaenoriaethau allweddol fel cyngor megis rhaglenni cyfalaf mawr megis Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu (Ysgolion yr 21ain Ganrif gynt), rhaglen tai Cyngor a phrosiectau trawsnewid eraill.</p> <p>Mae alldro'r gyllideb refeniw ar gyfer 2023/24 yn rhagweld amrywiad anffafriol o £1.6m y bydd angen ei ariannu gan gronfeydd wrth gefn penodol. Mae'r cyngor yn wynebu pwysau cost sylweddol ar draws nifer o wasanaethau sy'n cael eu hysgogi gan yr argyfwng costau byw a brofir ar hyn o bryd.</p> <p>Ar gyfer 2023/24 fel rhan o'r gyllideb y cytunwyd arni, mae rhagdybiaethau ynghylch cyflog a chwyddiant wedi cynyddu ac mae pwysau costau penodol eraill wedi'u hadeiladu, disgwylir i gostau fod yn fwy na'r incwm fel y bydd angen £4.26m o ddefnydd o gronfeydd wrth gefn i ariannu'r gyllideb gymeradwy. Nid yw hyn yn gynaliadwy yn y tymor hwy a gallai pwysau newydd / brys waethygu'r sefyllfa. Bydd yr is-grŵp Pwysau Costau yn cael ei ailsefydlu ar gyfer 2023/24 i fonitro a herio meysydd gorwario.</p>	Critigol
<p>Cyfeirnod Risg: CRR 24 Disgrifiad o'r Risg: Mae risg o ran effaith andwyol ar fusnes ar ôl gadael yr UE, wedi'i gorchuddio â dod allan o'r pandemig a'r rhyfel yn Wcráin – gyda chostau uwch; oedi o ran amser; prinder adnoddau – dynol a chynnyrch Perchennog Risg: Tîm Arwain Corfforaethol Deilydd portffolio: Y Cynghorydd Steve Thomas Diweddarwr Risg: Tîm Arwain Corfforaethol</p>	
Diweddariad Cynnydd	Sgôr Risg Gweddilliol
<p>CRR24 i'w ddileu o'r Gofrestr Risg Corfforaethol</p> <p>Mae CRR24 i gael ei ymddeol o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol a bydd yr ymadawiad o'r UE yn cael ei nodi o dan CRR30 (Risg Costau Byw) ac effeithiau ariannol o dan CRR21 a CRR22 (risgiau ariannol)</p>	

RHEOLI AIN RISGIAU (parhau)

<p>Cyfeirnod Risg: CRR 30 (a) Disgrifiad o'r Risg: Mae effaith cynnydd costau byw (chwyddiant) a yrrir gan nifer o rymoedd trawsbynciol ar ein cymunedau wedi creu heriau sylweddol i'r rhai sydd eisoes mewn angen. Perchennog Risg: Tim Arwain Corfforaethol / Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro Deilydd portffolio: Y Cynghorydd Hayden Trollope Diweddarwr Risg: Gweithgor Gweithredol Argyfwng Costau Byw</p>	
Diweddariad Cynnydd	Sgôr Risg Gweddilliol
<p>Risg newydd ar gyfer 2022 2023.</p> <p>Mae'r argyfwng costau byw wedi creu sefyllfa lle mae cost hanfodion bob dydd fel ynni a bwyd yn codi uwchlaw incwm cyfartalog. Mae nifer o rymoedd trawsbynciol y tu ôl i'r argyfwng esblygol hwn, sy'n adlewyrchu natur gymhleth a rhyng-gysylltiedig ein marchnadoedd byd-eang. Disgwylir i gostau byw godi ymhellach yn ystod y tymor uniongyrchol i ganolig a bydd angen inni gefnogi ein cymunedau a'n dinasyddion i lywio a goresgyn effeithiau gwaethaf yr argyfwng hwn. Rhagwelir bod y pwysau cynyddol hyn yn cael eu teimlo gan yr aelwydydd hynny sydd â'r capasiti lleiaf i ymdopi â phwysau ariannol yn eu cyllidebau. Fel awdurdod rydym yn cydnabod nad ydym yn rheoli'r holl ysgogiadau angenrheidiol i liniaru effaith lawn yr argyfwng hwn, fodd bynnag rydym yn cydnabod yr angen i ganolbwyntio ar y camau y gallwn eu cymryd i liniaru effeithiau'r argyfwng. Mae Grŵp Gweithredu Argyfwng Costau Byw wedi'i sefydlu a fydd yn darparu trosolwg gan swyddogion o'r cynllun gweithredu a ddatblygwyd mewn perthynas ag ymateb yr awdurdod lleol i'r Argyfwng Costau Byw. Cynhelir cyfarfodydd yn fisol ac mae'r grŵp yn ystyried cynigion ar gyfer camau gweithredu newydd i'w cynnwys yn y cynllun gweithredu.</p> <p>Cynhelir cyfarfodydd yn fisol cyn y gweithgor Trawsbleidiol a Arweinir gan Aelodau ar Gostau Byw ac mae'r holl gamau gweithredu'n adrodd i'r grŵp hwn sy'n cael ei gadeirio gan yr Arweinydd.</p> <p>Mae'r cynllun gweithredu'n canolbwyntio ar hybiau cynnes ac uchafu grant LIC i gefnogi'r HYBIAU, Dosbarthu'r £100K a ddyrannwyd gan y Cyngor i fanc bwyd BG a banciau bwyd llai o faint, gan dderbyn adborth gan y Ganolfan Cyngor ar Bopeth ar effaith y rhodd o £50K gan y Cyngor, i gadw'r llyfryn gwybodaeth yn gyfredol ar ba gymorth sydd ar gael mewn perthynas â bwyd, tai, tanwydd a chymorth cyffredinol.</p> <p>Cynhaliwyd cyfarfod 1af y Panel ym mis Ionawr i drafod y ceisiadau hybiau cynnes. Cymeradwywyd 5 cais ym mis Ionawr a 20 ym mis Chwefror. Mae £23K o'r arian grant o £27K wedi'i ddefnyddio. Bydd swyddogion yr hybiau yn ymweld â'r hybiau dros y misoedd nesaf. Bydd gwybodaeth fonitro hefyd yn cael ei chasglu o hybiau cynnes Dechrau'n Deg a'r hybiau mewn llyfrgelloedd. Gwnaed 18 o geisiadau gan fanciau bwyd ym mis Chwefror sydd wedi arwain at fwyhau'r £70K a neilltuwyd gan y Cyngor a defnyddiwyd £10K ychwanegol o grantiau hefyd.</p>	Critigol
<p>Cyfeirnod Risg: CRR 30 (b) Disgrifiad o'r Risg: Effaith cynnydd costau byw (chwyddiant) ar fusnesau ym Mlaenau Gwent. Perchennog Risg: Tim Arwain Corfforaethol / Cyfarwyddwr Corfforaethol Adfywio a Gwasanaethau Cymunedol Deilydd portffolio: Y Cynghorydd Hayden Trollope neu Y Cynghorydd John Morgan Diweddarwr Risg: Gweithgor Gweithredol Argyfwng Costau Byw</p>	
Diweddariad Cynnydd	Sgôr Risg Gweddilliol
<p>Mae Grŵp Gweithredu Argyfwng Costau Byw wedi'i sefydlu a fydd yn darparu trosolwg gan swyddogion o'r cynllun gweithredu a ddatblygwyd mewn perthynas ag ymateb yr awdurdod lleol i'r Argyfwng Costau Byw. Mae'r cynllun gweithredu yn cynnwys cymorth i fusnesau lleol. Cynhelir cyfarfodydd yn fisol a bydd y grŵp yn ystyried cynigion ar gyfer camau gweithredu newydd i'w cynnwys yn y cynllun gweithredu. Cynhelir cyfarfodydd yn fisol cyn y gweithgor Trawsbleidiol a Arweinir gan Aelodau ar Gostau Byw ac mae'r holl gamau gweithredu'n adrodd i'r grŵp hwn, sy'n cael ei gadeirio gan yr Arweinydd.</p> <p>Dyrannwyd arian i'r Cyngor o'r gronfa ffyniant a rennir gyda'r diben o gefnogi busnesau lleol. Disgwylir arweiniad ffurfiol ar gyfer y gronfa ffyniant a rennir.</p>	Critigol
<p>Cyfeirnod Risg: CRR 30 (c) Disgrifiad o'r Risg: Effaith cynnydd mewn costau byw (chwyddiant) ar y Cyngor (a staff) gan arwain at lefelau uwch o alw am wasanaethau Perchennog Risg: Tim Arwain Corfforaethol / Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro Deilydd portffolio: Y Cynghorydd Hayden Trollope Diweddarwr Risg: Gweithgor Gweithredol Argyfwng Costau Byw</p>	
Diweddariad Cynnydd	Residual Risk Score
<p>Mae cefnogaeth i'r gweithlu trwy ddarparu gwybodaeth a chymorth ymarferol mewn perthynas â chostau byw yn cynnwys cynnig dydd Mercher Lles a fydd yn ymgorffori gwybodaeth o'r llyfryn a ddatblygwyd ar gyfer staff. Bydd briff Rheolwr penodol yn cael ei ddatblygu mewn perthynas â chostau byw fel bod rheolwyr yn glir ynghylch pa gymorth sydd ar gael i staff, bydd CoL o daflenni ar gael i staff nad oes ganddynt fynediad i gyfrifiaduron.</p> <p>Er mwyn sicrhau bod yr holl staff yn derbyn gwybodaeth Costau Byw Datblygu Sefydliadol redeg adroddiad i nodi'r bylchau mewn meysydd gwasanaeth lle nad oes gennym gyfeiriadau e-bost personol gweithwyr unigol. Bydd hyn yn galluogi ymagwedd wedi'i thargedu'n well at hapsamplu i sicrhau bod yr holl staff yn derbyn y wybodaeth COL. Hefyd byddai briff rheolwyr y cytunwyd arno ar Gostau Byw yn cael ei ail-gylchredeg. Mae gwaith wedi'i wneud gan Datblygu Sefydliadol i nodi staff nad ydynt wedi darparu cyfeiriad e-bost i'r person i dderbyn gwybodaeth gan y cyngor ac yna annog rheolwyr llinell a staff i ddiweddarau'r manylion hyn pan fyddant yn cyrraedd.</p>	Critigol

RHEOLI AIN RISGIAU (parhau)

<p>Cyfeirnod Risg: CRR 25 Disgrifiad o'r Risg: Mae'r 2 ysgol mewn categori Estyn ac sy'n derbyn Ymyriad y Cyngor ar hyn o bryd yn methu â gwneud cynnydd priodol yn erbyn yr Hysbysiad Rhybudd Statudol i Wella a'u Cynlluniau Gweithredu Ôl-Arolwg. Perchennog Risg: Tîm Arwain Corfforaethol / Cyfarwyddwr Addysg Deilydd portffolio: Y Cynghorydd Sue Edmunds Diweddarwr Risg: Cyfarwyddwr Addysg / DMT Addysg</p>	
Diweddariad Cynnydd	Sgôr Risg Gweddilliol
<p>Parhau â'r gwaith gydag Ysgolion sy'n Peri Pryder (SCC), yn enwedig y ddwy ysgol sydd mewn categori Estyn ar hyn o bryd.</p> <p>Ysgol Sylfaen Brynmawr – mae'n parhau i fod yn destun Hysbysiad Rhybudd Awdurdod Lleol i wella ac mae ymyrraeth yn ei le. Rhyddhawyd yr Hysbysiad Rhybudd Statudol yr ailymwelwyd ag ef i Ysgol Sylfaen Brynmawr ar 8 Mawrth gyda ffocws ar gyflymder y gwelliant sydd ei angen. Cynhelir ymweliad monitro pellach gan ESTYN yn ystod wythnos olaf Mawrth 2023. Mae'r Gyfarwyddiaeth Addysg yn gweithio gyda'r Gwasanaeth Cyflawni Addysg a'r ysgol mewn perthynas â chyflymder y cynnydd o ran gwella addysgu a dysgu a chynhaliwyd adolygiad ym mis Mawrth 2023 gydag Ysgol Uwchradd Caerdydd. Ysgol (ysgol gefnogol). Mae cymorth lles wedi'i sefydlu gyda BFS, y dysgwr cyntaf i ddechrau ym mis Ionawr 2023. Cytunwyd y bydd yr ysgol yn cael cymorth fel Tîm o Amgylch yr Ysgol yn ychwanegol at y dull Aml-asiantaeth, bydd y Tîm o Amgylch yr Ysgol cyntaf ym mis Ebrill 2023.</p> <p>The River Centre (RC) - Mae Corff Llywodraethol yr ysgol yn parhau i fod dan ymyrraeth statudol oherwydd yr Hysbysiad Rhybudd Statudol i wella yn dilyn arolygiad Estyn ym mis Gorffennaf 2022, lle rhoddwyd yr ysgol dan Fesurau Arbennig. Mae'r Cynllun Gweithredu ôl-arolygiad wedi'i gyflwyno i Estyn a chynhaliwyd ymweliad monitro cychwynnol ar 15 Rhagfyr 2022 a adolygodd y Cynllun Gwella ôl-arolygiad a Datganiad Gweithredu'r ALI. Canlyniad yr ymweliad hwn oedd bod y Cynllun Gweithredu ôl-arolygiad yn cael ei ystyried yn briodol ar gyfer mynd i'r afael ag argymhellion y lleoliad.</p> <p>Mae sesiwn frifio i aelodau wedi'i threfnu ar gyfer mis Mawrth i ddarparu diweddariadau yn erbyn 7 argymhelliad Estyn. Mae ffocws ar ddatblygu addysgu a dysgu sgiliau yn y Cynlluniau Gweithredu ôl-arolygiad. Gwelwyd cynnydd sylweddol ar y safle uwchradd Gatholig mewn perthynas â gwelliannau i'r adeilad ac ail-agor safle'r ysgol i ddisgyblion ar ôl hanner tymor Chwefror. Mae'r ysgol yn cael anawsterau recriwtio i swyddi allweddol. Mae'r ALI yn cefnogi hyn. 13 o swyddi gwag Cynorthwywyr Addysgu wedi'u hysbysebu a'u llenwi'n llwyddiannus ym mis Mawrth 2023.</p> <p>Derbyniodd y Cyngor yr adroddiad terfynol gan Arolygiad Gwasanaethau Addysg Llywodraeth Leol Estyn a nododd 3 argymhelliad ar gyfer gwella y bydd yr awdurdod lleol yn eu defnyddio i ddiweddarau ei gynlluniau gwella. Un o'r meysydd yw argymhelliad i 'gyflymu gwelliannau yn y ddarpariaeth ar gyfer disgyblion oed uwchradd mewn ysgolion sy'n peri pryder'. Mae'r meysydd i'w datblygu yn cymryd i ystyriaeth y diffygion a nodwyd trwy'r broses arolygu. Mae cynlluniau'r awdurdod lleol i'w diweddarau yn ystod tymor y Gwanwyn a bydd y Cynllun Gwella Addysg (CGY) a'r Adroddiad Hunanwerthuso diwygiedig yn cael eu hadrodd i'r Pwyllgor Craffu Pobl a'r Cabinet yn gynnar yn nhy-mor yr Haf er mwyn craffu arnynt ac i geisio cymmeradwyaeth. Mae gwaith datblygu eisoes wedi dechrau ar fynd i'r afael â'r argymhellion.</p>	Uchel
<p>Cyfeirnod Risg: CRR 26 Disgrifiad o'r Risg: Parhad Busnes. Mae'r pandemig COVID-19 parhaus yn peri risg barhaus i ddarpariaeth gwasanaethau. Perchennog Risg: Tîm Arwain Corfforaethol Deilydd portffolio: Y Cynghorydd Steve Thomas Diweddarwr Risg: Tîm Arwain Corfforaethol</p>	
Diweddariad Cynnydd	Sgôr Risg Gweddilliol
<p>CRR26 i'w ddileu o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol</p> <p>Mae CRR26 i gael ei ymddeol o'r gofrestr Risg Gorfforaethol gan ei fod yn ymwneud yn benodol â pharhad busnes o amgylch pandemig COVID-19. Bydd y Risg Gorfforaethol CRR5 sy'n ymwneud â Pharhad Busnes yn cael ei ail-uwchgyfeirio i'r Gofrestr Risg Gorfforaethol i gynnwys yr holl risgiau sylweddol sy'n ymwneud â pharhad busnes i Wasanaethau'r Cyngor.</p>	
<p>Cyfeirnod Risg: CRR 5 Disgrifiad o'r Risg: Mae risg nad yw prosesau Parhad Busnes y Cyngor yn ddigon cadarn i alluogi darparu gwasanaethau hanfodol mewn argyfwng. Perchennog Risg: Tîm Arwain Corfforaethol / Pennaeth Gwasanaethau Democraidd, Llywodraethu a Phartneriaethau. Deilydd portffolio: Y Cynghorydd Steve Thomas Diweddarwr Risg: Rheolwr Argyfyngau Sifil Posibl</p>	
Diweddariad Cynnydd	Sgôr Risg Gweddilliol
<p>Risg newydd ar gyfer 2022 2023</p> <p>Mae CRR5 (Parhad Busnes) yn cael ei ail-uwchgyfeirio i'r Gofrestr Risg Gorfforaethol i ddisodli CRR26 "Parhad Busnes. Mae'r pandemig COVID-19 parhaus yn cyflwyno risg barhaus i ddarpariaeth gwasanaeth". Bydd CRR5 yn cwmpasu'r holl sbardunau arwyddocaol, a allai effeithio ar wydnwch y Cyngor.</p>	Uchel

RHEOLI AIN RISGIAU (parhau)

<p>Cyfeirnod Risg: CRR 27</p> <p>Disgrifiad o'r Risg: Mae risg y bydd pwysau staffio a nodwyd yn y gwasanaethau cymdeithasol yn arwain at anallu i ddarparu gwasanaethau yn enwedig mewn gwasanaethau darparu a gofal cartref.</p> <p>Perchennog Risg: Tîm Arwain Corfforaethol / Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Dros Dro</p> <p>Deilydd portffolio: Y Cynghorydd Hayden Trollope</p>	
Diweddariad Cynnydd	Sgôr Risg Gweddilliol
<p>CRR27 i'w ddileu o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol</p> <p>Bydd CRR27 yn cael ei ddad-ddwysáu o'r gofrestr Risg Gorfforaethol ond bydd yn aros ar Gofrestr Risg y Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol. Bydd effeithiau'r risg hon nawr yn cael eu nodi o dan CRR28 (recriwtio a chadw)</p>	
<p>Cyfeirnod Risg: CRR 28</p> <p>Disgrifiad o'r Risg: Bydd methu â chynnal adnoddau staffio digonol â'r sgiliau priodol yn arwain at effaith annerbyniol ar allu'r Cyngor i ddarparu gwasanaethau'n effeithiol</p> <p>Perchennog Risg: Tîm Arwain Corfforaethol / Prif Swyddog Cwsmeriaid a Masnachol</p> <p>Deilydd portffolio: Y Cynghorydd Steve Thomas</p> <p>Diweddarwr Risg: Pennaeth Datblygu Sefydliadol</p>	
Diweddariad Cynnydd	Sgôr Risg Gweddilliol
<p>Risg newydd ar gyfer 2022 2023</p> <p>Mae effaith anawsterau recriwtio a chadw, er ei fod yn risg gorfforaethol, wedi cael effaith fwy sylweddol ar rai gwasanaethau wrth i ddyheadau unigol newid ar ôl y pandemig a chyda'r argyfwng costau byw. Mae pob cyfarwyddiaeth wedi datblygu cynllun gweithlu ar gyfer 2022/23 gyda chynllun gweithredu manwl i roi mesurau ar waith i fynd i'r afael â'r materion hyn. Yn ogystal, bydd y gwaith parhaus yn gorfforaethol yn cefnogi cyfarwyddiaethau i recriwtio a chadw staff drwy foderneiddio ymhellach ddull y Cyngor a marchnata'r Cyngor fel 'Cyflogwr o Ddewis'. Er bod y risg yn parhau i fod yn uchel heb unrhyw newidiadau sylweddol, mae pwysau staffio mewn rhai gwasanaethau wedi lleddfu gyda recriwtio llwyddiannus i swyddi gwag. Yn ogystal, mae mesurau eraill a fydd yn cefnogi yn y tymor hwy yn cynnwys cynllunio gweithlu ac olyniaeth effeithiol, rheoli absenoldeb salwch, a lle bo'n briodol gweithio'n rhanbarthol/cenedlaethol.</p> <p>Cafwyd anawsterau arbennig yn y Gwasanaethau Cymdeithasol, ac yn y Gwasanaethau Plant mae swyddi gwag yn y timau ardal wedi'u llenwi gan gyfuniad o staff wedi'u secondio i'r cwrs gradd Gwaith Cymdeithasol a gweithwyr newydd gymhwyso. Mae 1 swydd wag o hyd, sy'n cael ei hysbysebu. Yr her yn awr fydd cadw'r staff hyn. Mae'r timau ardal yn dechrau ffordd newydd o weithredu o fis Ionawr 2023, a ddylai ganiatáu rheoli llwyth gwaith yn well. Mae pob atgyfeiriad diogelu yn parhau i gael ei reoli yn unol â gweithdrefnau Diogelu Cymru. Mewn perthynas â gwasanaethau darparwyr, bu mwy o recriwtio i swyddi gwag mewn rhai ardaloedd. Mae staff opsiynau cymunedol yn dal i gael eu hadleoli i fyw â chymorth i reoli'r swyddi gwag yno, ond mae'r staff hyn yn symud yn ôl i'r swyddi parhaol dros y 2 fis nesaf wrth i swyddi gwag gael eu llenwi.</p> <p>Cyflwyno data recriwtio a chadw a ddarparwyd gan y Pennaeth Datblygu Sefydliadol i'r Tîm Arweinyddiaeth Corfforaethol ar 16 Chwefror gan ddefnyddio data ystadegol ar 31 Ionawr 2023. Bydd dadansoddiad pellach ar gael yn y Proffiliau Gweithlu diwedd blwyddyn</p> <p>Bydd proffiliau gweithlu blynyddol yn cael eu datblygu yn ystod Ebrill 23 yn dilyn y flwyddyn ariannol.</p> <p>Cynlluniau gweithlu ar gyfer pob Cyfarwyddiaeth i gael eu hadolygu ym mis Mai 2023 – cyfle i gael cymorth gan CLILC.</p>	
Uchel	

EIN FFOCWS AR GYFER Y DYFODOL

Fel cyngor, rydym am **wneud y gorau o ddysgu a sgiliau i bawb er mwyn creu Blaenau Gwent lewyrchus, ffyniannus a chadarn.**

Ochr yn ochr â'r llwyddiannau niferus y manylir arnynt yn yr adroddiad hwn, rydym yn cydnabod y bydd angen datblygu a gwella ymhellach y meysydd canlynol.

- Gwella cyfraddau presenoldeb a chyrhaeddiad a lleihau gwaharddiadau ysgol yn y sectorau cynradd ac uwchradd.
- Canolbwyntio ar lefelau uwch o gaffael iaith a darllen yn gyffredinol ond yn enwedig yn ein plant ifanc iawn yn y blynyddoedd cynnar.
- Canolbwyntio ar wella cyflymder y newid i ysgolion sy'n peri pryder.
- Datblygu gweledigaeth a strategaeth ar gyfer darpariaeth ADY yn y dyfodol.
- Ymateb i argymhellion o arolygiad Estyn.
- Parhau i archwilio'r cyfle ar gyfer gofod diwydiannol newydd ar draws y fwrdeistref.
- Cefnogi'r gymuned i ennill y sgiliau cywir ar gyfer byd sy'n newid yn barhaus a meithrin gallu ar gyfer dysgu gydol oes.
- Gwneud cynnydd gyda datblygiad CiNER a Regain 2 i gefnogi twf a buddsoddiad yn yr ardal, a
- Gweithio i wella ein gallu i gystadlu ar draws y DU.

Cynyddu
dysgu a
sgiliau i bawb
er mwyn creu
Blaenau
Gwent
lewyrchus,
ffyniannus a
chadarn

EIN FFOCWS AR GYFER Y DYFODOL

Fel cyngor rydym yn edrych i '**Rymuso a chefnogi cymunedau i fod yn ddiogel, yn annibynnol ac yn wydn**'. Ochr yn ochr â'r cyflawniadau niferus a nodir yn yr adroddiad hwn, rydym yn cydnabod y bydd angen datblygu a gwella'r meysydd canlynol ymhellach:

- Ailsefydlu a chryfhau rhwydweithiau ymgysylltu presennol yn ogystal â sefydlu cyfleoedd newydd i bobl gymryd rhan.
- Sicrhau bod camau gweithredu Strategaeth Lleihau Plant sy'n Derbyn Gofal 2020 – 2025 yn Ddiogel yn cael eu monitro, eu gweithredu a'u hadolygu'n rheolaidd.
- Parhau i roi'r cynllun gweithredu rhanbarthol ar waith i ddiwallu'r anghenion a nodwyd yn yr asesiad o anghenion y boblogaeth.
- Datblygu unrhyw ddysgu o'r adroddiad canlyniadau y gofynnodd Arolygiaeth Gofal Cymru amdano ar y broses Cyfraith Gyhoeddus.
- Sicrhau bod cymorth ataliol ar gael i oedolion a'u gofalwyr di-dâl, sy'n hybu ac yn cynnal annibyniaeth bersonol; a
- Darparu cymorth i'r rhai y mae'r argyfwng costau byw yn effeithio arnynt drwy gamau gweithredu a nodwyd gan Grwpiau Aelodau a Swyddogion Costau Byw.

Grymuso a
chefnogi
cymunedau i
fod yn
ddiogel, yn
annibynnol ac
yn wydn

Ein Ffocws ar
gyfer y
Dyfodol

EIN FFOCWS AR GYFER Y DYFODOL

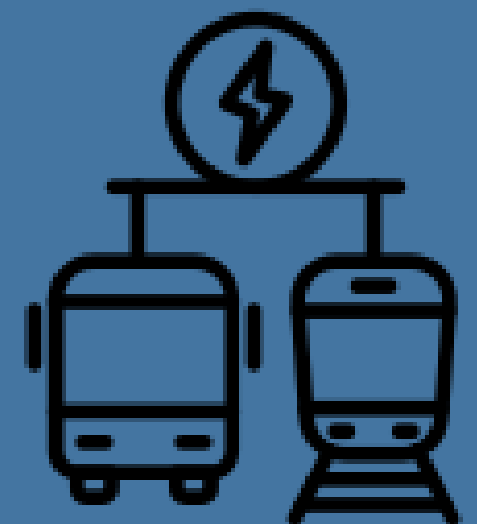
Fel cyngor rydym yn bwriadu **Ymateb i'r argyfwng newid yn yr hinsawdd a natur a galluogi cymunedau cysylltiedig**

Ochr yn ochr â'r cyflawniadau niferus a nodir yn yr adroddiad hwn, rydym yn cydnabod y bydd angen datblygu a gwella'r meysydd canlynol ymhellach:

- Bydd ein grŵp newid yn yr hinsawdd yn gweithio i flaenoriaethu camau gweithredu allweddol o'r cynllun Datgarboneiddio er mwyn gweithio tuag at gyflawni targedau Sero Net Llywodraeth Cymru o gyrraedd gostyngiad o 63% erbyn 2030, a gostyngiad o 89% erbyn 2050 a - lleihau erbyn -
- Parhau i weithio tuag at yr argymhellion a wnaed gan ein cynulliad newid yn yr hinsawdd.
- Parhau i gefnogi'r ymgyrch genedlaethol i fynd i'r afael â thipio anghyfreithlon (nid ar fy stryd i).
- Parhau i ddarparu'r Prosbectws Ynni i ddatblygiadau Ynni ar draws y fwrdeistref i hwyluso cyflenwad o ynni adnewyddadwy i ddiwallu anghenion ynni'r ardal yn y dyfodol gan gynnwys ystyried prosiectau ynni gwynt a hydro, a
- Parhau i weithio tuag at gyrraedd targed ailgylchu statudol Llywodraeth Cymru o 70% erbyn 2024-2025.

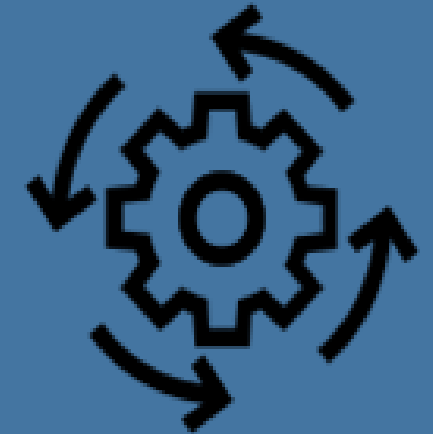
Ymateb i'r
argyfwng
newid yn yr
hinsawdd a
natur a
galluogi
cymunedau
cysylltiedig

EIN FFOCWS AR GYFER Y DYFODOL

Fel Cyngor rydym yn edrych i fod **yn gyngor uchelgeisiol ac arloesol sy'n darparu gwasanaethau o safon ar yr amser iawn ac yn y lle iawn**. Ochr yn ochr â'r cyflawniadau niferus a nodir yn yr adroddiad hwn, rydym yn cydnabod y bydd angen datblygu a gwella'r meysydd canlynol ymhellach:

- Cael gwell dealltwriaeth o'r rhwystrau i gael mynediad at atebion digidol yn ein cymunedau a datblygu cymorth i'r rhai sy'n dymuno datblygu eu sgiliau digidol.
- Ymgysylltu'n effeithiol ar draws y sefydliad, gyda phartneriaid a grwpiau allweddol i ddatblygu'r Cynllun Cydraddoldeb newydd 2024 -2028.
- Datblygu'r strategaeth Ymgysylltu a Chyfranogiad i sicrhau bod llais y gymuned yn cael ei ystyried wrth gynllunio a gwneud penderfyniadau.
- Ymateb i argymhellion Comisiynydd y Gymraeg.
- Ymgorffori trefniadau diogelu ymhellach ar draws y Cyngor cyfan.
- Symud ymlaen â'r strategaeth gweithlu gan gynnwys ystyried recriwtio a chadw ar draws y cyfarwyddiaethau.
- Gweithio i leihau lefelau salwch ar draws y Cyngor.

Cyngor
uchelgeisiol ac
arloesol yn
darparu
gwasanaethau
o safon ar yr
amser iawn ac
yn y lle iawn

MANYLION CYSWLLT

Os oes angen rhagor o wybodaeth arnoch neu os oes gennych unrhyw adborth yr hoffech ei rannu, os gwelwch yn dda:

Ysgrifennwch atom:

Pennaeth Llywodraethu a Phartneriaethau
Gwasanaethau Corfforaethol
Swyddfeydd Cyffredinol
Clos Gwaith Dur
Glynebwy
NP23 6AA

Ffoniwch ni:

(01495) 311556

E-bostiwch ni:

pps@blaenau-gwent.gov.uk

Ewch i'n gwefan:

www.blaenau-gwent.gov.uk

Cyngor Bwrdeistref Sirol

Blaenau Gwent

County Borough Council

